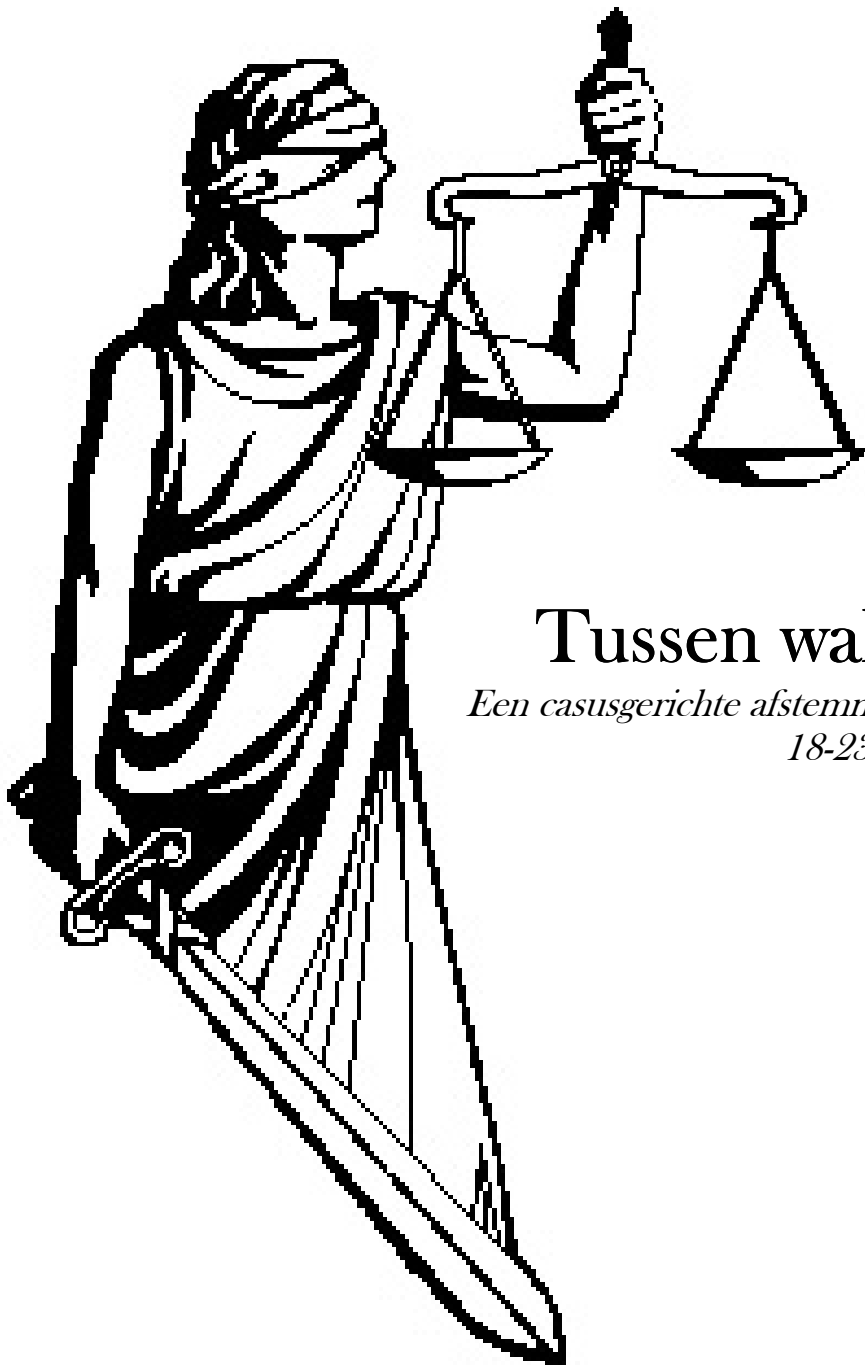

Tussen wal en schip?!

*Een casusgerichte afstemming voor jongeren van
18-23 jaar; mogelijk of niet?*

Evelien Schurink
Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf
Januari 2008

Tussen wal en schip?!

*Een casusgerichte afstemming voor jongeren van
18-23 jaar; mogelijk of niet?*

Auteur	: Evelien Schurink
Studentnummer	: 9952906
Stageperiode	: september 2008 - december 2008
Stageverlenende organisatie	: Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf te Oss
Afstudeerbegeleidster	: Mevr. A. de Winter-de Groot
Eerste afstudeerdocent	: Dhr. C. de Jong
Tweede afstudeerdocent	: Mevr. C. van Haaren
School	: Juridische hogeschool Avans-Fontys / HBO-Rechten
Locatie	: Tilburg

Voorwoord

Het afstudeeronderzoek “Tussen wal en schip” is uitgevoerd ter afsluiting van mijn studie HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool Avans-Fontys te Tilburg. Dat het begrip Veiligheidshuis redelijk onbekend is, kwam ik naar mate mijn stage vorderde achter. Mensen in mijn nabije omgeving hadden nog nooit van het Veiligheidshuis gehoord. Al met al heb ik geprobeerd het concept uit te leggen waarop enkel positieve reacties volgden. Daarnaast is het Veiligheidshuis een belangrijk punt in politiek Den Haag. Dit blijkt wel na een bezoek in oktober van de Minister van Binnenlandse Zaken mevrouw Ter Horst en Minister van Justitie de heer Hirsch Ballin aan het Regionaal Veiligheidshuis te Oss.

De titel “Tussen wal en schip” is zeer toepasselijk voor mijn onderzoek aangezien de jongeren die de leeftijd van 18 jaar bereiken een overstap maken van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht indien zij een strafbaar feit plegen. Deze overstap verloopt niet vlekkeloos waardoor veel jongeren uit beeld verdwijnen. De titel omschrijft eigenlijk wat er op dat moment met de jongeren gebeurt.

Bij deze wil ik graag mevrouw Annemieke de Winter-de Groot vanuit het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf bedanken voor de mogelijkheid die zij mij heeft gegeven om in het Regionaal Veiligheidshuis mijn afstudeerstage te lopen. Een leerzame tijd waarin ik alle mogelijkheden heb gekregen om zelfstandig te werken. Graag wil ik haar bedanken voor haar inzet en de feedback die ik van haar gekregen heb. Daarnaast wil ik alle partners die werkzaam zijn bij het Regionaal Veiligheidshuis bedanken voor de tijd en gesprekken die ik met ze gevoerd heb.

Verder wil ik de heer C. de Jong en mevrouw C. van Haaren bedanken voor de begeleiding gedurende mijn afstudeerperiode. De feedback momenten waren zeer zinvol en deze feedback is direct meegenomen in mijn onderzoek.

Als laatste wil ik vrienden, familie en bekenden bedanken voor de feedback, hun steun en voor het nalezen en becommentariseren van mijn scriptie.

Evelien Schurink
Tilburg, 11 december 2008

Begrippenlijst

Betrokken partners	Alle organisaties die in het Veiligheidshuis werkzaam zijn op het gebied van 'jeugd' en de dertien gemeenten ¹ die aangesloten zijn bij het Veiligheidshuis.
Casusgerichte aanpak	Een plan opstellen dat helemaal aangepast is aan de zaak (casus) of de situatie op dat moment. Voor iedere persoon wordt er een persoonlijk plan opgesteld.
Casusoverleg Risico Jeugd (CRJ)	Er wordt per district gekeken naar de best mogelijke aanpak met betrekking tot risicojongeren in de leeftijdscategorie 12-18 jaar. Partners bespreken in één overleg zowel strafzaken, ernstige zorgzaken als ernstig schoolverzuim om problemen rondom jongeren integraal te bekijken.
Civielrechtelijk Dienstverlener First offender GAMMA-zaken	Volgens het burgerlijk recht. Biedt de benodigde hulp. Iemand die voor het eerst terechtstaat en dus geen dossier heeft. GAMMA staat voor Gezamenlijke Aanpak Minderjarigen MAatwerk. Dit houdt in dat er een plan wordt opgesteld voor een specifiek persoon. Er is sprake van een persoon die eerder met de politie in aanraking is gekomen en/ of er is sprake van het plegen van een zwaarder strafbaar feit. Verdachten die een GAMMA aanpak krijgen, zijn: - Verdachten van 12 tot 18 jaar die niet in aanmerking komen voor Halt. - Verdachten van 12 tot 18 jaar die aangehouden of in verzekering zijn gesteld. - Verdachten van 12 tot 18 jaar die worden voorgeleid voor de officier van justitie.
Integraal Jongeren	Allesomvattend. Als er in het onderzoek gesproken wordt over jongeren dan wordt daarmee aangeduid een persoon in de leeftijdscategorie van 12-23 jaar.
Ketenaanpak	Verschillende manieren van (casusgerichte) aanpak bundelen met verschillende organisaties.
Landelijk Overdrachtsformulier (LOF)	Een verkort proces-verbaal (zie proces-verbaal).
Minderjarige	Een persoon die de ouderdom van 18 jaren niet heeft bereikt. ²
Meerderjarige	Een persoon die de ouderdom van 18 jaren heeft bereikt. ³
Niet-ontvankelijk	Niet vatbaar voor berechting.
Persoonsgebonden aanpak (pga)	De pga kenmerkt zich door een snelle selectie en screening van delinquenten, het stellen van een gezamenlijke diagnose, een gezamenlijk uitgevoerde aanpak die bestaat uit een justitiële aanpak en een hulpverleningsaanpak.
PIX-systeem	Geautomatiseerd persoonsdossier waarin de ingebrachte casussen bijgehouden worden. Dit systeem is voor alle deelnemende organisaties toegankelijk.
Preventie Proces-verbaal	Voorkomen, behouden van bijvoorbeeld criminaliteit, recidive, etc. Schriftelijke verklaring van een opsporingsambtenaar omtrent de constatering en de toedracht van een strafbaar feit.
Recidive Repressie	In herhaling vallen van het plegen van een misdrijf. De straf.
Resocialisatie	Terugkeer in de maatschappij.

¹ District Maasland: Oss, Lith, Maasdonk, Bernheze;

District Leijgraaf: Uden, Landerd, Boekel, Veghel;

District Land van Cuijk: Cuijk, Boxmeer, Grave, Mill, St. Anthonis.

² Artikel 1:233 BW.

³ Zie noot 2.

Veiligheidshuis	Het Veiligheidshuis staat voor een manier van samenwerken van organisaties die in de gemeente met veiligheid en zorg te maken hebben. Het is een samenwerkingsverband van gemeenten, politie, justitie en zorg- en welzijnsorganisaties. Door uitwisseling van informatie en nauwe samenwerking komt men tot een gezamenlijke aanpak van individuen en groepen. Doel is te voorkomen dat de individuen opnieuw in de fout gaan. Als er in het onderzoek wordt gesproken over het Regionaal Veiligheidshuis of het Veiligheidshuis, wordt daarmee standaard bedoeld het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf te Oss.
Verdachte	Als verdachte wordt, voordat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijke vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit.⁴
Veroordeelde	De persoon die een straf of maatregel opgelegd heeft gekregen en daarmee dus bewezen is dat de persoon een strafbaar feit heeft gepleegd.
Vrijheidsstraf	Straf in de vorm van vrijheidsbeneming.
Wederrechtelijk	In strijd met het recht.

⁴ Artikel 27 lid 1 Sv.

Afkortingen

AMK	=	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMW	=	Algemeen Maatschappelijk Werk
BBL	=	Beroepsbegeleidende Leerweg, daarbij moet de leerling meestal één dag leren en vier dagen werken.
Bjj	=	Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen
BJZ	=	Bureau Jeugdzorg
BOL	=	Beroeps Opleidende Leerweg, daarbij moet de leerling meestal vier of vijf dagen leren voor een beroep.
BW	=	Burgerlijk Wetboek
CJG	=	Centrum voor Jeugd en Gezin
CRJ	=	Casusoverleg Risico Jeugd
CVS-JC	=	Clïënt Volg Systeem Jeugdcriminaliteit
CWI	=	Centrum voor Werk en Inkomen
DJI	=	Dienst Justitiële Inrichting
GGZ	=	Geestelijke Gezondheidszorg
Jib	=	Justitie in de buurt
JJI	=	Justitiële Jeugd Inrichting
JPW	=	Jeugd Preventie Werk
LOF	=	Landelijk Overdrachtsformulier
LPW	=	Leerplichtwet
OM	=	Openbaar Ministerie
OTS	=	Ondertoezichtstelling
PIX-systeem	=	Personenindex
pga	=	Persoonsgebonden aanpak
PW	=	Politiewet
RMC	=	Regionale Meld- en Coördinatie van voortijdig schoolverlaters
Rv	=	Wetboek van Rechtsvordering
RvdK	=	Raad voor de Kinderbescherming, voornamelijk aangeduid als de Raad
RVML	=	Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf
Sr	=	Wetboek van Strafrecht
SRN	=	Stichting Reclassering Nederland
Sv	=	Wetboek van Strafvordering
TOM-zitting	=	Taakstraf Officiers Model- zitting
UWV	=	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VOTS	=	Voorlopige ondertoezichtstelling
VR	=	Verslavingsreclassering
Wet RO	=	Wet op de Ruimtelijke Ordening
Wjz	=	Wet op de jeugdzorg
Wmo	=	Wet maatschappelijke Ondersteuning

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	9
1 Inleiding.....	10
1.1 AANLEIDING ONDERZOEK	10
1.2 DOELSTELLING ONDERZOEK.....	11
1.3 VRAAGSTELLING ONDERZOEK.....	11
1.4 METHODE ONDERZOEK.....	12
1.5 OPBOUW SCRIPTIE	12
2 Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf	14
2.1 INLEIDING.....	14
2.2 JUSTITIE IN DE BUURT.....	14
2.3 WAT IS HET REGIONAAL VEILIGHEIDSHUIS?	14
2.3.1 <i>Partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf.....</i>	<i>15</i>
2.3.2 <i>Werkwijze in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf.....</i>	<i>16</i>
2.4 SAMENVATTING	17
3 Het jeugdstrafrecht in Nederland	18
3.1 INLEIDING.....	18
3.2 TOEPASSING VAN HET JEUGDSTRAFRECHT	18
3.3 HET JEUGDSTRAFRECHT EN HET REGIONAAL VEILIGHEIDSHUIS	19
3.3.1 <i>Opgepakt door de politie en dan?</i>	<i>19</i>
3.3.2 <i>Het Openbaar Ministerie.....</i>	<i>20</i>
3.4 STRAFFEN EN MAATREGELEN	21
3.4.1 <i>Variatie op de straffen en maatregelen</i>	<i>23</i>
3.4.2 <i>Verwijzing naar het Regionaal Veiligheidshuis</i>	<i>24</i>
3.5 UITZONDERINGEN IN HET JEUGDSTRAFRECHT	24
3.5.1 <i>De leeftijdsgrens jonger dan twaalf jaar</i>	<i>25</i>
3.5.2 <i>De leeftijdsgrens achttien tot eenentwintig jaar</i>	<i>25</i>
3.5.3 <i>Uitzonderingen in het CRJ.....</i>	<i>25</i>
3.6 SAMENVATTING	26
4 Juridische kaders jongeren 12-18 jaar.....	27
4.1 INLEIDING.....	27
4.2 JURIDISCHE INSTRUMENTEN BETROKKEN PARTNERS	27
4.2.1 <i>De politie</i>	<i>28</i>
4.2.2 <i>Het Openbaar Ministerie.....</i>	<i>28</i>
4.2.3 <i>De Raad voor de Kinderbescherming</i>	<i>30</i>
4.2.4 <i>Bureau Jeugdzorg</i>	<i>31</i>
4.2.5 <i>Overige betrokken partners</i>	<i>32</i>
4.3 SAMENVATTING	32
5 Het strafrecht in Nederland	34
5.1 INLEIDING.....	34
5.2 TOEPASSING VAN HET VOLWASSEN STRAFRECHT.....	34
5.3 HET VOLWASSEN STRAFRECHT EN HET REGIONAAL VEILIGHEIDSHUIS	35
5.3.1 <i>Opgepakt door de politie en dan?</i>	<i>35</i>
5.3.2 <i>Het Openbaar Ministerie.....</i>	<i>35</i>
5.4 STRAFFEN EN MAATREGELEN	36
5.4.1 <i>Variatie op de straffen en maatregelen</i>	<i>38</i>
5.4.2 <i>Wet OM-afdoening</i>	<i>39</i>
5.4.3 <i>Verwijzing naar het Regionaal Veiligheidshuis</i>	<i>39</i>
5.5 SAMENVATTING	40

6	Juridische kaders jongeren 18-23 jaar	41
6.1	INLEIDING.....	41
6.2	VEILIGHEIDSHUIZEN ALGEMEEN	41
6.2.1	<i>Randvoorwaarden van een Veiligheidshuis</i>	41
6.2.2	<i>Werkwijze andere Veiligheidshuizen</i>	42
6.3	ORGANISATIE BIJ HET REGIONAAL VEILIGHEIDSHUIS	43
6.3.1	<i>De gemeenten in het Regionaal Veiligheidshuis</i>	44
6.3.2	<i>De partners in het Regionaal Veiligheidshuis</i>	46
6.4	SAMENVATTING	47
7	Overgang jeugdstrafrecht naar strafrecht	49
7.1	INLEIDING.....	49
7.2	18+ VOLWASSEN?	49
7.3	UIT DETENTIE	50
7.4	MINDERJARIGE EN MEERDERJARIGE VEELPLEGERS.....	50
7.5	SAMENVATTING	51
8	Inzetten van (juridische) instrumenten 18-23 jaar	52
8.1	INLEIDING.....	52
8.2	MOGELIJKE ORGANISATIES.....	52
8.3	IN TE ZETTEN INSTRUMENTEN DOOR ORGANISATIES	53
8.3.1	<i>Preventief</i>	53
8.3.2	<i>Strafrechtelijk</i>	55
8.3.3	<i>Nazorg</i>	56
8.4	EVENTUELE KNELPUNTEN	56
8.5	SAMENVATTING	57
9	Het ontwikkelen van nieuwe (juridische) instrumenten 18-23 jaar	59
9.1	INLEIDING.....	59
9.2	AANGEPASTE EN VERNIEUWDE INSTRUMENTEN	59
9.3	EVENTUELE KNELPUNTEN	60
10	Conclusie	61
11	Aanbevelingen	64
12	Evaluatie.....	67
12.1	INLEIDING.....	67
12.2	HET ONDERZOEKSPROCES.....	67
12.3	HET ONDERZOEKSRESULTAAT	67
12.4	VERVOLGONDERZOEK	67
13	Bronnen- en literatuurlijst.....	68
14	Bijlagen	71

Samenvatting

Deze scriptie is het resultaat van het onderzoek 'Tussen wal en schip?!', dat in opdracht van het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf in het najaar van 2008 is uitgevoerd. De vraag die tijdens het onderzoek centraal staat is:

“Welke (juridische) instrumenten kunnen, door de partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf, toegepast of ontwikkeld worden om een casusgerichte afstemming op te zetten voor de doelgroep risicojongeren tussen de 18-23 jaar?”

Doel van het onderzoek is, om naar aanleiding van de centrale vraag, het Regionaal Veiligheidshuis binnen 20 weken te adviseren met betrekking tot de opzet van een casusgerichte afstemming en, indien er een casusgerichte afstemming dient te komen, welke instrumenten alle betrokken partners kunnen toepassen of ontwikkelen om een geschikte casusgerichte afstemming op te zetten voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar.

Het Regionaal Veiligheidshuis heeft verschillende mogelijkheden om een casusgerichte afstemming op te zetten voor jongeren tussen de 18-23 jaar. Vanuit verschillende perspectieven kunnen al dan niet partners ingezet worden. De instrumenten van de verschillende partners, vanuit een ander perspectief gezien, kunnen tegelijkertijd ingezet worden.

Vanuit strafrechtelijk perspectief gezien hebben de verschillende partners weinig nieuwe instrumenten om in te zetten. De huidige partners in het Regionaal Veiligheidshuis die zullen participeren bij jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar zijn onder andere de politie en het Openbaar Ministerie. Er kunnen strafrechtelijk gezien een aantal nieuwe partners ingezet worden met betrekking tot jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. De JJI en DJI, de Reclassering en de wijkagent zijn nieuwe partners. Vanuit civielrechtelijk perspectief gezien vallen er een aantal huidige partners weg. Bureau Jeugdzorg zal vanaf het 18 levensjaar wegvallen. Het toezicht op de jongere en zijn thuissituatie wordt hierdoor aanzienlijk verminderd. Tevens valt de Raad voor de Kinderbescherming weg, waardoor juridisch gezien deze partner geen inspraak meer heeft. In de casusgerichte afstemming voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar zal er geen partner zijn die deze partners kan vervangen. Vanuit preventief perspectief gezien zullen er instrumenten ingezet kunnen worden. Preventief gezien zijn er een groot aantal partners die kunnen bijdragen aan een goede zorg voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Hierbij moet men denken aan een RMC-coördinator, het jongerenwerk, het Jeugd Preventie Werk en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Vanuit het perspectief nazorg kunnen er tevens partners aanschuiven. Belangrijke partners hierbij zijn bijvoorbeeld Brabant Wonen, de gemeenten (afdeling Werk en Inkomen) en de nazorg coördinator. Zij participeren op het moment dat een jongere na detentie vrij komt.

Vanuit de verschillende perspectieven gezien is het opzetten van een casusgerichte afstemming voor jongeren tussen de 18-23 jaar mogelijk. Het verdient aanbeveling om een casusgerichte afstemming op te zetten. Aanbevolen wordt een casusoverleg op te zetten waarin alle besproken partners participeren omtrent de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar.

1 Inleiding

Voor u ligt het rapport dat inzicht geeft in het aanbieden van een casusgerichte afstemming voor risicojongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Alvorens uit te wijden over het rapport, is het van belang inzicht te krijgen in het te onderzoeken onderwerp. Het gaat hierbij om jongeren die in aanraking zijn gekomen met politie of justitie en die in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf zijn binnengekomen. Uitgangspunt van het rapport is dat er in elk geval (juridische) instrumenten ingezet kunnen worden. Daarnaast wordt met betrekking tot het jeugdstrafrecht en het strafrecht voornamelijk ingegaan op de straffen en maatregelen die opgelegd kunnen worden en de wijze waarop de jongeren in het Regionaal Veiligheidshuis terecht komen. Er is bewust voor deze afbakening gekozen aangezien het onderzoek anders van te grote omvang wordt.

Een Veiligheidshuis is een plek waar verschillende organisaties samenwerken. Deze organisaties worden in het Veiligheidshuis partners genoemd. Deze partners werken samen op het gebied van opsporing, vervolging, berechting en het aanbeiden van hulpverlening (zorg). Doel is om de zorg aan de repressie te koppelen, wat inhoudt dat er sprake is van koppeling tussen de zorgpartners (zorgketen) en justitiële partners (justitieketen – straffen). De partners werken samen aan een persoonsgebonden en/of gebiedsgebonden aanpak van criminaliteit om bepaalde doelgroepen die van het rechte pad afdwalen tot de orde te roepen. Veiligheidshuizen zijn een middel tegen criminaliteit, overlast en huiselijk geweld en staan op dit moment hoog op de politieke agenda.⁵

1.1 Aanleiding onderzoek

Eén van de thema's binnen het Veiligheidshuis is 'jeugd'. In het Regionaal Veiligheidshuis worden jongeren besproken in de leeftijd van 12 tot 18 jaar binnen de kaders van het jeugdstrafrecht. Naast voorkoming van recidive wordt ook de thuissituatie van jongeren bekeken door de partners. Na hun 18de jaar vindt rondom diezelfde jongeren geen casusgerichte afstemming meer plaats binnen het Regionaal Veiligheidshuis. Vanaf dat moment vormt het volwassen strafrecht de basis voor een strafrechtelijke aanpak. Partners die een belangrijke rol vervullen in de zorg, zoals Bureau Jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming, de Leerplichtambtenaar in dienst van de gemeente(n) en de Jeugd Reclassering spelen dan geen rol meer zoals bij de afstemming bij het thema 'jeugd'.

Het Regionaal Veiligheidshuis voert een jeugdbeleid voor jongeren tussen de 12-18 jaar. In het Coördinatiepunt Risicojeugd (CRJ) wordt per district gekeken naar de best mogelijke aanpak met betrekking tot risicojongeren. De politie is tot nu toe de belangrijkste toeleverancier van te bespreken casuïstiek. Daarnaast kan er in het kader van het Veiligheidshuis gesproken worden van 'ernstige zorgzaken'.⁶ Het betreffen zaken waarbij jongeren dreigen het verkeerde pad op te gaan of waarbij (justitiële) interventies nodig kunnen zijn om die jongeren op het rechte pad te houden.⁷

⁵ Veiligheidshuizen, naar een landelijk dekkend netwerk van Veiligheidshuizen 2008, voorwoord.

⁶ Bijvoorbeeld iemand die vaak van huis wegloopt, een slachtoffer van een loverboy, e.d.

⁷ Jaarverslag 2007 & Activiteitenplan 2008-2009, p. 11.

Bij de dertien gemeenten, waarop het Regionaal Veiligheidshuis zich richt, wordt in het kader van het jeugdbeleid voor jongeren de leeftijdsnorm gehanteerd van 12-23 jaar. De coördinatie in het Regionaal Veiligheidshuis stopt na het 18de levensjaar. Dat betekent concreet dat de jongeren van 18-23 jaar tussen wal en schip vallen voor wat betreft de verkrijging van zorg van de zorgpartners en de begeleiding door alle partners gezamenlijk. Voornamelijk de overstap van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht zorgt voor problemen waardoor partners in het Veiligheidshuis de jongeren in de overgangsfase uit het oog verliezen. De kans op recidive wordt hierdoor verhoogd.

Met name op verzoek van de dertien gemeenten is binnen het activiteitenplan 2008-2009 van het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf gevraagd om te kijken of een coördinerende aanpak (zowel voor het juridische gebied als de zorgketen), zoals deze nu voor de doelgroep 12-18 jaar bestaat, ook kan blijven bestaan tot de jongere de leeftijd van 23 jaar bereikt heeft.

1.2 Doelstelling onderzoek

Om bovenstaande redenen acht het Regionaal Veiligheidshuis een onderzoek naar de koppeling van zorg aan repressie voor jongeren in de leeftijd van 18-23 jaar van belang. Concreet zal gekeken worden welke rol het Regionaal Veiligheidshuis kan vervullen voor de doelgroep risicojongeren 18-23 jaar.

Het Regionaal Veiligheidshuis zal niet dezelfde casusgerichte afstemming kunnen hanteren als bij de jongeren tot 18 jaar, aangezien de Nederlandse wetgeving voor de jongeren boven de 18 jaar anders geregeld is. Het onderzoek zal zich onder andere richten op de wettelijk te hanteren kaders. Het jeugdstrafrecht in Nederland loopt in principe tot 18 jaar, boven de 18 jaar komt de jongere terecht in het volwassen strafrecht. De dertien gemeenten hanteren een jeugdbeleid tot 23 jaar en de justitiële partners en partners in de jeugdzorg hanteren een beleid voor jongeren tot 18 jaar. Er zal gekeken moeten worden in hoeverre het Regionaal Veiligheidshuis hulp kan bieden aan jongeren tussen de 18-23 jaar die past binnen het Nederlandse jeugdstrafrecht en volwassen strafrecht. Daarnaast dient er rekening gehouden te worden met de geldende uitzonderingsregels.

Doel van het onderzoek luidt:

Door alle betrokken partners binnen het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf (juridische) instrumenten laten toepassen of ontwikkelen om een geschikte casusgerichte afstemming op te zetten voor de doelgroep risicojongeren tussen de 18-23 jaar.

1.3 Vraagstelling onderzoek

Naar aanleiding van de doelstelling van het onderzoek, luidt de centrale vraag van het onderzoek:

"Welke (juridische) instrumenten kunnen, door de partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf, toegepast of ontwikkeld worden om een casusgerichte afstemming op te zetten voor de doelgroep risicojongeren tussen de 18-23 jaar?"

Om tot een antwoord op de centrale vraag van het onderzoek te komen, zijn enkele deelvragen geformuleerd. In hoofdstuk twee tot en met hoofdstuk negen wordt antwoord gegeven op de deelvragen. De deelvragen die beantwoord worden in ieder hoofdstuk zijn terug te vinden in de inleiding van het betreffende hoofdstuk.

1.4 Methode onderzoek

Om tot een eindresultaat te komen zijn er verschillende methoden van onderzoek gebruikt.

Beschrijvend onderzoek

Het betreft voornamelijk een beschrijvend onderzoek. Een beschrijvend onderzoek heeft als doelstelling het verzamelen van feiten om daarmee een objectieve beschrijving te geven van de realiteit. De informatie met betrekking tot het jeugdstrafrecht en het volwassen strafrecht, de informatie over het Regionaal Veiligheidshuis, de (juridische) instrumenten van de partners zijn allen beschrijvende hoofdstukken.

Deskresearch/ literatuuronderzoek

Bij een literatuuronderzoek wordt er gekeken naar bestaande documentatie waarna deze gekoppeld wordt aan het onderwerp van het onderzoek. De gegevens zijn reeds eerder door anderen verzameld. Door het verzamelen, het analyseren en gebruiken van de gegevens kunnen deelvragen beantwoord worden om uiteindelijk tot een beantwoording van de hoofdvraag te komen.

Field research

Bij field research wordt er informatie verzameld door eigen onderzoek te verrichten. Het bijwonen van het casusoverleg heeft een realistisch beeld gegeven over de werkwijze in het Regionaal Veiligheidshuis. Daarnaast heb ik een gesprek gehad met alle betrokken partners om inzicht te krijgen wie er met jongeren boven de 18 jaar te maken krijgt, wat de mening is van de partners omtrent een casusgerichte aanpak voor de leeftijdscategorie 18-23 jaar en in hoeverre zij instrumenten kunnen inzetten.

1.5 Opbouw scriptie

Bovenstaande deelvragen zijn onderverdeeld in hoofdstukken en paragrafen. Paragraaf één van ieder hoofdstuk zal een korte inleiding bevatten met betrekking tot het hoofdstuk. De laatste paragraaf van ieder hoofdstuk zal een korte samenvatting van het hoofdstuk weergeven.

Hoofdstuk twee is een informatief hoofdstuk met betrekking tot de organisatie. Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf zal hier kort besproken worden. Dit hoofdstuk is voornamelijk geschreven voor personen die weinig tot niets over het Regionaal Veiligheidshuis weten.

Hoofdstuk drie heeft betrekking op het Nederlandse jeugdstrafrecht. In dit hoofdstuk wordt beschreven welke straffen en maatregelen er opgelegd kunnen worden. Daarnaast zal er toegelicht worden hoe het jeugdstrafrecht binnen het Regionaal Veiligheidshuis toegepast wordt. De uitzonderingen komen hier tevens aan bod. Dit

hoofdstuk is van belang voor het onderzoek aangezien de jongere eerst een strafbaar feit dient te plegen voordat hij in het Regionaal Veiligheidshuis besproken zal worden.

In hoofdstuk vier worden de jongeren tussen de 12-18 jaar besproken. Er wordt gekeken naar de toepassing van (juridische) instrumenten met betrekking tot de casusgerichte afstemming voor deze doelgroep. Door middel van een schematisch overzicht worden deze (juridische) instrumenten toegelicht. Na het lezen van dit hoofdstuk moet het duidelijk zijn welke (juridische) instrumenten er op dit moment ingezet kunnen worden met betrekking tot een casusgerichte afstemming voor de doelgroep 12-18 jaar. Dit is van belang aangezien men eerst moet weten hoe de huidige situatie van het Regionaal Veiligheidshuis eruit ziet, voordat er een nieuwe situatie gecreëerd wordt.

In het vijfde hoofdstuk staat het Nederlandse strafrecht centraal. Er wordt beschreven hoe het strafrecht in Nederland tot zijn recht komt en voor wie deze wetten gelden. Dezelfde paragraaf indeling als in hoofdstuk drie wordt aangehouden zodat gelijke onderwerpen besproken worden en hierdoor de twee rechtsgebieden naast elkaar bekeken kunnen worden. De straffen en maatregelen in het strafrecht komen naar voren en de procedure indien een persoon verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit. Dit hoofdstuk is van belang aangezien de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar onder het strafrecht vallen op het moment dat zij een strafbaar feit plegen.

In hoofdstuk zes staan de (juridische) kaders in het Regionaal Veiligheidshuis omtrent jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar en daarmee de bijzondere (juridische) kaders centraal. In dit hoofdstuk komt de discrepantie en dus eigenlijk de aanleiding van het probleem duidelijk naar voren.

In hoofdstuk zeven wordt kort ingegaan op het verschil indien er een overstap wordt gemaakt van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht. De belangrijkste knelpunten komen naar voren waardoor jongeren in het volwassen strafrecht snel uit beeld kunnen verdwijnen. Er wordt ingegaan op de persoon die uit detentie komt.

In hoofdstuk negen zullen de nieuw te ontwikkelen (of aangepaste) instrumenten voor de betrokken partners besproken worden. In dit hoofdstuk zal tevens in gegaan worden op eventuele knelpunten die van belang kunnen zijn. Kunnen alle instrumenten zomaar ingezet worden? Op welke manier kan er wel en op welke manier kan er niet samengewerkt worden? Dit hoofdstuk zal hierop een duidelijk antwoord geven.

Door middel van bovenstaande hoofdstukken, zal er uiteindelijk in hoofdstuk tien een conclusie geformuleerd worden. In de conclusie wordt antwoord gegeven op de centrale vraag van het onderzoek.

Als afsluiting van mijn scriptie zullen er enkele aanbevelingen gedaan worden voor het Regionaal Veiligheidshuis, zodat de samenwerking tussen de betrokken partners op het gebied van de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar verbeterd kan worden.

2 Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf

2.1 Inleiding

*"Criminaliteit, overlast en gevoelens van onveiligheid hebben een grote invloed op de leefbaarheid in een stad of dorp. Deze aspecten van leefbaarheid hebben invloed op de sociale veiligheid. In de Provincie Noord-Brabant hanteert men deze definitie voor sociale veiligheid: het zich in de leefomgeving vrij kunnen voelen van dreiging, agressie of geweld van anderen."*⁸

In het onderzoek wordt gekeken naar de rol van het Regionaal Veiligheidshuis en de betekenis van de betrokken partners met betrekking tot de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Dit hoofdstuk zal dienen als een inleidend hoofdstuk om algemene informatie te verstrekken omtrent de vraag wat het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf te Oss inhoudt. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de eerste deelvraag van het onderzoek.

"Wat houdt het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf in?"

In de volgende paragraaf zal aandacht besteedt worden aan de opbouw van het Regionaal Veiligheidshuis. In de paragrafen daarna zal er ingegaan worden op de werkwijze van het Regionaal Veiligheidshuis en wordt er aangegeven welke partners participeren in het Veiligheidshuis te Oss.

2.2 Justitie in de buurt

In 2001 is in Oss gestart met Justitie in de buurt (Jib). Het doel was om justitie dichterbij de mensen te krijgen. Het Jib werd een intensieve samenwerking tussen politie en justitiële partners waardoor al snel een uitgebreid werkveld ontstond. Het project hield zich voornamelijk bezig met criminele en overlastgevende individuen in Oss. Het Jib dreigde in 2005 door gebrek aan financiële middelen gesloten te worden. Aangezien de gemeenten dit niet wenselijk vonden, is het Jib in 2005 overgegaan in het Veiligheidshuis.

2.3 Wat is het Regionaal Veiligheidshuis?

"Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf (RVML) is een huis waarin een groot aantal organisaties samenwerken rondom de thema's jeugd, huiselijk geweld, veelplegers en nazorg voor ex-gedetineerden. Het biedt een omgeving waarin partners elkaar ontmoeten om casusgericht een aanpak af te stemmen en concrete afspraken te maken. Een belangrijk doel van het RVML is het koppelen van zorg aan repressie wanneer dit nodig is; met andere woorden niet alleen straffen of straf voorkomen, maar ook naar achterliggende problemen kijken en zorgen dat iemand zijn of haar leven weer

⁸ Praktijkboek Sociale Veiligheid 2007, p. 9.

*goed op de rit krijgt. Naast de daderbespreking is het zeker zo belangrijk ook aandacht te hebben voor de slachtoffers.*⁹

In een Veiligheidshuis werken instanties op één locatie samen aan opsporing, vervolging, berechting en hulpverlening. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. De ketenpartners signaleren problemen, bedenken oplossingen en voeren die samen uit. Werkprocessen worden op elkaar afgestemd, zodat strafrecht en zorg elkaar aanvullen. Ingezet wordt op gedragsverandering, recidivevermindering en verbetering van de kwaliteit van leven van de delinquent. Men gaat dadergericht, gebiedsgericht en probleemgericht te werk.¹⁰ In totaal kent de regio Brabant zeven Veiligheidshuis. Het RVML is er daar een van.

2.3.1 Partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf

Het Regionaal Veiligheidshuis richt zich op een gebied van dertien gemeenten in het stroomgebied van de Maas en de Leijgraaf. Hieronder vallen de districten Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk. De volgende partners zijn verbonden aan het Regionaal Veiligheidshuis:

- Justitiële partners:
 - Openbaar Ministerie 's-Hertogenbosch;
 - Politie Brabant-Noord district Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk;
 - Raad voor de Kinderbescherming;
 - Novadic-Kentron;
 - Slachtofferhulp Nederland;
 - Reclassering Nederland;
 - Bureau Halt Oost-Brabant;
 - Jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg.
- Zorgpartners:
 - Dertien gemeenten;
 - Leerplichtambtenaar (in dienst van de gemeente);
 - Stichting Maatschappelijk Werk en Jeugd Preventie Werk;
 - Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant;
 - GGZ.

Bovenstaande partners werken samen rondom de volgende thema's:

- Jeugd:

Inzake de problematiek rondom jeugd (12-18 jaar) wordt door middel van een ketenaanpak nagedacht over bijvoorbeeld de reden achter regelmatig schoolverzuim, de gezinssituatie, strafrechtelijke zaken, ernstige zorgzaken, e.d.
- Huiselijk geweld:

Veiligheid moet ook achter de voordeur gewaarborgd zijn en ook daar is geweld tegen mensen een ernstig strafbaar feit. De politie verzamelt gedetailleerde informatie over de stelselmatigheid van het geweld en de afhankelijkheidspositie van het slachtoffer, waarna de mogelijkheid voor het Openbaar Ministerie bestaat te vervolgen op grond van aangifte van het slachtoffer, of, indien geen aangifte wordt gedaan, ambtshalve te vervolgen.
- Veelplegers:

Een groot aantal ex-gedeteneerden valt na detentie al snel terug in zijn oude criminele gedrag (veelpleger). Door samen met de partners een persoonsgebonden aanpak (pga)

⁹ www.rvml.nl

¹⁰ www.veiligheidshuizen.nl

per veelpleger op te stellen, wordt niet alleen de repressieve reactie door politie en justitie benadrukt, maar ook de mogelijkheden van zorg- en hulpverleningstrajecten.

- Nazorg:

Daarnaast is het belangrijk dat de gedetineerde zich tijdens detentie al voorbereidt op zijn terugkeer in de maatschappij. In het Veiligheidshuis is een nieuw project van start gegaan, namelijk het Project Aansluiting Nazorg van ex-gedeteneerden. Hiermee wordt beoogd al tijdens detentie een nazorgtraject op te starten zodat de gedetineerde tijdig kan beschikken over bijvoorbeeld geldige identiteitspapieren, onderdak, inkomen en wellicht hulp van een zorginstelling.¹¹

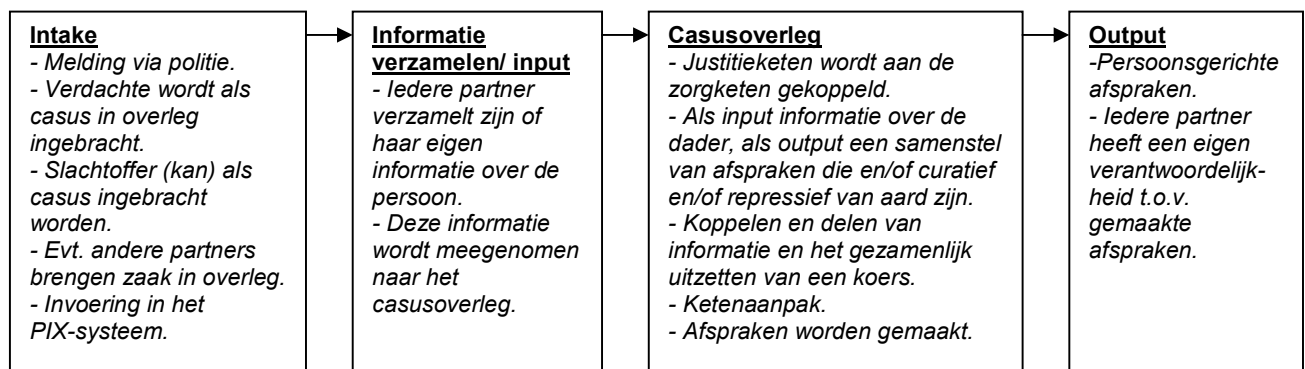
De betrokken partners die participeren bij het thema jeugd worden in paragraaf 4.3 nader toegelicht.

2.3.2 Werkwijze in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf

In het Regionaal Veiligheidshuis vindt regelmatig een casusoverleg plaats. Doel van het casusoverleg is efficiënt en effectief samenwerken. Het Veiligheidshuis geeft inhoud aan de samenwerking door het beschikbaar stellen van één locatie. Op deze locatie zijn meerdere werkplekken die fungeren als flexwerkplek en bemand worden door medewerkers van diverse organisaties (de partners).

In het casusoverleg wordt informatie over de betrokken persoon uitgewisseld.¹² Op basis van deze informatie worden er afspraken gemaakt over de aanpak van de problematiek van de desbetreffende persoon. Elke partner vervult in principe twee rollen. Enerzijds een informatieve rol¹³ en anderzijds een adviserende rol¹⁴. Partners kunnen elkaar gemakkelijk aanspreken en dragen ieder hun eigen verantwoordelijkheid over de gemaakte afspraken.

In figuur 2.1 wordt weergegeven hoe een zaak in het Regionaal Veiligheidshuis binnenkomt en de verdere werkwijze met betrekking tot de zaak.

Figuur 2.1: Schematisch overzicht behandeling van een zaak in het Regionaal Veiligheidshuis.

¹¹ B. Scheffelaar Klots 2008, p. 8.

¹² De personen die verdacht worden van het plegen van een strafbaar feit en/of die personen waarbij veel risico hierop aanwezig is worden in het Veiligheidshuis in de casusoverleggen ingebracht.

¹³ Zij brengt casusinformatie in.

¹⁴ Adviserend richting het Openbaar Ministerie ten aanzien van de te nemen afdoeningsbeslissing.

Door het overleg wordt de zorgketen gekoppeld aan de justitiële keten, waardoor er een ketenaanpak ontstaat van verschillende organisaties. De ingebrachte casus en de informatie omtrent het casusoverleg wordt bijgehouden in het PIX-systeem (personenindex). Met dit geautomatiseerde persoonsdossier kan snel en doortastend informatie over de betrokken personen worden ingewonnen en verwerkt. Dit systeem is voor alle deelnemende instanties toegankelijk.¹⁵

Naast de casusoverleggen kunnen partners tevens gemakkelijk bij elkaar naar binnen lopen door middel van de flexwerkplekken. Het Veiligheidshuis creëert hierdoor 'korte lijnen' tussen de verschillende organisaties, waardoor er nog efficiënter en effectiever gewerkt kan worden.

2.4 Samenvatting

In 2001 is in Oss gestart met Justitie in de buurt (Jib). Het doel was om justitie dichterbij de mensen te krijgen. Door gebrek aan financiële middelen dreigde het Jib gesloten te worden. De gemeenten vonden dit niet wenselijk waardoor het Jib is overgegaan in het Regionaal Veiligheidshuis. Het Veiligheidshuis richt zich op een gebied van dertien gemeenten.

Het Regionaal Veiligheidshuis is een huis waarin partners samenwerken rondom verschillende thema's. Door de samenwerking van meerdere partners (zowel zorgpartners als justitiële partners) wordt er samengewerkt rondom de thema's jeugd, huiselijk geweld, veelplegers en nazorg. Partners ontmoeten elkaar in het Regionaal Veiligheidshuis om een casusgerichte aanpak voor de betrokken persoon af te stemmen. Het doel is het koppelen van zorg aan repressie; met andere woorden niet alleen straffen of straf voorkomen, maar ook naar achterliggende problemen kijken en zorgen dat iemand zijn of haar leven weer goed op de rit krijgt.

Per casusoverleg worden de thema's besproken door de betrokken partners en wordt er informatie uitgewisseld over de betrokken persoon. Door het casusoverleg wordt de zorgketen aan de justitiële keten gekoppeld. Hierdoor ontstaat er een ketenaanpak van verschillende organisaties. Doel van het casusoverleg is effectief en efficiënt samenwerken.

¹⁵ B. Scheffelaar Klots 2008, p. 10.

3 Het jeugdstrafrecht in Nederland

3.1 Inleiding

*"Jaarlijks worden rond de 48.000 misdrijven gepleegd door minderjarigen, waarvan er ongeveer 18.000 worden afgedaan door Halt-bureaus. De overige ruim 30.000 zaken komen door tussenkomst van de politie bij het Openbaar Ministerie."*¹⁶

In het vorige hoofdstuk is besproken wat het Regionaal Veiligheidshuis inhoud. Daarbij is aan bod gekomen de werkwijze van het Veiligheidshuis, de partners binnen het Regionaal Veiligheidshuis en de thema's waarop de partners participeren. In dit hoofdstuk wordt er gekeken naar de werking van het jeugdstrafrecht in Nederland. Er wordt antwoord gegeven op de tweede deelvraag van het onderzoek.

"Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 12-18 jaar binnen het Nederlandse jeugdstrafrecht?"

Er is voor gekozen om eerst het jeugdstrafrecht in Nederland toe te lichten, waarna in hoofdstuk vier de casusgerichte aanpak van jongeren tussen de 12-18 jaar in het Regionaal Veiligheidshuis aan bod zal komen. Hiervoor is gekozen aangezien de jongere eerst een strafbaar feit dient te hebben gepleegd voordat hij in het Regionaal Veiligheidshuis besproken wordt. Bij het ontbreken van een strafbaar feit, zal hij niet besproken worden. Het is daarom van belang om eerst inzicht te krijgen in de werking van het jeugdstrafrecht in Nederland. Er wordt voornamelijk gekeken naar de op te leggen straffen en maatregelen.

3.2 Toepassing van het jeugdstrafrecht

Het jeugdstrafrecht is het strafrecht dat geldt voor jongeren tot 18 jaar.¹⁷ De bijzondere strafrechtelijke bepalingen voor jeugdige personen zijn te vinden in artikel 77a t/m 77gg Sr en de bijzondere strafvorderlijke bepalingen in artikel 486 t/m 505 Sv.¹⁸ Kinderen jonger dan twaalf jaar kunnen niet strafrechtelijk vervolgd worden, hiervoor is de Stop-reactie in het leven geroepen. Jongeren tussen de twaalf en achttien jaar die een strafbaar feit plegen, zijn wel strafbaar en vallen hiermee onder het jeugdstrafrecht. Hierop zijn enkele uitzonderingen van toepassing, jongeren die 16 of 17 jaar zijn kunnen ook volgens het volwassen strafrecht berecht worden en jongeren tot 21 jaar kunnen nog volgens het jeugdstrafrecht berecht worden. De uitzonderingsregels zullen in paragraaf 3.5.3 aan bod komen.

¹⁶ Richtlijn nr. 2005A005, Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken jeugdigen, p. 6.

¹⁷ Artikel 1:233 BW jo. artikel 77a Sr.

¹⁸ Boksem e.a. 2006, p. 162.

Uitgangspunt in het jeugdstrafrecht is het daadcriterium. Het daadcriterium houdt in dat voor toepassing van het jeugdstrafriscesrecht bepalend is dat het strafbare feit (de daad) is begaan voordat de jongere achttien jaar oud was.¹⁹ Dus indien de jongere op het moment van het plegen van het strafbare feit jonger dan achttien jaar is, dan wordt het jeugdstrafriscesrecht toegepast. Is de jongere op dat moment ouder dan achttien jaar, dan wordt het volwassen strafrecht toegepast (uitzonderingen daargelaten).²⁰

De essentie van een effectief jeugdstrafrecht is dat strafbaar gedrag van jongeren wordt tegengegaan door passende interventies. Sancties en maatregelen zijn er (meestal) op gericht een aanmerkelijke recidivereductie te bereiken. Passende interventies kunnen onder omstandigheden ook bestaan in een voorrang voor vrijwillige hulpverlening of civielrechtelijke (beschermings)maatregelen, of een combinatie van beide.²¹ Voor een effectieve afdoening van strafzaken tegen minderjarigen, zijn twee punten van belang:

- de kans dat iemand na één strafbaar feit ophoudt met het plegen van strafbare feiten is ongeveer één op twee (de kans op recidive is groot);
- de mate waarin de verdachte naar verwachting ontvankelijk zal zijn voor beïnvloeding, verbetering, heropvoeding.

Aangezien in het jeugdstrafrecht andere regels gelden, is het vanzelfsprekend dat er andere middelen zijn om een straf op te leggen. Hierdoor moet een selectie gemaakt worden tussen zaken waarin geïnvesteerd moet worden²² en zaken waarin een zakelijke afdoening²³ volstaat.

3.3 Het jeugdstrafrecht en het Regionaal Veiligheidshuis

Op het moment dat jongeren een strafbaar feit plegen kunnen daarop verschillende reacties volgen. In deze paragraaf zal toegelicht worden wat er gebeurt indien een jongere opgepakt wordt en in het Regionaal Veiligheidshuis besproken wordt. Er wordt later ingegaan op de vraag welke straffen en maatregelen een rechter kan opleggen.

3.3.1 Ogepakt door de politie en dan?

"Een meisje van 17 jaar heeft een fiets gestolen op het station en heeft hiermee een strafbaar feit gepleegd. De politie heeft haar opgepakt."

Jongeren kunnen verdacht worden van het plegen van een strafbaar feit op het moment dat de politie de verdachte aanhoudt op verdenking van het plegen van een strafbaar feit of indien er aangifte tegen de persoon is gedaan. Nadat de politie een verdachte van een strafbaar feit op heeft gepakt zal deze verhoord worden. De verdachte is niet verplicht om op deze vragen van de politie te antwoorden. In de wet is vastgelegd dat een verdachte het recht heeft om te zwijgen en niet hoeft mee te werken aan zijn eigen veroordeling. Alles wordt opgenomen in een proces-verbaal.

¹⁹ Artikel 488 lid2 Sv.

²⁰ Bartels 2003, p.102.

²¹ Richtlijn nr. 2005A005, Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken jeugdigen, p. 12.

²² Bijvoorbeeld een leerstraf, een gedragsbeïnvloeding, begeleiding.

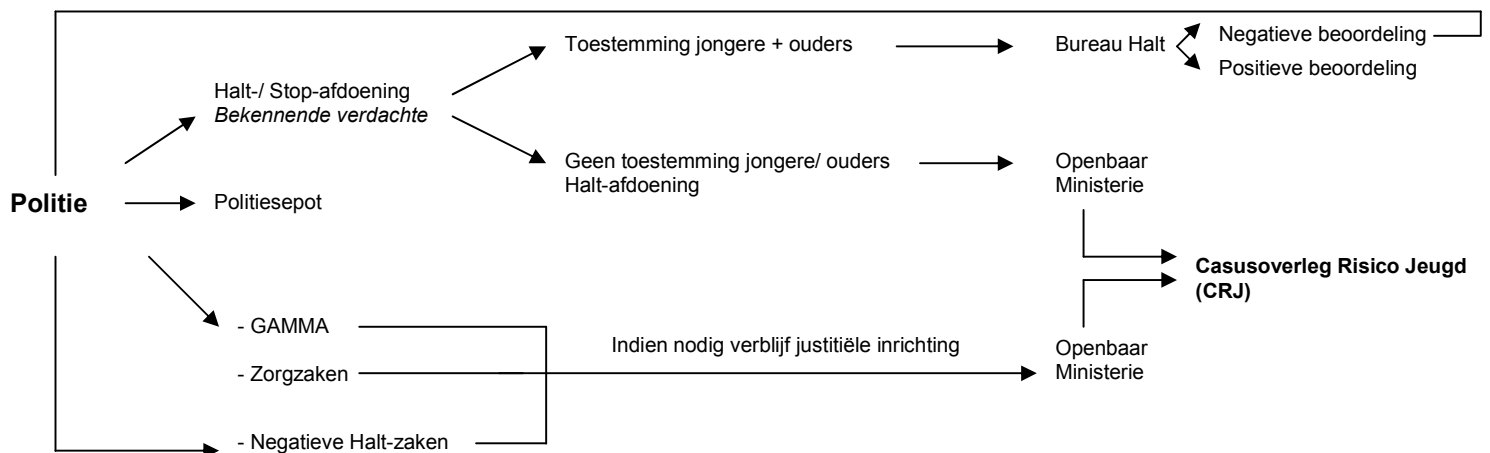
²³ Bijvoorbeeld een geldboete, een werkstraf, detentie.

Na het verhoor en het opstellen van een proces-verbaal, kunnen de volgende situaties zich voordoen:

1. De verdachte is een first-offender en er is sprake van een licht strafbaar feit. De politie kan een Halt- / Stop-afdoening aanbieden.
2. De verdachte is al eerder in aanraking geweest met de politie en/of er is sprake van een zwaarder strafbaar feit.
3. Politiesepot.²⁴

In bijlage 1 worden bovenstaande situaties nader toegelicht.

In figuur 3.1 is schematisch weergegeven wat er gebeurt indien jongeren in aanraking komen met de politie.

Figuur 3.1: Schematisch overzicht 'Opgepakt door de politie en dan?'.²⁵

3.3.2 Het Openbaar Ministerie

In figuur 3.1 dienen de volgende situaties goed uit elkaar gehouden te worden:

1. jongeren met toestemming die een Halt-project positief hebben afgerond;
2. jongeren met toestemming die een Halt-project negatief hebben afgerond;
3. jongeren zonder toestemming voor een Halt-project;
4. politiesepot;
5. er is sprake van een zorgzaak en/of GAMMA-zaak.

In het eerste en vierde geval zal namelijk het Openbaar Ministerie niet in beeld komen. Bij de overige gevallen zal het Openbaar Ministerie wel in beeld komen. De politie legt het proces-verbaal voor aan de officier van justitie van het Openbaar Ministerie. De officier is verantwoordelijk voor het onderzoek naar een verdachte van een strafbaar feit. De officier van justitie beslist op basis van het proces-verbaal en het advies van de Raad voor de Kinderbescherming of de verdachte verder vervolgd moet worden. De officier van justitie kijkt tevens of er voldoende bewijs is om de verdachte te vervolgen. Indien er onvoldoende bewijs is, zal de officier de zaak seponeren.

²⁴ De OvJ vervolgd niet verder of legt zelf een straf op (bijv. een geldboete eventueel met één of meer voorwaarden). Indien de straf is voldaan dan zal de zaak geseponeerd worden, indien er niet aan de straf voldaan wordt dan moet de verdachte alsnog voor de rechter verschijnen.

²⁵ Bron: 25 B. Scheffelaar Klots 2008, p. 23.

Indien er voldoende bewijs is om het strafbare feit te bewijzen dan heeft de officier van justitie de volgende mogelijkheden:

- opleggen van een taakstraf;
- civielrechtelijke vervolging;
- opleggen van een geldboete.

Wordt deze straf correct uitgevoerd dan zal er niet verder vervolgd worden. Deze mogelijkheden komen uitgebreider aan bod in paragraaf 4.3.2.

De officier kan de zaak voorleggen aan de kinderrechter indien het misdrijf te ernstig is om een taakstraf of geldboete op te leggen of indien de officier van mening is dat een taak- of leerstraf niet voldoende zal helpen. De verdachte wordt met een dagvaarding opgeroepen om voor de kinderrechter te verschijnen. De kinderrechter kan een verdachte zwaarder straffen.

3.4 Straffen en maatregelen

*"Naarmate criminaliteit op steeds jongere leeftijd voorkomt, met in toenemende mate gebruik van geweld, is het nodig dat de jongere op een zo vroeg mogelijk moment op zijn verantwoordelijkheid wordt aangesproken en wordt gecorrigeerd."*²⁶

In het jeugdstrafrecht kent men straffen en maatregelen. Beiden zijn pedagogische middelen tot gedragsbeïnvloeding. Zoals hierboven beschreven staat is het van belang dat jongeren vroeg aangesproken en/of gecorrigeerd worden. Dit kan betekenen dat er stevig gereageerd moet worden om ervoor te zorgen dat de jongeren het criminele pad weer snel verlaten. De straf moet voornamelijk functioneel zijn met het oog op de toekomst, recidivevermindering en het opvoedingsbelang van de jongeren.

In het strafrecht kent men een twee splitsing van strafbare feiten, namelijk:

- overtredingen, en
- misdrijven.²⁷

In het jeugdstrafrecht komt tevens deze splitsing naar voren. Bij overtredingen gaat het om relatief lichte vergrijpen zoals een verkeersovertreding. Bij misdrijven gaat het om ernstigere delicten zoals moord en diefstal. De rechter kan in het jeugdstrafrecht hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen opleggen.²⁸ Jongeren in de leeftijdscategorie 12 tot en met 15 jaar kunnen in principe een maximale vrijheidsstraf van een jaar opgelegd krijgen. Jongeren in de leeftijd van 16 of 17 jaar kunnen in principe een maximale vrijheidsstraf van twee jaar opgelegd krijgen. Enkel in zeer ernstige gevallen kan hiervan afgeweken worden. Het is van belang dat er een overweging gemaakt dient te worden of een andere afdoening dan een strafvervolgning mogelijk of wenselijk is. Belangrijk is dat er in elke geval een reactie volgt naar de jongeren toe. Hierbij kan de rechter de volgende straffen en/of maatregelen opleggen.

²⁶ Richtlijn nr. 2005A005, Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken jeugdigen, p. 15.

²⁷ Overtredingen zijn neergelegd in boek 3 van het Wetboek van Strafrecht en misdrijven zijn neergelegd in boek 2 van het Wetboek van Strafrecht.

²⁸ Boksem e.a. 2006, p. 167 en 168.

De hoofdstraffen zijn:

- Bij een misdrijf:
 - Jeugddetentie;²⁹
maximaal 12 maanden indien jonger dan 16 jaar ten tijde van het begaan van het misdrijf en een maximale duur van 24 maanden in de overige gevallen. Deze straf kan ook voorwaardelijk worden opgelegd.
 - Taakstraf;³⁰
bestaat uit een werkstraf, leerstraf of een combinatie van beide. Zowel de werkstraf als de leerstraf kan maximaal 200 uren bevatten. Bij een combinatie van beide, dan bedraagt het maximum 240 uur. Indien de straf niet naar behoren wordt uitgevoerd, kan de OvJ vervangende hechtenis bevelen.³¹
 - Geldboete;³²
bedraagt ten minste €2,- en ten hoogste €2.250,-. Indien de geldboete niet (volledig) betaalt wordt, dan alsnog vervangen door jeugddetentie of op verzoek van de verdachte door een taakstraf. Deze straf kan ook voorwaardelijk worden opgelegd.
- Bij een overtreding → taakstraf of geldboete.³³

De bijkomende straffen zijn:³⁴

- inbeslagneming van eigendommen (verbeurdverklaring);
- verbod om motorrijtuigen te besturen.

De maatregelen zijn:

- plaatsing in een jeugdinrichting (PIJ-maatregel);³⁵
de maatregel wordt slecht opgelegd ingeval (max. zes jaren):
 - *het een misdrijf betreft waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten;*
 - *de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist (beveiligingskarakter);*
 - *de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte.**Deze maatregel kan ook voorwaardelijk worden opgelegd.*
- inbeslagneming van illegaal verkregen goederen;
- schadevergoeding;
- ontneming van opbrengsten die op illegale manier verdiend zijn³⁶.

Vaak wordt gedacht dat de intentie van het opleggen van een straf het straffen op zich is en bij het opleggen van een maatregel enkel de behandeling belangrijk is. De straf is niet enkel een straf en de maatregel is niet enkel een vorm van behandeling. In de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf zitten tevens pedagogische momenten en opleidingsaspecten. Daarnaast zit er in de tenuitvoerlegging van een PIJ-maatregel een strafkarakter terwijl het een maatregel is.³⁷

²⁹ Artikel 77h lid1 sub a jo. 77i lid 1 Sr.

³⁰ Artikel 77h lid2 jo. 77m jo. 77o lid2 jo. 77q lid1 Sr.

³¹ Artikel 77n lid1 jo. 77p Sr.

³² Artikel 77i Sr.

³³ Artikel 77h lid1 sub b Sr.

³⁴ Artikel 77h lid3 Sr.

³⁵ Artikel 77x, 77g, 77s en 77t Sr en artikel 502 Sv jo. 77u Sr.

³⁶ Zie achtereenvolgens artikel 77h lid4 sub b, sub d en sub c Sr.

³⁷ Bartels 2003, p. 33.

Bij het opleggen van een straf of maatregel door de rechter worden de Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Jeugdzorg opgeroepen. Indien een jongere in aanraking komt met politie en/of justitie krijgt hij jeugdreclassering opgelegd. Deze jeugdreclassering wordt uitgevoerd door Bureau Jeugdzorg. De Raad voor de Kinderbescherming wordt onder andere belast met de voorbereiding en ondersteuning van de tenuitvoerlegging van taakstraffen. In paragraaf 4.2.3 zal er nader ingegaan worden op de taken van de Raad voor de Kinderbescherming. In paragraaf 4.3.4 zal nader ingegaan worden op de taken van Bureau Jeugdzorg.

3.4.1 Variatie op de straffen en maatregelen

De rechter heeft in Nederland de keuze hoe hij de straf of maatregel wil opleggen. Daarbij dient de rechter met meerdere omstandigheden rekening te houden.

Voorwaardelijke straf of maatregel

De rechter heeft de keuze om een straf of maatregel voorwaardelijk op te leggen. Het ondergaan van een vrijheidsstraf kan namelijk vergaande gevolgen en effecten hebben voor de veroordeelde. Daarnaast is het niet gegarandeerd dat de veroordeelde niet meer recidiveert door de straf of maatregel. Door het voorwaardelijk opleggen van de straf of maatregel wordt de mogelijkheid gegeven om de straf niet ten uitvoer te leggen zolang de veroordeelde zich aan bepaalde voorwaarden houdt. De straf wordt dus wel uitgesproken, maar wordt niet ten uitvoer gebracht. Op het moment dat de veroordeelde zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt of opnieuw de fout in gaat, dan kan de rechter de straf alsnog ten uitvoer brengen.³⁸ Indien er sprake is van een nieuw gepleegd strafbaar feit dan dient deze wel van gelijkwaardige aard en ernst te zijn als het gepleegde strafbare feit waarop de voorwaardelijke straf rust. De periode waarin een voorwaardelijke straf of maatregel 'geldig is', wordt de proeftijd genoemd. Als de veroordeelde zich binnen die periode correct gedraagt, komt de voorwaardelijke straf te vervallen.

De straffen kunnen geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk worden opgelegd, maar een maatregel wordt geheel voorwaardelijk of geheel onvoorwaardelijk opgelegd.

'Lik-op-stuk- beleid'

Probleemjongeren kunnen nog strenger aangepakt worden. De aanpak is vooral gericht op het heropvoeden van jongeren die een misdrijf hebben gepleegd. Men noemt dit het zogeheten 'lik-op-stuk-beleid', wat inhoudt dat een combinatie van jeugdstraffen en gedragsmaatregelen mogelijk is.³⁹ In bijlage 2 staat beschreven welke combinaties toegestaan zijn en welke combinaties uitgesloten zijn in het jeugdstrafrecht.

Jeugdreclassering

De rechter kan een bijzondere voorwaarde opleggen wat inhoudt dat een (gezins)voogdij-instelling de veroordeelde hulp en steun verleent bij het naleven van de straf of maatregel.⁴⁰ Deze taak wordt uitgevoerd door de afdeling jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg. Mocht er sprake van zijn dat de verdachte onder civielrechtelijk toezicht staat, dan wordt de gezinsvoogd opgedragen om hulp en steun te verlenen.⁴¹

³⁸ Stolwijk 2005, p. 218.

³⁹ Artikel 77x Sr.

⁴⁰ Artikel 77aa lid2 Sr.

⁴¹ Ingevolge artikel 1:254 BW.

Schuldig; toch geen straf of maatregel

Een verdachte kan tevens schuldig verklaard worden terwijl er geen straf of maatregel opgelegd wordt (rechterlijk pardon). Dit in verband met de geringe ernst van het feit, of de omstandigheden waaronder het feit gepleegd is, of de persoonlijkheid van de dader, of de omstandigheden die zich nadien hebben voorgedaan.⁴² De rechter kan tevens beslissen dat een strafbaar feit niet geheel aan de verdachte te wijten valt. Hierbij moet je denken aan poging tot, voorbereiding, deelneming en medeplichtigheid. De duur van de straf of maatregel zal waarschijnlijk van dezelfde duur zijn.⁴³

Voorkoming (verdere) strafvervolgning

In jeugdzaken van geringe ernst kan de politie beslissen om niet tot vervolging over te gaan en dus voor voorkoming van (verdere) strafvervolgning. In de volgende gevallen is hier sprake van:⁴⁴

- politiesepot:
- politietransactie:
- Bureau Halt:
- transactie en voorwaardelijk sepot:

Van alle politiecontacten wordt een registratie bijgehouden en bij alle strafbare feiten die tot vervolging leiden wordt de Raad voor de Kinderbescherming ingelicht door de politie. Het is van belang dat deze gegevens bijgehouden worden aangezien tegen een first-offender anders wordt opgetreden dan tegen een persoon die al eerder een strafbaar feit gepleegd heeft.⁴⁵

3.4.2 Verwijzing naar het Regionaal Veiligheidshuis

In figuur 3.1 is tevens weergegeven welke jongeren uiteindelijk in het Regionaal Veiligheidshuis in het CRJ besproken zullen worden.

Indien het Openbaar Ministerie niet in beeld komt zal de jongere niet besproken worden in het CRJ. Bij de zaken waarin het Openbaar Ministerie wel in beeld komt, zal er hoogstwaarschijnlijk een straf of maatregel opgelegd worden en zal de jongere verder besproken worden in het CRJ. In hoofdstuk vier zal dit nader toegelicht worden.

3.5 Uitzonderingen in het jeugdstrafrecht

Het jeugdstrafrecht geldt in principe tot de jongeren de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben, maar bij uitzondering geldt het jeugdstrafrecht nog voor jongeren in de leeftijd van 18 tot 21 jaar.⁴⁶ Deze uitzonderingsregels gelden ook voor het volwassen strafrecht in Nederland. Jongeren in de leeftijd van 16 of 17 jaar kunnen bij ernstige misdrijven berecht worden volgens het volwassen strafrecht.⁴⁷

⁴² Artikel 9a Sr.

⁴³ Artikel 77gg Sr.

⁴⁴ Bartels 2003, p. 43 t/m 46.

⁴⁵ Bartels 2003, p. 9.

⁴⁶ Artikel 77c Sr.

⁴⁷ Artikel 77b Sr.

3.5.1 De leeftijdsgrens jonger dan twaalf jaar

Jongeren onder de twaalf jaar kunnen niet vervolgd worden.⁴⁸ Het gepleegde feit is wel een strafbaar feit en zal ook een strafbaar feit blijven. De wetgever heeft een algemene strafuitsluitingsgrond in de wet willen opnemen als een onweerlegbaar vermoeden van ontoerekeningsvatbaarheid op grond van de jeugdige leeftijd, waardoor er dus geen straf opgelegd kan worden.⁴⁹

Aan jongeren onder de twaalf jaar wordt een zogeheten STOP-reactie aangeboden onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie en gecoördineerd en uitgevoerd door een Halt-bureau. De toestemming van de ouder(s) is een vereiste. Daarnaast wordt er een melding gedaan bij de Raad voor de Kinderbescherming. De STOP-reactie mag maximaal 10 uur duren.

3.5.2 De leeftijdsgrens achttien tot eenentwintig jaar

Bij jongeren boven de achttien jaar wordt in principe uitgegaan van het volwassen strafrecht in Nederland. Een uitzondering op deze regel geldt voor de verdachten die ten tijde van het begaan van het strafbare feit achttien, negentien of twintig jaar waren. De rechter kan een straf of maatregel uit het jeugdstrafrecht opleggen.

Een aantal factoren spelen mee indien de rechter hiertoe zal beslissen, namelijk:

- de ernst van het strafbare feit;
- de persoonlijkheid van de dader;
- de omstandigheden waaronder het feit begaan is.⁵⁰

Het gaat hier bijvoorbeeld om gevallen waarin het strafbare feit verband houdt met typisch leeftijdsgebonden factoren in de persoonlijke sfeer van de verdachte zoals ruzie met de ouders, de schoolleiding of de werkgever, of indien er gedacht wordt aan een taakstraf die in het meerderjarigenstrafrecht niet voorhanden is. Door als grond voor toepassing van jeugdstrafrecht op deze categorie naast 'de persoon van de verdachte' tevens 'de omstandigheden waaronder het feit is begaan' in de wet op te nemen, beoogde de wetgever de rechter meer flexibiliteit te bieden.⁵¹

3.5.3 Uitzonderingen in het CRJ

De uitzonderingen zoals deze hierboven besproken zijn, hebben in principe geen invloed voor het CRJ in het Regionaal Veiligheidshuis. In het CRJ wordt enkel gekeken naar de leeftijd op het moment van het plegen van het strafbare feit. De straf die hierbij opgelegd wordt, dus bijvoorbeeld een 19-jarige die een straf krijgt uit het jeugdstrafrecht, heeft geen invloed op het al dan niet bespreken in het CRJ. Enkel jongeren tot 18 jaar worden besproken in het CRJ.

Er is voor gekozen deze uitzonderingen te belichten, aangezien het wel van belang kan zijn voor de risicojongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar, want jongeren van

48 Artikel 486 Sv.

49 Bartels 2003, p. 27.

50 Bartels 2003, p.30.

51 Bartels 2003, p. 30.

bijvoorbeeld 19 jaar kunnen wel in het (eventueel vernieuwde) casusoverleg 18-23 jaar besproken worden terwijl zij een jeugdstraf opgelegd hebben gekregen.

3.6 Samenvatting

Uitgangspunt in het jeugdstrafrecht is het daadcriterium. Het daadcriterium houdt in dat voor toepassing van het jeugdstraiprocesrecht bepalend is dat het strafbare feit (de daad) is begaan voordat de jongere achttien jaar oud was. Indien blijkt dat de verdachte het strafbare feit gepleegd heeft, zal hij een straf of maatregel opgelegd krijgen. De rechter kan beslissen om een straf of maatregel of een combinatie van beide op te leggen. Zowel de straffen als de maatregelen zijn pedagogische middelen tot gedragsbeïnvloeding. Belangrijk is dat er een reactie volgt naar jongeren toe.

Indien een jongere wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit wordt hij verhoord door de politie. De politie stelt een proces-verbaal op. Naar aanleiding hiervan kan de jongere wel of niet verder vervolgd worden. In het geval dat een jongere een Halt-project aangeboden krijgt en deze positief afsluit of indien er sprake is van een sepot dan zal er niet verder vervolgd worden, het proces-verbaal zal niet opgestuurd worden naar de officier van justitie. Indien hier geen sprake van is, dan zal het Openbaar Ministerie in beeld komen. De politie stuurt het proces-verbaal samen met het advies van de Raad door naar de officier van justitie van het Openbaar Ministerie. De officier beslist op basis van het dossier of de verdachte verder vervolgd moet worden.

Indien de verdachte verder vervolgd moet worden dan heeft de officier van justitie de volgende mogelijkheden:

- opleggen van een taak- of leerstraf;
- opleggen van een geldboete.

Wordt deze straf correct uitgevoerd dan zal er niet verder vervolgd worden.

De rechter kan verschillende straffen en/of maatregelen opleggen. Hierbij wordt rekening gehouden met de ernst van het feit en de omstandigheden waaronder het feit gepleegd is. De rechter dient tevens rekening te houden met de vraag of het gepleegde strafbare feit een misdrijf of een overtreding is. Hierbij kan hij in geval van het jeugdstrafrecht maximaal bij 12 tot en met 15 jarigen een vrijheidsstraf van een jaar opleggen en bij jongeren in de leeftijd van 16 of 17 jaar een vrijheidsstraf van twee jaar opleggen. Bij het opleggen van een straf en/of maatregel komt de jongere onder toezicht van Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming te staan.

Het jeugdstrafrecht geldt in principe tot de jongeren de leeftijd van 18 jaar bereiken hebben, maar bij uitzondering geldt het jeugdstrafrecht nog voor jongeren in de leeftijd van 18 tot 21 jaar. Deze uitzonderingsregels gelden ook voor het volwassen strafrecht in Nederland. Jongeren in de leeftijd van 16 of 17 jaar kunnen bij ernstige misdrijven berecht worden volgens het volwassen strafrecht. De uitzonderingen zijn voor het CRJ niet van belang, maar kunnen wel van belang zijn voor de risicojongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Jongeren van bijvoorbeeld 19 jaar kunnen wel in het (eventueel vernieuwde) casusoverleg 18-23 jaar besproken worden terwijl zij een jeugdstraf opgelegd hebben gekregen.

4 Juridische kaders jongeren 12-18 jaar

4.1 Inleiding

"In het overleg 'jeugd' wordt een jongere besproken die betrapt is bij een ernstige vernieling. De politie brengt informatie in. Het Openbaar Ministerie kijkt naar de strafvervolgning, de Raad voor de Kinderbescherming onderzoekt mogelijk de gezinssituatie, de leerplichtambtenaar weet of er sprake is van schoolverzuim en maatschappelijk werk biedt ondersteuning bij gesignaleerde problemen. Bureau Jeugdzorg heeft een taak bij het indiceren van zorg. Bureau Halt schuift enkel in het overleg aan wanneer de jongere die bij Halt binnenkomt zijn opgelegde straf bijvoorbeeld weigert uit te voeren. Er wordt met de partners overlegd wat de vervolgaanpak is."⁵²

In dit hoofdstuk zal ingegaan worden op de situatie zoals deze nu is voor jongeren tussen de 12-18 jaar in het Regionaal Veiligheidshuis. Er zal antwoord worden gegeven op de derde deelvraag van het onderzoek.

"Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 12-18 jaar bij de dertien gemeenten en de betrokken partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?"

In de volgende paragrafen zal er ingegaan worden op de in te zetten instrumenten van de betrokken partners. Het CRJ wordt toegelicht, aangezien eerst de situatie van nu bekeken dient te worden voordat er aanpassingen plaats kunnen vinden.

4.2 Juridische instrumenten betrokken partners

In deze paragraaf komt de volgende vraag aan de orde:

"Op welke wijze worden er, door de betrokken partners, in het Regionaal Veiligheidshuis (juridische) instrumenten ingezet met betrekking tot het voeren van het jeugdbeleid?"

De vraag is van belang aangezien dit hoofdstuk een beeld moet schetsen over hoe op dit moment het casusoverleg verloopt. Het is niet de bedoeling om hier inhoudelijk diep op in te gaan, aangezien het totale onderzoek over jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar gaat en niet jongeren tussen de 12-18 jaar. Hoe jongeren in het Regionaal Veiligheidshuis terecht komen is besproken in hoofdstuk drie.

In het CRJ werken de volgende partners samen met betrekking tot het thema 'jeugd':

- Politie	- Openbaar Ministerie
- Raad voor de Kinderbescherming	- Bureau Jeugdzorg
- Bureau Halt	- GGZ Oost-Brabant
- Gemeente – Leerplichtambtenaar	- Novadic-Kentron
- Algemeen Maatschappelijk Werk / Jeugd Preventie Werk	

In het CRJ worden in principe de volgende trajecten onderscheiden:

- Het justitieel traject;
dit traject bestaat onder andere uit een strafafhandeling. Dit is eventueel mogelijk met de inzet van jeugdreclassering.
- het zorgtraject;
Dit traject heeft meerdere mogelijkheden. Het kan, afhankelijk van de zwaarte van de problematiek, op verschillende mogelijkheden worden vormgegeven door één of meer van de zorgpartners.

Hieronder zullen de politie, het OM en de Raad voor de Kinderbescherming uitgebreider toegelicht worden. Zij zijn als het ware de belangrijkste partners. De politie zorgt voor binnenkomst van jongeren in het Veiligheidshuis door te signaleren en door te filteren. De Raad is het hele traject verantwoordelijk voor de aanpak van de zaak en de jongeren en het OM bepaalt de strafmaat. Bureau Jeugdzorg is daarnaast de grootste en belangrijkste zorgpartner. Deze organisatie wordt uitgebreider toegelicht aan de hand van figuur 4.2. De overige partners worden schematisch toegelicht in figuur 4.3.

4.2.1 De politie

In paragraaf 3.3.1 is besproken welke mogelijkheden de politie heeft indien jongeren verdacht worden van het plegen van een strafbaar feit. In deze paragraaf zal besproken worden welke taak de politie heeft indien jongeren in het Veiligheidshuis besproken worden.

In het CRJ wordt per district gekeken naar de best mogelijke aanpak met betrekking tot risicojongeren. Tot nu toe is de politie de belangrijkste 'toeleverancier' van te bespreken casuïstiek aangezien zij als eerste met de jongeren in aanraking komt.⁵³

De politieregistratie is op dit moment het vertrekpunt voor het CRJ. In dit systeem, het Cliënt Volg Systeem Jeugdcriminaliteit (CVS-JC), worden jongeren onder de 18 jaar opgenomen die met de politie in aanraking zijn gekomen en daardoor verdacht zijn. In het CVS-JC worden de aangifte, het verhoor van de verdachte en van de getuigen verwerkt. Deze registratie wordt continu gescand door een politie filteraar.⁵⁴ Deze filteraar heeft als taak de politieregistratie door te lichten en de te bespreken jongeren uit te filteren. De jongeren die gefilterd worden en op een lijst komen die ingebracht wordt in het CRJ, voldoen aan de volgende criteria:

- jongeren die verdacht worden van het plegen van een strafbaar feit;
- jongeren waarbij het risico van afglijden naar criminaliteit door de politie aanwezig wordt geacht;
- in principe tot 18 jaar (uitgaande van jeugdstrafrecht) maar uitloop is mogelijk.

De lijst voor het CRJ wordt rondgestuurd naar de deelnemende partners. Vervolgens zal er op het Veiligheidshuis overleg plaatsvinden tussen verschillende partners.

4.2.2 Het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de strafrechtelijke rechtsorde. Het OM geeft leiding aan de politie bij de opsporing van

⁵³ Zie paragraaf 3.2.1 en paragraaf 3.3.1

⁵⁴ Ieder district dat is aangesloten bij het Regionaal Veiligheidshuis heeft een eigen filteraar.

verdachten van strafbare feiten. In Nederland is het Openbaar Ministerie belast met de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Het OM heeft het alleen recht op strafvervolging en leidt daarmee het strafproces.⁵⁵

Het Openbaar Ministerie wordt vertegenwoordigd door de officier van justitie. De officier van justitie heeft onder andere de taak te beslissen of een strafzaak aan de kinderrechter wordt voorgelegd. De officier van justitie wordt in zijn werkzaamheden rondom jeugdzaken ondersteund door een parketsecretaris. De parketsecretaris is bevoegd tot het behandelen van eenvoudige misdrijven en/of ingewikkelde overtredingen en het leveren van juridisch ondersteunend maatwerk ten behoeve van de opsporing en vervolging. Een parketsecretaris maakt hiertoe tenlasteleggingen en bereidt strafvorderlijke en juridisch inhoudelijk de strafzaken voor, ten behoeve van de behandelend officier van justitie.⁵⁶ De parketsecretaris is aanwezig bij het CRJ.

De overdrachtsformulieren (LOF) komen via de filteraar van de politie binnen in het Regionaal Veiligheidshuis. Deze formulieren worden aan de parketsecretaris voorgelegd. De parketsecretaris beoordeelt voornamelijk of er voldoende bewijs is ten aanzien van het gepleegde feit. In de meeste gevallen is er voldoende bewijs om het gepleegde feit te bewijzen en is de zaak als het ware ‘casuswaardig’ voor het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie stuurt vervolgens een kopie van het overdrachtsformulier naar de Raad voor de Kinderbescherming.

De uiteindelijke straf wordt voorgesteld door de parketsecretaris. Bij de bepaling van de straf wordt het advies van de Raad voor de Kinderbescherming meegenomen. De parketsecretaris is bevoegd tot het behandelen van eenvoudige misdrijven en/of ingewikkelde overtredingen. De parketsecretaris kan het volgende besluiten⁵⁷:

- Niet vervolgen:
 - *er volgt een voorwaardelijk sepot of sepot.*
- Een transactie.⁵⁸
 - *overtredingen en misdrijven waarvoor niet meer dan zes jaar straf op staat;*
 - *het transactiebedrag mag voor een jeugdige persoon maximaal €2.250,- bedragen.*
- Specifieke voorwaarden:
 - *afstand doen van de in beslag genomen goederen;*
 - *vergoeding schade;*
 - *dat de jongere zich houdt aan de aanwijzingen van Bureau Jeugdzorg voor ten hoogste zes maanden;*
- Een taakstraf.⁵⁹
 - *maximaal 40 uur en binnen drie maanden te voldoen*⁶⁰.
- Dagvaarden:
 - *een ernstig delict (bijvoorbeeld zware mishandeling of diefstal met geweld), de verdachte gaat niet akkoord met een transactie of hij voldoet niet aan de voorwaarden, dan kan de parketsecretaris de verdachte dagvaarden. De verdachte moet dan voor de kinderrechter verschijnen.*

⁵⁵ www.justitie.nl en artikel 124 Wet RO.

⁵⁶ Artikel 126 lid 1 WetRO.

⁵⁷ De mogelijkheden die het OM heeft tot het opleggen van een straf aan een jeugdige zijn onder andere neergelegd in de artikelen 77h t/m 77z Sr.

⁵⁸ Artikel 74 Sr.

⁵⁹ Onder taakstraf wordt verstaan een werkstraf en/of een leerstraf, artikel 9 lid 2 Sr.

⁶⁰ Artikel 77l, 77m, 77n Sr.

- Civielrechtelijke vervolging:
 - *De parketsecretaris kan ook kiezen voor een civielrechtelijke afdoening van de zaak. Hij kan in het kader van ondertoezichtstelling van het kind, ontheffing of ontzetting⁶¹ van de ouders een verzoek bij de kinderrechter indienen.*

De parketsecretaris kan ervoor kiezen om de zaak door te sturen naar de kinderrechter. De verdachte wordt gedagvaard. Dit kan hij beslissen indien er sprake is van:

- een feit waar voorlopige hechtenis op staat;⁶²
- een jongere waarbij sprake is van veel recidive;
- een jongere waarbij een eerder opgelegde straf geen positief effect heeft gehad.

De zaak zal vervolgens naar de kinderrechter gaan. Deze neemt een beslissing omtrent de zaak. Welke beslissing de rechter kan nemen staat omschreven in paragraaf 3.4. Zaken die doorgestuurd worden naar de kinderrechter worden wel in het CRJ besproken zodat eventuele zorg al opgezet kan worden.

4.2.3 De Raad voor de Kinderbescherming

De Raad is een justitiële organisatie en heeft als taak voorlichting geven en advies uitbrengen over de leefomstandigheden van de jongere(n) aan onder andere de rechter en de officier van justitie/ de parketsecretaris.⁶³

De Raad heeft de volgende taken:

- onderzoek doen naar de leefomstandigheden van de jongeren;
- geven van een strafadvies aan de officier van justitie en/of de kinderrechter;
- casusregisseur;
de Raad heeft vanaf de melding door de politie totdat aan de straf voldaan is zicht op de jongeren en bewaakt daarmee de samenhang van de activiteiten van alle partners.
- belast met de voorbereiding en ondersteuning van de tenuitvoerlegging van taakstraffen.⁶⁴

De Raad brengt zelf geen zaken in voor een CRJ. De Raad werkt namelijk in opdracht van het Openbaar Ministerie of de politie. Naar aanleiding van het overdrachtsformulier (LOF) en bespreking van de zaak in het CRJ stelt de Raad een eigen onderzoek in naar de leefomstandigheden van de jongeren. Dit is een kortdurend onderzoek (basisonderzoek) en wordt uitgevoerd door de raadsonderzoeker.⁶⁵ Mocht de raadsonderzoeker het nodig achten, dan kan hij een vervolgonderzoek instellen. Dit is een persoonlijkheidsonderzoek door een psycholoog/ psychiater.⁶⁶ De raadsonderzoeker sluit zijn onderzoek af met een brief of rapport. Dit rapport wordt afgesloten met een advies aan de parketsecretaris. De bevindingen van de raadsonderzoeker worden door onder andere politie en de parketsecretaris in het CRJ besproken.

Nadat een straf bepaald is, houdt de Raad toezicht op de uitvoering van de opgelegde straf en begeleidt zij de jongeren hierin.⁶⁷ Ook hierbij geldt dat de Raad het Openbaar

⁶¹ Respectievelijk artikel 1:266 en artikel 1:269 lid 1 BW.

⁶² Artikel 67a Sv.

⁶³ www.kinderbescherming.nl

⁶⁴ Artikel 77o Sr.

⁶⁵ Het onderzoek duurt gemiddeld vier tot zes weken (maximaal 40 dagen).

⁶⁶ Het vervolgonderzoek moet binnen maximaal 115 dagen afgerond zijn.

⁶⁷ De coördinatie van de straf duurt maximaal 160 dagen (evt. verlenging mogelijk); artikel 77f lid2 jo. 77o lid1 Sr en artikel 491 en 494 Sv.

Ministerie op de hoogte houdt van de eindbeoordeling. Deze beoordeling kan positief dan wel negatief zijn voor de jongere. Indien de straf positief is afgerond, wordt de zaak afgesloten in het CRJ. Indien de straf niet (of niet naar behoren) is uitgevoerd, wordt deze negatief beoordeeld en zal de zaak opnieuw in het casusoverleg worden besproken.

4.2.4 Bureau Jeugdzorg

Op 1 januari 2005 is de Wet op de Jeugdzorg (Wjz) in werking getreden. De Wjz beoogt de zorg aan de cliënten van de jeugdzorg te verbeteren en hun positie te versterken.

Onder jeugdzorg wordt verstaan:

*"Ondersteuning van en hulp aan jeugdigen, hun ouders, stiefouders of anderen, dus een jeugdige als behorende tot hun gezin verzorgen en opvoeden, bij opgroei- en opvoedingsproblemen of dreigende zodanige problemen."*⁶⁸

Kinderen en jongeren tot 18 jaar met opvoedings- en opgroei problemen en hun ouders kunnen voor hulp terecht bij Bureau Jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg bekijkt vervolgens wat voor hulp nodig is, geven informatie en advies en bieden passende hulp aan.⁶⁹

De wettelijke taken van Bureau Jeugdzorg zijn:⁷⁰

- indicatiestelling;
- uitvoering van de taken van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK);
- uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen (voogdij/ gezinsvoogdij);
- aanbieden van jeugdreclassering.

Indien er een melding binnenkomt bij Bureau Jeugdzorg, wordt er door een casemanager bekeken wat de problemen zijn en wat er moet gebeuren om de problemen aan te pakken. In het overleg maakt de casemanager een plan hoe de problemen aangepakt kunnen worden (een indicatiestelling). De volgende situaties kunnen zich voordoen:

- Bureau Jeugdzorg verwijst de jongere door naar Jeugd Preventie Werk;
- indien er niet vrijwillig aan de verwijzing wordt meegewerkt, kan er een zorgmelding gedaan worden.⁷¹

Bij beide gevallen komt de jongere op de lijst voor het CRJ.

Bureau Jeugdzorg brengt zelf geen zaken in voor een CRJ. Ze zijn bij het overleg aanwezig en geven informatie aan andere partners indien dit gewenst is. Bureau Jeugdzorg haalt dus niet direct informatie uit het overleg. Wel kan Bureau Jeugdzorg op juridische basis een aantal civielrechtelijke gevolgen opleggen met het oog op de jeugdbescherming. Het volgende kan enkel opgelegd worden indien duidelijk is dat jeugdzorg in het vrijwillige kader niet mogelijk is en de rechten van de minderjarige ernstig (dreigen te) worden geschonden.

⁶⁸ Artikel 1 onder c en d Wjz.

⁶⁹ www.jeugdzorg-nb.nl

⁷⁰ Artikel 5, 6, 7 Wjz. De taken die hier genoemd zijn, zijn samenvattend en breed opgezet.

⁷¹ Wordt bijvoorbeeld gedaan door de school, de leerplichtambtenaar, de politie, etc. In samenwerking met het AMK of de Raad zal Bureau Jeugdzorg een onderzoek instellen.

De volgende gevolgen kunnen opgelegd worden:

- ondertoezichtstelling (OTS);
- voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS);
- ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing;
- ontheffing uit het ouderlijk gezag;
- ontzetting uit het ouderlijk gezag;
- voorlopige voogdij.⁷²

In bijlage 3 is toegelicht wat de maatregelen inhouden. In bijlage 4 is uitgebreid weergegeven wanneer en hoe de maatregelen opgelegd kunnen worden. In het CRJ wordt de jongere besproken door de verschillende partners.

4.2.5 Overige betrokken partners

De betrokken partners die niet benoemd zijn, zijn de volgende partners:

- Bureau Halt	- GGZ Oost-Brabant
- Gemeente – Leerplichtambtenaar	- Novadic-Kentron
- Algemeen Maatschappelijk Werk / Jeugd Preventie Werk	

Zoals eerder vermeld vervullen niet alle partners een even grote rol binnen het CRJ. De GGZ, Novadic-Kentron en Bureau Halt zijn organisaties die enkel de jongeren in beeld krijgen indien ze specifiek bij de organisatie aangemeld worden. Daarnaast is de Leerplichtambtenaar enkel aanwezig indien hij een melding heeft gehad met betrekking tot een jongere die bekend is bij de justitiële partners dan wel bij de zorgpartners. Hierdoor vervullen zij een kleinere rol binnen het CRJ en wordt volstaan met een schematisch overzicht. Deze partners worden in bijlage 4 toegelicht. Een toelichting aan de hand van het schema is voldoende. Bureau Halt is tevens uitgebreider aan bod geweest in paragraaf 3.3.1.

4.3 Samenvatting

In het CRJ werken de volgende partners samen met betrekking tot het thema 'jeugd':

- Politie	- Openbaar Ministerie
- Raad voor de Kinderbescherming	- Bureau Jeugdzorg
- Bureau Halt	- GGZ Oost-Brabant
- Gemeente – Leerplichtambtenaar	- Novadic-Kentron
- Algemeen Maatschappelijk Werk / Jeugd Preventie Werk	

De politie

De politie is de belangrijkste 'toeleverancier' van te bespreken casuïstiek aangezien zij als eerste met de jongeren in aanraking komt. In het CVS-JC worden jongeren onder de 18 jaar opgenomen die met de politie in aanraking zijn gekomen en daardoor verdacht zijn. De registratie wordt gescand door een politie filteraar. Deze filteraar heeft als taak

72 Respectievelijk artikel 1:254 lid 1 BW, artikel 1:255 BW, artikel 1:261 lid 1 BW, artikel 1:266 BW, artikel 1:269 lid 1 BW, artikel 1:280 jo. 1:296 BW.

de politieregistratie door te lichten en de te bespreken jongeren uit te filteren. De jongeren die gefilterd worden, komen op een lijst die ingebracht wordt in het CRJ.

Het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de strafrechtelijke rechtsorde. Het OM wordt vertegenwoordigd door de officier van justitie. De officier heeft onder andere de taak te beslissen of een strafzaak aan de kinderrechter wordt voorgelegd. De officier van justitie wordt in zijn werkzaamheden rondom jeugdzaken ondersteund door een parketsecretaris.

De parketsecretaris is bevoegd tot het behandelen van eenvoudige misdrijven en/of ingewikkelde overtredingen. Het LOF-formulier wordt door de politie voorgelegd aan de parketsecretaris. De parketsecretaris beoordeelt of er voldoende bewijs is om de verdachte verder te vervolgen. Bij de bepaling van de straf wordt het advies van de Raad voor de Kinderbescherming meegenomen. Indien de parketsecretaris geen beslissing kan nemen omtrent de straf, dan kan hij de zaak voorleggen aan de kinderrechter. De verdachte wordt gedagvaard om voor de kinderrechter te verschijnen.

De Raad voor de Kinderbescherming

De Raad is een justitiële organisatie en heeft als taak voorlichting geven en advies uitbrengen over de leefomstandigheden van de jongeren aan onder andere de rechter en de officier van justitie/ parketsecretaris.

Nadat een straf bepaald is, houdt de Raad toezicht op de uitvoering van de opgelegde straf en begeleidt zij de jongeren hierin. Tevens is de Raad casusregisseur, wat inhoudt dat zij vanaf de melding door de politie totdat aan de straf voldaan is, zicht hebben op de jongeren. De Raad bewaakt daarmee de samenhang van de activiteiten van alle partners.

Bureau Jeugdzorg

Indien er een melding binnenkomt bij Bureau Jeugdzorg, wordt er door een casemanager bekeken wat de problemen zijn en wat er moet gebeuren om de problemen aan te pakken. Bureau Jeugdzorg brengt de informatie in in het CRJ. Bureau Jeugdzorg kan een aantal civielrechtelijke gevolgen opleggen met het oog op de jeugdbescherming. De volgende gevolgen kunnen opgelegd worden:

- ondertoezichtstelling (OTS);
- voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS);
- ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing;
- ontheffing uit het ouderlijk gezag;
- ontzetting uit het ouderlijk gezag;
- voorlopige voogdij.

De overige partners

In bijlage 5 is schematisch weergegeven welke (juridische) instrumenten de overige partners in kunnen zetten.

5 Het strafrecht in Nederland

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het volwassen strafrecht in Nederland toegelicht. Dezelfde paragraaf indeling als in hoofdstuk drie zal aangehouden worden zodat dezelfde onderdelen aan bod zullen komen. Er wordt antwoord gegeven op de vierde deelvraag van het onderzoek.

"Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 18-23 jaar binnen het Nederlandse strafrecht?"

Het volwassen strafrecht in Nederland dient toegelicht te worden aangezien het onderzoek zich richt op de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Op deze leeftijdscategorie is het volwassen strafrecht van toepassing. Tevens verandert er veel voor jongeren op het moment dat er een overgang plaatsvindt van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht. Er zal ingegaan worden op de straffen en maatregelen van het strafrecht. Daarnaast zal toegelicht worden wat de procedure is op het moment dat een persoon verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit.

In het gehele hoofdstuk wordt uitgegaan van jongeren boven de 18 jaar. De uitzonderingsregels met betrekking tot jongeren in de leeftijdscategorie 16 en 17 jaar die een straf of maatregel uit het volwassen strafrecht opgelegd krijgen, zijn reeds besproken in paragraaf 3.5.

5.2 Toepassing van het volwassen strafrecht

Het strafrecht in Nederland is het geheel van rechtsregels waardoor bepaalde in de wet omschreven handelingen strafbaar worden gesteld. Indien men zich niet houdt aan de vastgestelde regels, dan pleegt de persoon in kwestie een strafbaar feit en dient hij gestraft te worden voor zijn daad.

In het strafrecht gaat het om het (negatief) sanctioneren van wederrechtelijke handelingen. Het strafrecht valt uiteen in:

- materieel strafrecht:
beschrijving van wat strafbaar bevonden wordt in Nederland en de reactie van de rechtsspraak op deze handelingen. Het materieel strafrecht is opgenomen in het Wetboek van Strafrecht;
- formeel strafrecht:
ook wel het strafprocesrecht genoemd. Hieronder valt het geheel van procedurele regels die naar aanleiding van het materiele strafrecht toegepast worden. Het formeel strafrecht is opgenomen in het Wetboek van Strafvordering.

In het strafrecht is tevens een onderscheid gemaakt tussen overtredingen en misdrijven. De sector kanton van de rechtbank behandelt de overtredingen. De strafrechter van de rechtbank behandelt de misdrijven. Als het om relatief lichte feiten gaat waarop maximaal één jaar gevangenisstraf staat, behandelt één rechter de zaak, de

politierechter. Zwaardere zaken worden behandeld door de meervoudige kamer, dit houdt in drie rechters.⁷³

Zowel in het jeugdstrafrecht als in het volwassen strafrecht kent men straffen en maatregelen. Zoals aangegeven zijn de straffen en maatregelen in het jeugdstrafrecht beiden een pedagogisch middel tot gedragsbeïnvloeding. In het volwassen strafrecht ligt de nadruk minder op de gedragsbeïnvloeding, maar meer op de leedtoevoeging. Tevens kunnen er andere straffen en maatregelen opgelegd worden in het volwassen strafrecht. De leedtoevoeging staat hierbij voor een groot deel centraal.

5.3 Het volwassen strafrecht en het Regionaal Veiligheidshuis

In deze paragraaf wordt er ingegaan op de vraag wat er gebeurt op het moment dat jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar opgepakt worden. Dit is aan de hand van het volwassen strafrecht in Nederland.

5.3.1 Opgepakt door de politie en dan?

"Een jongen van 22 jaar heeft een winkelruit ingeslagen en spullen uit de etalage meegenomen. Hij heeft hiermee een strafbaar feit gepleegd. De winkelier heeft aangifte bij de politie gedaan van diefstal en vernieling."

Personen kunnen verdacht worden van het plegen van een strafbaar feit op het moment dat de politie de verdachte aanhoudt op verdenking van het plegen van een strafbaar feit of indien er aangifte tegen de persoon is gedaan. Indien de persoon wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit, heeft de politie een aantal opeenvolgende mogelijkheden. Deze mogelijkheden gelden zowel bij de aangifte als bij de aangehouden verdachte. De mogelijkheden worden in bijlage 6 uitgebreid besproken.

5.3.2 Het Openbaar Ministerie

In de wet op de rechterlijke organisatie staat de taak van het Openbaar Ministerie als volgt omschreven:

"Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij wet vastgestelde taken."

De hoofdtaak van het Openbaar Ministerie is te verdelen in drie kleinere:

- de opsporing van strafbare feiten,
- de vervolging van strafbare feiten en
- toezicht op de uitvoering van strafvonnissen.

Indien de politie het dossier verwijst naar de OvJ bij het Openbaar Ministerie kan de officier naar aanleiding van de Wet OM-afdoening (paragraaf 5.4.2) zelf beslissingen nemen omtrent de afwikkeling van de zaak. Mocht het strafbare feit een zaak zijn waar meer dan zes jaar gevangenisstraf voor staat, of indien de OvJ het nodig acht dat de rechter over de zaak beslist dan kan hij de zaak doorsturen naar de rechter.

⁷³ www.rechtspraak.nl

Indien de officier van justitie besluit dat de zaak voor de rechter dient te komen, dan komt er een zitting. De verdachte wordt opgeroepen bij de zitting aanwezig te zijn door middel van een dagvaarding met daarin het ten laste gelegde feit. De rechter leidt het onderzoek ter terechtzitting. De rechter dient zowel de formele als de materiele vragen te beantwoorden om te bekijken of er aan de eisen voldaan is. Deze vragen staan omschreven in bijlage 7.

De rechter beslist vervolgens welke straf of maatregel hij oplegt. In de volgende paragraaf zal nader toegelicht worden welke straffen en/of maatregelen de rechter kan opleggen.

5.4 Straffen en maatregelen

Door middel van een straf wordt er bewust leed toegevoegd en ligt de nadruk op vergelding. De dader dient gestraft te worden voor zijn gedraging. Hierbij kijkt de rechter naar de ernst van het strafbare feit en de mate waarin het strafbare feit te wijten is aan de dader. De rechter houdt hierbij altijd rekening met het evenredigheidsbeginsel, wat inhoudt dat de straf in verhouding moet staan tot het gepleegde delict.⁷⁴

Bij het opleggen van een straf of maatregel dient de rechter een afweging te maken tussen beide. Een maatregel heeft tot doel:

- de bescherming van de maatschappij;
- het opheffen van een ongewenste situatie;
- herstel in de oude situatie;
- behandeling.

Bij het opleggen van een maatregel hoeft er geen rekening gehouden te worden met de relatie tussen de ernst van het feit en het leed dat door de maatregel wordt toegebracht. De omvang, duur of zwaarte van de maatregel wordt vooral door andere factoren bepaald dan door de zwaarte van het delict of de schuld van de dader.⁷⁵

De strafrechtelijke sancties kunnen worden ingedeeld in twee categorieën:

1. de processuele sancties
2. de rechterlijke sancties.

Niet alle strafrechtelijke sancties worden opgelegd door een rechter. De processuele sancties kunnen in een voorstadium door de politie of OvJ worden toegepast.

Indien een strafzaak bij een rechter voorkomt (rechterlijke sanctie) beoordeelt hij of en zo ja welke, sanctie er opgelegd moet worden aan de verdachte. De maximale straf die opgelegd kan worden door de rechter is levenslang.⁷⁶ De rechter dient zich te houden aan het strafminimum van één dag cel of €3,- geldboete en de minimum straf die op de delicten zijn gesteld volgens de wet.⁷⁷

⁷⁴ Artikel 3:4 Awb.

⁷⁵ De Jong & Knigge 2003, pag. 304

⁷⁶ Artikel 10 lid 1 Sr.

⁷⁷ Artikel 10 lid2, 18 lid1 en 23 lid2 Sr.

De hoofdstraffen zijn:

- bij een misdrijf:
 - gevangenisstraf;⁷⁸
maximaal levenslang of tijdelijk. De duur van de tijdelijke gevangenisstraf is ten minste een dag en ten hoogste vijftien jaren. Uitzonderingen daargelaten. De straf kan voorwaardelijk worden opgelegd.
 - hechtenis;⁷⁹
de duur van de hechtenis is ten minste een dag en ten hoogste een jaar. Eventueel ten hoogste een jaar en vier maanden.
- bij een overtreding → taakstraf of geldboete.⁸⁰

De bijkomende straffen zijn:

- ontzetting van bepaalde rechten;
- verbeurdverklaring;
- openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak.⁸¹

Een maatregel kan zijn:

- terbeschikkingstelling (TBS).⁸²
deze maatregel kan opgelegd worden indien de verdachte ontoerekeningsvatbaar was ten tijde van het plegen van het strafbare feit. TBS wordt opgelegd voor de duur van twee jaar. De rechter kan deze termijn verlengen;
- plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis:
deze maatregel kan opgelegd worden indien de verdachte volledig ontoerekeningsvatbaar was ten tijde van het plegen van het strafbare feit;
- plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD-maatregel).⁸³
de maatregel wordt voornamelijk opgelegd bij zeer actieve veelplegers.⁸⁴ De veroordeelde wordt gedetineerd in een penitentiaire inrichting voor de duur van maximaal twee jaar;
- ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel;
- onttrekking van voorwerpen aan het verkeer;
- betalen van een schadevergoeding.

Een groot verschil tussen een maatregel en een straf ligt in het beginsel 'geen straf zonder schuld'.⁸⁵ Bij een straf oplegging geldt dat er niet gestraft kan worden, indien er geen verwijt kan worden gemaakt van zijn handelen. Het moet gaan om een 'verwijtbare gedraging'. Bij het opleggen van een maatregel is de 'verwijtbare gedraging' niet van belang. Het beginsel 'geen straf zonder schuld' geldt niet bij het opleggen van een maatregel.

⁷⁸ Artikel 10 e.v. Sr.

⁷⁹ Artikel 18 e.v. Sr.

⁸⁰ Artikel 22c e.v. en artikel 23 e.v. Sr.

⁸¹ Respectievelijk artikel 28 Sr, artikel 33 Sr en artikel 36 Sr.

⁸² Artikel 37 e.v. Sr.

⁸³ Artikel 38m e.v. Sr.

⁸⁴ Onder 'veepleger' wordt verstaan een persoon van 18 jaar of ouder tegen wie meer dan tien keer proces-verbaal is opgemaakt in hun gehele criminele verleden en waarvan ten minste één in het peiljaar. Een veepleger wordt ook wel draaideurcrimineel genoemd.

⁸⁵ De rechtsgrond uit het 'Melk en Waterarrest' (HR 14 februari 1916, NJ 1916, 681).

5.4.1 Variatie op de straffen en maatregelen

In paragraaf 3.4.1 is tevens naar voren gekomen dat de rechter in Nederland een grote beleidsvrijheid heeft. In het volwassen strafrecht dient de rechter ook met meerdere omstandigheden rekening te houden. Een aantal variaties zijn op dezelfde wijze opgebouwd als in het jeugdstrafrecht. Er zal dan volstaan worden met een verwijzing naar de paragraaf waarin de variatie reeds besproken is.

Vrijspraak

De strafrechter kan verschillende beslissingen nemen. Als hij vindt dat niet kan worden bewezen dat de verdachte het feit heeft gepleegd, spreekt hij hem vrij. De zaak eindigt zonder veroordeling.

Ontslag van alle rechtsvervolging

De rechter kan een verdachte ontslaan van rechtsvervolging. Dat betekent dat wel kan worden bewezen dat het feit is begaan, maar dat dit feit of de dader om een reden niet strafbaar is. Er volgt geen straf. Als iemand bijvoorbeeld een strafbaar feit pleegt uit overmacht of noodweer, wordt hij ontslagen van rechtsvervolging.⁸⁶ Ontslag van rechtsvervolging kan ook toegepast worden als de rechter concludeert dat het gepleegde feit niet overeenkomt met een wettelijke omschrijving van een strafbaar feit.

Niet-ontvankelijk

De rechter kan de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaren. De verdachte krijgt dan geen straf opgelegd. Niet-ontvankelijk zegt niets over de vraag of de verdachte schuldig is of niet. Het betekent alleen dat het Openbaar Ministerie iemand niet had mogen vervolgen, bijvoorbeeld omdat het feit is verjaard, of omdat er tijdens de opsporing onherstelbare, ernstige fouten zijn gemaakt.⁸⁷

Voorwaardelijke straf of maatregel

In paragraaf 3.4.1 is reeds naar voren gekomen wat een voorwaardelijke straf of maatregel inhoudt.

Combinatie straf en maatregel

De rechter kan een straf met een maatregel combineren.⁸⁸

Reclassering

De rechter kan een bijzondere voorwaarde opleggen wat inhoudt dat de veroordeelde onder de reclassering komt te staan. De reclassering helpt mensen die in aanraking komen met het strafrecht. De hoofdtaak is de (ex)-gedetineerden helpen bij het terugkeren in de maatschappij. Hierbij kan men denken aan het begeleiden bij problemen met het zoeken van huisvesting, financiën en werk. Indien er sprake is van een vrijheidsstraf dan kan er een beroep gedaan worden op een reclasseringswerker binnen de inrichting waar de veroordeelde verblijft.

Een veroordeelde kan ook in aanraking met de reclassering komen als de rechter een taakstraf oplegt. De reclassering verzorgt de uitvoering van de werkstraffen en de leerstraffen.

⁸⁶ www.rechtspraak.nl

⁸⁷ www.rechtspraak.nl

⁸⁸ Artikel 9 lid 2, lid 3 en lid 4 Sr.

5.4.2 Wet OM-afdoening

Voor het vergroten van de veiligheid moet de criminaliteit worden teruggedrongen. De capaciteit van justitie moet daarom worden aangepast aan de groeiende behoefte aan

rechtshandhaving. Daarbij is een verruiming van de mogelijkheden tot buitengerechtelijke afdoening van strafzaken belangrijk. De Wet OM-afdoening draagt hieraan bij.

De regeling is van toepassing op delicten waar een maximale gevangenisstraf van zes jaar voor staat. Met behulp van de nieuwe wet is het OM niet langer afhankelijk van medewerking van de verdachte voor de tenuitvoerlegging van de straf. Het doel van de wet is een efficiëntere rechtshandhaving met als hoger doel Nederland veiliger maken.

De wet bevordert dat alleen die strafzaken bij de strafrechter terechtkomen waarin daar aanleiding voor is, gelet op de aard van het feit, de gewenste justitiële reactie dan wel een verschil van opvatting tussen de verdachte en het OM. Zo draagt de Wet OM-afdoening bij aan een lastenverlichting van het rechterlijke apparaat waardoor de rechterlijke macht de ruimte krijgt voor de behandeling van zwaardere strafzaken.⁸⁹

Bijvoorbeeld:

In de nieuwe situatie moet een verdachte zelf initiatief nemen, als deze wil dat de rechter een oordeel velt over een transactievoorstel. Voorheen was dat niet het geval. Negeerde de verdachte het transactievoorstel, dan moest het OM de zaak alsnog voor de rechter brengen. Als de verdachte nu weigert te betalen en verder geen verzet instelt, kan de officier van justitie het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) met de tenuitvoerlegging van de sanctie belasten. Daar staat tegenover dat beroep op de strafrechter door de verdachte in alle gevallen mogelijk blijft.⁹⁰

De officier van justitie kan als straf opleggen:

- een geldboete;
- een ontzegging van de rijbevoegdheid voor ten hoogste zes maanden;
- een taakstraf met een maximum van 180 uur;
- een schadevergoedingsmaatregel;
- onttrekking aan het verkeer.

De strafbeschikking kan ook bepaalde voorwaarden bevatten zoals deelname aan een afkickprogramma en een straat- of contactverbod. De OvJ kan geen vrijheidsbenemende straffen opleggen.⁹¹

5.4.3 Verwijzing naar het Regionaal Veiligheidshuis

Het volwassen strafrecht is van toepassing op jongeren boven de 18 jaar. Op dit moment worden deze jongeren niet besproken in het Regionaal Veiligheidshuis wat

inhoudt dat het strafrecht in principe nog geen rol speelt binnen het Regionaal Veiligheidshuis.

⁸⁹ Brief Minister van Justitie inzake 'Visie Modernisering Sanctietoepassing' 2004.

⁹⁰ www.justitie.nl / wet OM-afdoening.

⁹¹ www.justitie.nl / wet OM-afdoening.

Op dit onderwerp wordt ingegaan in hoofdstuk zes waar gekeken wordt naar de mogelijkheden om jongeren in de leeftijdscategorie van 18-23 jaar in het Regionaal Veiligheidshuis te bespreken.

5.5 Samenvatting

Het strafrecht is het geheel van rechtsregels waardoor bepaalde in de wet omschreven handelingen strafbaar worden gesteld. Indien men zich niet houdt aan de vastgestelde regels, dan pleegt de persoon in kwestie een strafbaar feit en dient hij gestraft te worden voor zijn daad. In het volwassen strafrecht ligt de nadruk minder op de gedragsbeïnvloeding, maar meer op de leedtoevoeging.

Indien een persoon ouder dan 18 jaar verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit wordt hij verhoord door de politie. De politie heeft een aantal opeenvolgende mogelijkheden. Deze mogelijkheden worden in bijlage 6 besproken. Indien de politie voldoende bewijs heeft tegen de verdachte, kan hij de zaak doorsturen naar de OvJ van het Openbaar Ministerie.

Indien de officier van justitie geen beslissing kan nemen betreffende de afwikkeling van de zaak, dan kan hij de zaak doorsturen naar de rechter. De verdachte wordt opgeroepen bij de geplande zitting aanwezig te zijn door middel van een dagvaarding met daarin het ten laste gelegde feit. De strafrechter dient zowel de formele als de materiele vragen te beantwoorden (bijlage) om te bekijken of er aan de eisen voldaan is. De rechter beslist welke straf of maatregel er opgelegd wordt.

Een groot verschil tussen een maatregel en een straf ligt in het beginsel 'geen straf zonder schuld'. Bij een straf oplegging geldt dat er niet gestraft kan worden, indien er geen verwijt kan worden gemaakt van zijn handelen. Het moet gaan om een 'verwijtbare gedraging'. Bij het opleggen van een maatregel is de 'verwijtbare gedraging' niet van belang. Het beginsel 'geen straf zonder schuld' geldt niet bij het opleggen van een maatregel.

De Wet OM-afdoening heeft voor een lastenverlichting van de rechter gezorgd. De regeling is van toepassing op delicten waar een maximale gevangenisstraf van zes jaar voor staat. Met behulp van de nieuwe wet is het OM niet langer afhankelijk van medewerking van de verdachte voor de tenuitvoerlegging van de straf. Het doel van de wet is een efficiëntere rechtshandhaving. De wet bevordert dat enkel die strafzaken bij de strafrechter terechtkomen waarin daar aanleiding voor is, gelet op de aard van het feit, de gewenste justitiële reactie dan wel en verschil van opvatting tussen de verdachte en het OM.

Op dit moment is het strafrecht niet van toepassing binnen het Regionaal Veiligheidshuis aangezien de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar niet besproken worden.

6 Juridische kaders jongeren 18-23 jaar

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen alle kaders naar voren die in het belang van het onderzoek zijn. Dit houdt dus in dat de mogelijkheid om jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar te bespreken hier bekeken wordt. Hierbij kan men aan zowel juridische als niet-juridische kaders denken. De volgende vraag zal in dit hoofdstuk beantwoordt worden.

“Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 18-23 jaar bij de dertien gemeenten en de betrokken partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?”

Aan bod komen onder andere niet-juridische kaders, namelijk de randvoorwaarden waaraan een Veiligheidshuis zich dient te houden en werkwijzen van andere Veiligheidshuizen. Ook de juridische kaders zoals het jeugdbeleid met betrekking tot jongeren in de leeftijdscategorie 12-23 jaar van de aangesloten gemeenten wordt toegelicht. In dit hoofdstuk komt de discrepantie tussen de betrokken partners en de gemeenten naar voren.

De titel van dit hoofdstuk heeft misschien niet direct te maken met de inhoud, maar op dit moment is er in Nederland geen enkel Veiligheidshuis die jongeren in deze leeftijdscategorie behandelt. Er is geen informatie hoe de werkwijze is binnen een Veiligheidshuis met betrekking tot deze groep. Belangrijk is om bij het begin van het probleem te beginnen.

Dit hoofdstuk is van belang om uiteindelijk een koppeling te maken tussen het jeugdrecht, het strafrecht en jongeren tussen de 18-23 jaar. Van belang is hierbij of er ruimte is binnen het Regionaal Veiligheidshuis voor een overleg, kan er een casusgerichte afstemming opgezet worden voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 passend binnen de randvoorwaarden? Moeten Veiligheidshuizen zich houden aan een algemene doelstelling? Vragen die opkomen, worden hier beantwoord. Stap één naar een casusgerichte afstemming wordt hier gemaakt.

6.2 Veiligheidshuizen algemeen

De volgende paragrafen beschrijven de kaders waar een Veiligheidshuis zich aan kan meten. Er is bewust gekozen om deze informatie niet te verstrekken in hoofdstuk 2 van het onderzoek, aangezien hoofdstuk 2 een algemene inleiding geeft met betrekking tot het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf. In dit hoofdstuk zal er dieper ingegaan worden op de organisatiestructuur van het Veiligheidshuis.

6.2.1 Randvoorwaarden van een Veiligheidshuis

Een Veiligheidshuis is een stichting wat inhoud dat zij in principe haar eigen beleid, haar eigen bestuur en haar eigen werkwijze bepaalt. Aangezien er meerdere partners samenwerken in een Veiligheidshuis zullen er gezamenlijke afspraken gemaakt moeten

worden ten aanzien van het te voeren beleid. In 2008 is er een quick scan gemaakt met betrekking tot de Veiligheidshuizen die op dit moment in Nederland bestaan.

Het Veiligheidshuis wordt gedefinieerd als:

*"Een lokaal of regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners gericht op een integrale, probleemgeoriënteerde aanpak van criminaliteit en het bevorderen van de sociale veiligheid."*⁹²

Veiligheidshuizen zijn er in verschillende soorten en maten. Toch hebben Veiligheidshuizen een aantal gezamenlijke kenmerken waaraan men een ze kan herkennen:

- de drie kernthema's:
veelplegers, huiselijk geweld en jeugd;
- probleemgeoriënteerde benaderingswijze;
- integrale aanpak:
zowel gericht op daders als op slachtoffers, door een combinatie van preventie, repressie en nazorg wordt er maatwerk aangeboden;
- deelnemende kernpartners:
*de kernpartners zijn het OM, de Raad, de politie, de gemeente en de reclassering.*⁹³

De belangrijkste verschillen worden gevormd door:

- de deelnemende partners:
ieder Veiligheidshuis heeft de vaste kernpartners, daarnaast worden de overige partners door het Veiligheidshuis zelf erbij betrokken. Dit verschilt per Veiligheidshuis;
- omvang van het Veiligheidshuis (geografisch):
per gemeente één Veiligheidshuis of regionaal een Veiligheidshuis;
- thema's:
Veiligheidshuizen kunnen hun eigen doelstellingen bepalen, zoals de aanpak van veelplegers, huiselijk geweld en jeugd, afhankelijk van wat er in het gebied speelt kan het Veiligheidshuis een thema erbij 'nemen';
- ontwikkelingsstadium:
*niet alle Veiligheidshuizen zijn gelijk opgestart.*⁹⁴

De gezamenlijke kenmerken kunnen als randvoorwaarden voor een Veiligheidshuis worden gezien. In de verschillen kan men merken dat er sprake is van een stichting met bij ieder Veiligheidshuis een eigen bestuur en dus een eigen invulling.

6.2.2 Werkwijze andere Veiligheidshuizen

Zoals eerder vermeld heeft ieder Veiligheidshuis zijn eigen werkwijze. In totaal zijn er in Nederland 25 Veiligheidshuizen. In een eerder geschreven scriptie *'Veiligheidshuizen in Brabant; een verkenning'* zijn alle Veiligheidshuizen in Nederland beschreven. Hieruit is een 'gemiddeld' Veiligheidshuis gekomen. In figuur 6.1 is het gemiddelde Veiligheidshuis omschreven.

92 COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Quick scan veiligheidshuizen, Den Haag; 2008: pag. 2

93 COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Quick scan veiligheidshuizen, Den Haag; 2008: pag. 2

94 COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Quick scan veiligheidshuizen, Den Haag; 2008: pag. 3

Het gemiddelde Veiligheidshuis		
Thema's		- Jeugd - Veelplegers - Huiselijk geweld
Organisatie	Aansturing (van strategisch naar operationeel)	- Stuurgroep - Kernpartners of ketenbeheerder
	Partners	11 Partners: <i>gemeente, Politie, OM, Raad, Reclassering, Bureau Slachtofferhulp, BJZ, Novadic-Kentron, Bureau Halt, MWD</i>
	Status	Samenwerkingsverband met convenant
Verzorgingsgebied		Politiedistrict of gemeentegrens
Gemeente	Regie	Gemeente heeft regierol
Financien		Subsidies van Ministerie van Justitie, OM, gemeente en eventueel andere partners
Procedures	Procedure	Worden vastgelegd.
	Meetbaarheid	Nog niet vastgelegd.
Centralisatie		Fysiek Veiligheidshuis
Privacy		Convenant aanwezig
Presentatie		Logo

Figuur 6.1: Gemiddeld Veiligheidshuis in Nederland.⁹⁵

In Nederland is er geen enkel Veiligheidshuis die de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar behandelen. Een aantal Veiligheidshuizen is gevraagd of zij een overleg hebben met betrekking tot jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar.

Veiligheidshuis Tilburg:

"Er is geen sprake van een casusoverleg voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Wel heeft het Veiligheidshuis sinds kort een Zorghuis in hetzelfde pand. In het Zorghuis spreken instellingen af hoe de zorg aan mensen met meervoudige problemen beter op elkaar afgestemd kan worden. Het Zorghuis is vanaf 18 jaar toegankelijk."

Veiligheidshuis Den Bosch:

"Bij het thema 'veelplegers' is er een onderscheid gemaakt in jongeren en volwassenen. Voor de specifieke doelgroep jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar is er geen casusoverleg. Partners hebben vaker aangegeven dat het belangrijk is dat er een overleg komt. Hier wordt op dit moment naar gekeken."

Veiligheidshuis Bergen op Zoom:

"Veiligheidshuis Bergen op Zoom geeft aan dat het probleem bij hen ook herkenbaar is. Zij hebben op dit moment twee soorten overleg met betrekking tot jongeren, namelijk het Hulpverlening Casus Overleg (HCO) en Justitieel Casus Overleg (JCO). Hiermee scheiden zij de zorgketen van de justitiële keten om nog effectiever te werk te gaan. Zij hebben dit enkel voor jongeren tot 18 jaar."

6.3 Organisatie bij het Regionaal Veiligheidshuis

Het Regionaal Veiligheidshuis is een stichting. Een stichting is een rechtspersoon en wordt meestal gebruikt bij een ideëel of sociaal doel. Met deze keuze is de rechtspositie

⁹⁵ Bron: J. Bloemzaad en M. Gardeniers 2008, p. 37.

van het RVML geborgd. Men is minder afhankelijk van individuele partners.⁹⁶ De aansturing in het Regionaal Veiligheidshuis gebeurt door middel van een stuurgroep. Deze stuurgroep, bestaande uit een afvaardiging van de centrumgemeenten Cuijk, Oss en Uden, opereert op strategisch niveau en bepaalt het beleid van het Regionaal Veiligheidshuis. Daarnaast bevat de stichting een bestuur welke gevormd wordt door vertegenwoordigers van de dertien aangesloten gemeenten. Uit dit bestuur wordt een dagelijks bestuur van drie personen gekozen. De stichting draagt zorg voor de uitvoering van de materiële en financiële zaken van het Regionaal Veiligheidshuis. Naast de stuurgroep en het bestuur, zijn de partners werkzaam in het Regionaal Veiligheidshuis.

6.3.1 De gemeenten in het Regionaal Veiligheidshuis

*"In 2007 is de Wet maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Gemeenten worden hiermee verantwoordelijk voor een goed samenhangend stelsel van ondersteuning voor inwoners, die niet goed in staat zijn om dat zelf of samen met anderen te organiseren."*⁹⁷

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor het algemeen en preventieve beleid. Hierbij kan men denken aan het welzijnsbeleid, het veiligheidsbeleid en het jeugdbeleid. De gemeente geeft de regierol over het lokale jeugdbeleid vorm en heeft daardoor als doel een sluitende keten van voorzieningen. In het landelijk jeugdbeleid worden vier categorieën onderscheiden:

- algemeen jeugdbeleid:
gericht op de participatie van jongeren in de maatschappij en de toeleiding naar volwassenheid;
- algemeen preventief jeugdbeleid:
gericht op het signaleren en voorkomen van problemen;
- gericht preventief jeugdbeleid:
samenhangend beleid dat gericht is op specifieke groepen ter voorkoming van meervoudige problematieken;
- curatief beleid:
beleid dat gericht is op het oplossen van problemen en achterstanden van jeugdigen.

De uitvoering ligt bij instellingen die zich bezighouden met de jeugdzorg.⁹⁸

In de Wet op de jeugdzorg is het recht op zorg vastgelegd. Vastgelegd is dat Bureau Jeugdzorg voortaan de centrale toegang is tot de jeugdzorg. Naar aanleiding van deze wet heeft de Tweede kamer een vijftal functies benoemd waarvan verwacht wordt dat de gemeente deze invult, te weten:

- informatie en advies geven aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien;
- signaleren van problemen;
- toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden naar voorzieningen;
- licht pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening). Zoals (school)maatschappelijk werk en coachen van jongeren;
- coördinatie van zorg op lokaal niveau (gezinscoaching).

⁹⁶ Hezelburcht Consultancy BV (2006) B, p. 14.

⁹⁷ Artikel 1 lid1 sub g Wmo / Jeugd- en onderwijsbeleid 2006-2010 gemeente Oss; p. 12.

⁹⁸ Jeugdbeleid gemeente Mill en St. Hubert, p. 1.

Daarnaast is de Wmo van toepassing voor gemeenten. In deze wet zijn zaken opgenomen die betrekking hebben op jeugd- en jongerenbeleid. Gemeenten zijn verplicht beleid te formuleren dat gericht is op preventie van jeugdigen met problemen in het opgroeien en ondersteunen van ouders met opvoedproblemen. De verantwoordelijkheid voor beleid en uitvoering blijft bij de gemeenten liggen.⁹⁹

In het Regionaal Veiligheidshuis zijn dertien gemeenten actief. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beleid dat zij voeren waardoor het belang groot is met betrekking tot het jeugdbeleid. De dertien aangesloten gemeenten hanteren allen een eigen jeugdbeleid en daarnaast hanteren de betrokken partners een eigen jeugdbeleid. De leeftijdscategorie waarvoor de organisaties verantwoordelijk zijn verschilt aanzienlijk van elkaar waardoor de discrepantie naar voren komt.

Uit het jeugdbeleid van de verschillende gemeenten, komt voornamelijk het volgende naar voren:

Gemeente Oss:

*"Het doel van het jeugd- en onderwijsbeleid is, dat kinderen en jongeren zich ontwikkelen tot actieve en verantwoordelijke leden van de Osse samenleving. Belangrijk is dat jeugd gestimuleerd wordt bij het ontwikkelen en ondersteunen van hun competenties en vaardigheden. Dit gebeurt o.a. via goede toegankelijke basisvoorzieningen. Het jeugdbeleid is er voor alle Oss jeugd van 0-23 jaar."*¹⁰⁰

Gemeente Landerd:

*"Het jeugdbeleid is een verzamelaar voor alle beleid dat de jeugd (0 tot en met 24 jaar) betreft. Het gaat dan om een integraal beleid met een breed scala van terreinen: jeugd(gezondheids)zorg, onderwijs, vrije tijd, opvoedingsondersteuning, participatie, etc."*¹⁰¹

Gemeente Mill en St. Hubert:

*"De basisdoelstelling van het jeugdbeleid van de gemeente richt zich op een goede ontwikkeling en ontplooiing van de jeugdige (van 0 tot en met 23 jaar) opdat deze later optimaal kan functioneren in de samenleving."*¹⁰²

Gemeente Boxmeer:

*"Kinderen en jeugdigen krachtig ondersteunen in hun ontwikkeling door kansen te bieden waarop ze zich kunnen ontplooien. De risico's die deze ontwikkeling negatief kunnen beïnvloeden vroegtijdig signaleren en krachtig oppakken door een samenhangend aanbod aan lokale voorzieningen, gerichte hulpprogramma's en ondersteunende activiteiten."*¹⁰³

Hieruit blijkt dat onder de term 'jongeren' verstaan wordt, jongeren in de leeftijdscategorie 0-23 jaar. De gemeenten dragen de zorg voor deze leeftijdscategorie. Gemeenten willen om die reden dat de jongeren boven de 18 jaar ook besproken worden in een overleg. De jeugdambtenaar van de gemeente Oss mevrouw M. Messman heeft aangegeven dat de preventieve kant van groot belang is. Op dit moment

⁹⁹ Jeugdbeleid gemeente Mill en St. Hubert, p. 2.

¹⁰⁰ Jeugd- en onderwijsbeleid 2006-2010 gemeente Oss, p. 19.

¹⁰¹ Startnotitie preventief jeugdbeleid gemeente Landerd, p. 5.

¹⁰² Nota Jeugdbeleid gemeente Mill en St. Hubert, inleiding.

¹⁰³ Beleidskader Jeugd 2006-2010 gemeente Boxmeer, p. 11 (indien men verder leest ziet men dat men onder kinderen en jeugdigen de groep in de leeftijdscategorie 0-24 jaar bedoeld).

komt een jongere binnen op het moment dat het in principe te laat is, het strafbare feit is al gepleegd. Dit moet voorkomen worden.

Uit een bijgewoond overleg met betrekking tot het CRJ en de informatiestroom over de jongeren, is het volgende gebleken:

"Uit het overleg (CRJ) blijkt dat bij het casusoverleg niet voor iedere partner een even groot belang aanwezig is. De vraag is welke jongeren wel of niet besproken moeten worden. Daarnaast heeft het casusoverleg voornamelijk een justitieel randje. Indien er een feit is begaan, wil het OM automatisch een straf opleggen. De zorgpartners kunnen niet meer dealen over de strafvorm of over het aanbieden van zorg. Dit was bij hen wel de verwachting dat dit zou kunnen.

Op dit moment wordt er iemand gemist die rechtstreeks 'contact' heeft met de jongeren als je naar de preventie kijkt. Een filteraar bij de politie heeft namelijk geen kennis van het veld. Wie wordt er wel en wie wordt er niet besproken? Iemand die verstand heeft van de jeugd en die kan filteren bij de politie is nodig. Een jeugdagente die op straat rondloopt bijvoorbeeld. Deze agent maakt de jeugd van dichtbij mee en kan beter aangeven wie onder de term risicjongere(n) valt of niet. De instroomcriteria zijn dus van groot belang."¹⁰⁴

Onder 'risicjongeren' wordt verstaan jongeren die problemen hebben op ten minste twee van de vier leefgebieden:

- school;
- werk;
- gezin;
- vrije tijd.

Voornamelijk risicjongeren hebben een grote kans op recidive. De dertien gemeenten hebben aangegeven dat zij geen grip hebben op de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar aangezien hier weinig tot geen hulp aan geboden wordt.

6.3.2 De partners in het Regionaal Veiligheidshuis

Over de partners in het Regionaal Veiligheidshuis is al veel gesproken. In deze paragraaf zal aangegeven worden welke partners in het Regionaal Veiligheidshuis werkzaam zijn op het gebied van jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar.

Partners die reeds in het Regionaal Veiligheidshuis aangesloten zijn en die te maken kunnen krijgen met jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar, zijn:

- Openbaar Ministerie 's-Hertogenbosch;
- Politie Brabant-Noord district Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk;
- Novadic-Kentron;
- Slachtofferhulp Nederland;
- Reclassering Nederland;
- Dertien gemeenten;
- Stichting Maatschappelijk Werk;
- GGZ.

¹⁰⁴ Overleg Informatiestroom Jeugd – Veiligheidshuis; september 2008.

De volgende organisaties binnen de dertien gemeenten kunnen een rol gaan spelen binnen het Regionaal Veiligheidshuis te Oss voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar:

- RMC-coördinator;
- jongerenwerk;
- wijkagent;
- JPW;
- Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG);
- JJI en DJI;
- nazorg coördinator jeugd;
- Brabant Wonen;
- gemeenten, afdeling Werk en Inkomen.

De eventuele nieuwe partners voor een casusgerichte afstemming zullen voornamelijk partners zijn die op de preventieve kant kunnen inspelen. De zorgpartners zijn voor het grootste deel weggevallen en hiervoor komen geen andere partners voor in de plaats.

In hoofdstuk acht zal nader ingegaan worden op welke instrumenten de verschillende partners kunnen toepassen om jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar een helpende hand te bieden.

6.4 Samenvatting

Een Veiligheidshuis is een stichting wat inhoud dat zij in principe haar eigen beleid, haar eigen bestuur en haar eigen werkwijze bepaalt. Het landelijke Veiligheidshuis wordt gedefinieerd als:

"Een lokaal of regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners gericht op een integrale, probleemgeoriënteerde aanpak van criminaliteit en het bevorderen van de sociale veiligheid."

Veiligheidshuizen zijn er in verschillende soorten en maten. Toch hebben Veiligheidshuizen een aantal gezamenlijke kenmerken waaraan een Veiligheidshuis moet voldoen:

- de drie kernthema's;
- probleemgeoriënteerde benaderingswijze;
- integrale aanpak;
- deelnemende kernpartners.

De belangrijkste verschillen worden gevormd door:

- deelnemende partners;
- omvang van het Veiligheidshuis (geografisch);
- thema's;
- ontwikkelingsstadium.

Op dit moment is er geen enkel Veiligheidshuis die jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar behandelen. De werkwijze van andere Veiligheidshuizen kan dus niet meegenomen worden aangezien die er niet is.

De gemeenten en de partners hebben beide een andere definitie van de term 'jongeren'. Hierdoor wordt de discrepantie duidelijk. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het jeugdbeleid voor jongeren in de leeftijdscategorie 0-23 jaar. De partners behandelen jongeren in de leeftijdscategorie 12-18 jaar. De gemeenten hebben aangegeven dat zij geen grip hebben op de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar aangezien hier weinig tot geen hulp aan geboden wordt.

Op dit moment zijn er weinig (juridische) kaders voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar binnen het Regionaal Veiligheidshuis. Enkel de gemeenten kunnen een beleid voeren voor de jongeren. De overige partners zitten allen vast aan de wet waarin zij verantwoordelijk zijn voor jongeren tot de leeftijd van 18 jaar.

7 Overgang jeugdstrafrecht naar strafrecht

7.1 Inleiding

*"De recidive van ex-gedetineerden in Nederland is zorgwekkend. Maar liefst 70% komt binnen vijf jaar opnieuw met justitie in aanraking. Het Ministerie van Justitie is een project gestart om recidive te verminderen. De rol van gemeenten is de nazorg te organiseren vanaf het moment van vrijlating. Hiervoor is een actieve samenwerking nodig van de zorg-, welzijns- en huisvestingspartners en de justitiële instellingen. De nazorg spitst zich toe op inkomen en dagbesteding, psychiatrische en verslavingsproblematiek, relaties en huisvesting. De zorg wordt aangeboden in een dwang- of drangtraject."*¹⁰⁵

In voorgaande hoofdstukken zijn het jeugdstrafrecht, het volwassen strafrecht, de jongeren in de leeftijdscategorie 12-18 en 18-23 jaar besproken. De vraag wat er gebeurt op het moment dat de veroordeelde aan zijn straf of maatregel heeft voldaan, komt in dit hoofdstuk naar voren. Er wordt antwoord gegeven op de zesde deelvraag van het onderzoek.

"Welke veranderingen vinden er plaats indien er een overstap wordt gemaakt van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht in Nederland bekeken vanuit het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?"

Voornamelijk de persoon die een vrijheidsstraf opgelegd heeft gekregen en vrijkomt wordt besproken. Dit is van belang voor het onderzoek aangezien nazorg kan bijdragen aan recidivevermindering.

7.2 18+ volwassenen?

De vraag die niet eerder naar voren is gekomen, is de vraag of jongeren boven de 18 jaar volwassen te noemen zijn. Zit er een verschil tussen jongeren van 17 jaar of jongeren van 18 jaar? In Nederland kent men de onderhoudsplicht, dit betekent: *"...dat iemand volgens de wet verplicht is te zorgen voor familieleden. De onderhoudsplicht geldt altijd voor ouders t.o.v. hun kinderen. De onderhoudsplicht bestaat voor ouders tegenover hun kinderen tot 21 jaar."*¹⁰⁶

Hiermee geeft de wet in principe aan dat jongeren onder de 21 jaar niet voor zichzelf kunnen zorgen, maar dat iemand anders dat voor hen moet doen. Toch loopt het jeugdstrafrecht tot 18 jaar en stopt de zorg ook vanaf die leeftijd, wat aangeeft dat de jongeren dan op eigen benen moeten kunnen staan. Hiermee zit er een gat in de terminologie van wat volwassen zijn inhoudt. De vraag is dus of iemand van 18 jaar écht volwassen te noemen is.

¹⁰⁵ www.samenvoorveilig.nl

¹⁰⁶ ARTIKEI 1:395a BW.

7.3 Uit detentie

Een groot verschil tussen het jeugdstrafrecht en het volwassen strafrecht is dat jongeren in het jeugdstrafrecht onder toezicht komen te staan bij de Raad voor de Kinderbescherming. In veel gevallen wordt ook Bureau Jeugdzorg ingeschakeld. De jongeren zijn bij meerdere organisaties in beeld en worden daar tevens besproken. Indien een jongere onder toezicht van de Raad en van Bureau Jeugdzorg zich niet aan de afspraken houdt, zal hij hierop aangesproken worden en kan hij zelfs gedagvaard worden indien hij zich niet houdt aan de afspraken. De jongere krijgt hiermee een betere begeleiding.

Op het moment dat een persoon in de leeftijdscategorie 18-23 jaar vrijkomt, is er geen toezicht meer op de persoon. De reclassering kan ingeschakeld worden waardoor de persoon begeleiding krijgt. Bureau Jeugdzorg en de Raad houden geen toezicht meer op de jongere. In principe kan de jongere doen en laten wat hij wil. De jongere kan hierdoor makkelijker uit beeld verdwijnen.

De persoonlijke omstandigheden van de jongere spelen een belangrijke rol met betrekking tot de recidive kans. Indien de jongere bijvoorbeeld een goede verstandhouding met zijn ouder(s) heeft, uitzicht op werk heeft, een relatief klein strafbaar feit heeft gepleegd en/of er sprake is van een first-offender dan zal de kans op recidive aanzienlijk kleiner zijn dan in het geval waarin de jongere dit allemaal niet heeft. Indien de jongere geen verblijfplaats heeft, geen contact heeft met zijn ouder(s), geen diploma, is al vaker opgepakt wegens het plegen van een strafbaar feit, heeft psychische problemen, e.d. dan zal de kans op recidive aanzienlijk hoger zijn. Belangrijk is dat de recidivekans zo klein mogelijk gemaakt dient te worden.

Voordat een gedetineerde vrijkomt, moet er gekeken worden naar de situatie op het moment van vrijlating. Vier voorwaarden zijn daarbij van groot belang:

- een identiteitsbewijs;
- een inkomen;
- huisvesting;
- eventueel andere vormen van zorg.

Op dit moment wordt in het Regionaal Veiligheidshuis nazorg gegeven en gecoördineerd voor ex-gedetineerden. De periode van nazorg wordt bepaald door de rechter. Indien deze periode verstreken is, wordt er verwacht dat de jongere weer voor zichzelf kan zorgen.

Zoals eerder aangegeven spelen persoonlijke omstandigheden een grote rol bij het wel of niet recidiveren. In het geval van overgang van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht is er nog een vreemde situatie. Het gaat hierbij om de definitie van de term 'veelpleger'.

7.4 Minderjarige en meerderjarige veelplegers

De definitie van 'veelpleger' is in het jeugdstrafrecht anders dan in het volwassen strafrecht.

Minderjarige veelplegers zijn:

*"Personen in de leeftijd van 12-18 die in hun gehele criminele verleden meer dan 5 processen-verbaal opgemaakt kregen, waarvan ten minste één in het peiljaar."*¹⁰⁷

Meerderjarige veelplegers zijn:

*"Personen van 18 jaar of ouder die in hun gehele criminele verleden 10 of meer processen-verbaal opgemaakt kregen, waarvan ten minste één in het peiljaar."*¹⁰⁸

In het Regionaal Veiligheidshuis worden meerderjarige veelplegers besproken in het casusoverleg. Zoals uit de definitie blijkt is, behalve de leeftijd, het verschil tussen de term minderjarige of meerderjarige veelpleger 5 of 10 processen-verbaal tegen de persoon. Op het moment dat een jongere van 19 jaar vrij komt krijgt hij een bepaalde periode nazorg. Na deze periode staat de jongere er alleen voor. Hij is een minderjarige veelpleger wat inhoudt dat hij inmiddels al 5 keer een proces-verbaal tegen zich heeft gehad. De jongere van 19 jaar heeft geen zorg meer nodig (vindt hij zelf) en keert terug naar zijn oude leven. Hij is uit beeld bij de zorg partners waardoor niemand weet wat de jongere op dat moment doet. Hij wordt pas besproken in het Veiligheidshuis als hij onder de definitie van 'meerderjarige veelpleger' valt. Dit houdt in dat hij dus nog minimaal vijf processen-verbaal tegen zich opgemaakt moet krijgen en daarmee dus vijf strafbare feiten moet plegen (tevens moeten deze strafbare feiten dan ook opgemerkt worden). De jongere valt hiermee tussen wal en schip.

7.5 Samenvatting

Indien er sprake is van een overgang van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht ontstaan er een aantal problemen met betrekking tot het in beeld houden van de jongeren. Jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar staan niet meer onder toezicht bij de Raad of bij Bureau Jeugdzorg. Zij kunnen enkel een reclasseringstraject opgelegd krijgen. De jongeren boven de 18 jaar kunnen hierdoor makkelijker uit beeld verdwijnen.

De persoonlijke omstandigheden van de jongere spelen een grote rol. Indien de persoonlijke omstandigheden goed te noemen zijn, hij een first-offender is, of indien de jongere bijvoorbeeld meewerkt aan zijn terugkeer in de maatschappij zal hij minder snel recidiveren. Indien er van dit alles geen sprake is, dan zal de jongere sneller recidiveren.

Indien een jongere onder de 18 jaar die als veelpleger aangemerkt wordt vrijkomt wordt hij na het aanbieden van de nazorg niet meer besproken in het CRJ. Indien de jongere 18 jaar wordt, zal hij enkel weer in beeld komen in het Regionaal Veiligheidshuis indien hij onder de term meerderjarige veelpleger valt. Hiervoor zou hij eerst minimaal vijf strafbare feiten moeten plegen.

¹⁰⁷ Mali 2005, p. 13.

¹⁰⁸ Arts e.a. 2006, p. 25.

8 Inzetten van (juridische) instrumenten 18-23 jaar

8.1 Inleiding

Uit hoofdstuk zeven blijkt dat er een groot gat zit tussen de overgang van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht. Het inzetten van verschillende instrumenten door verschillende partners moet goed uiteengezet worden aangezien duidelijk dient te zijn wie welke taak heeft op het moment dat een jongere in de leeftijdscategorie 18-23 jaar besproken wordt in het Veiligheidshuis. In dit hoofdstuk komt de volgende deelvraag aan de orde.

"Welke (juridische) instrumenten kun je inzetten als partner van het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf bij de casusgerichte afstemming met betrekking tot jongeren tussen de 18-23 jaar?"

Eerst zal naar voren komen welke organisaties kunnen bijdragen aan een casusgerichte afstemming voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Daarna zal er gekeken worden welke instrumenten zij kunnen inzetten of welke rol zij kunnen spelen in het Regionaal Veiligheidshuis.

In dit hoofdstuk komen alle mogelijke organisaties naar voren die partner zouden kunnen worden in het Regionaal Veiligheidshuis met betrekking tot de jongeren van 18-23 jaar. In hoofdstuk tien en elf zal er aangegeven worden welke partners uiteindelijk zullen deelnemen aan het casusoverleg.

8.2 Mogelijke organisaties

Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven zou een casusgerichte afstemming voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar op de volgende wijze ingevuld kunnen worden:

- Reeds betrokken partners:
 - Openbaar Ministerie 's-Hertogenbosch;
 - Politie Brabant-Noord district Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk;
 - Novadic-Kentron;
 - Reclassering Nederland;
 - Dertien gemeenten;
 - Stichting Maatschappelijk Werk;
 - GGZ.
- 'Nieuwe' partners:
 - RMC-coördinator;
 - jongerenwerk;
 - wijkagent;
 - JPW;
 - Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG);
 - JJI en DJI;
 - nazorg coördinator jeugd;
 - Brabant Wonen;
 - gemeenten, afdeling Werk en Inkomen.

Iedere organisatie vervult een andere taak met betrekking tot de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Deze zullen in paragraaf 8.3 toegelicht worden. Belangrijk is te vermelden dat er een onderscheid gemaakt dient te worden in partners die preventief te werk gaan, strafrechtelijk te werk gaan of nazorg bieden.

Aangezien jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar minder in beeld zijn en blijven doordat een aantal belangrijke zorgpartners wegvallen, is het van belang om preventief te werken. Voorkoming van het plegen van een strafbaar feit staat voorop. Mocht de jongeren toch een strafbaar feit plegen dan is het van belang dat de partners hem in beeld houden en blijven volgen.

8.3 In te zetten instrumenten door organisaties

Er wordt voornamelijk ingegaan op de werkwijze van de organisatie. Op basis van de werkwijze kan er voor gekozen worden om de organisaties te benaderen voor een casusgerichte aanpak.

8.3.1 Preventief

RMC-coördinator

De RMC-coördinator werkt samen met de leerplichtambtenaar om het schoolverzuim en de schooluitval tegen te gaan. Dit zijn gemeentelijke taken die op grond van de Leerplichtwet door de leerplichtambtenaar worden uitgevoerd. Uitgangspunt bij de samenwerking tussen de leerplichtambtenaar en de RCM-coördinator is een intensieve, constructieve en eenduidige samenwerking met scholen en diverse instanties op het terrein van (jeugd)hulpverlening, politie en justitie.

De RMC-coördinator kan een belangrijke rol gaan vervullen in het casusoverleg. In principe neemt hij de rol over van de leerplichtambtenaar bij de jongeren tussen de 12-18 jaar. Voornamelijk voortijdige schoolverlaters lopen een grote kans om het criminele pad op te gaan. Een voortijdige schoolverlater is een leerling in de leeftijdscategorie 12-23 jaar die de school verlaat zonder startkwalificatie en geen vervolg studie volgt of gaat volgen. Onder een startkwalificatie wordt verstaan een opleiding op minimaal niveau twee van het BBL en/of het BOL of een diploma Havo of hoger.

Iedere jongere tot 23 jaar, die geen startkwalificatie heeft wordt gemeld aan het RMC. De melding kan door verschillende partijen gedaan worden. Door school, door het arbeidsbureau, door de hulpverlening of door een andere organisatie. Het RMC registreert de jongeren zonder een startkwalificatie en begeleid hen naar een opleiding of werk door middel van een persoonsgebonden traject.

Jongerenwerk

Het jongerenwerk is in veel gemeenten anders ingericht. Aangezien het Veiligheidshuis dertien aangesloten gemeenten heeft, is er voor gekozen om een algemene omschrijving van het jongerenwerk te geven.

Het jongerenwerk richt zich voor een belangrijk deel op de vrije tijd situatie van jongeren maar gaat daarin verder dan alleen het aanbieden van een zinvolle vrijetijdsbesteding. Het jongerenwerk heeft een duidelijke agogische functie. Voor de jongerenwerker betekent dit dat hij enerzijds bezig is jongeren met grenzen te confronteren en daarmee leren om te gaan, anderzijds draagt de werker ook bij aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren, aan het maken van individuele keuzes en aan het ontwikkelen van sociale competenties en verbindingen met anderen: leeftijdgenoten, buurtbewoners en vertegenwoordigers en instanties. Het Jongerenwerk, inclusief het tienerwerk, richt zich grofweg op de doelgroep 10-23 jarigen.¹⁰⁹

Jeugd Preventie Werk

De Jeugd Preventie Werker (JPW'er) richt zich voornamelijk op jongeren in de leeftijdscategorie 11-23 jaar met een risicogedrag.¹¹⁰ De JPW'er legt contact met de jongere en de ouder(s) naar aanleiding van een melding. Deze melding kan bijvoorbeeld komen van de politie, bureau Halt, de leerplichtambtenaar. De JPW'er verzamelt vervolgens gegevens ten aanzien van de problematiek van de jongere. Contactlegging en het winnen van het vertrouwen is erg belangrijk bij deze doelgroep. Daarnaast zijn de belangrijkste componenten motivering en toeleiding. Mocht blijken dat de jongere met een paar hulpcontacten voldoende vooruit kan, dan zorgt de JPW'er ervoor dat deze hulp geboden wordt. Het totale traject wordt afgesloten indien de jongere succesvol is doorverwezen of indien er lichte hulp geboden is. Mocht het wenselijk zijn dan kunnen er nog enkele nazorgcontacten plaatsvinden.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het CJG richt zich op alle ouders en opvoeders van kinderen tussen de 0 en 23 jaar. Bij het CJG is een ambulante hulpverlener werkzaam. Deze hulpverlener ondersteunt ouders en verzorgers bij de opvoeding van hun kinderen en brengt hen, waar nodig, in contact met reguliere instellingen en organisaties die actief zijn op het gebied van opvoedingsondersteuning en hulpverlening. Ouders en opvoeders kunnen zonder afspraak terecht bij het CJG.

Stichting Maatschappelijk Werk

Maatschappelijk Werk kan zowel preventief als naderhand (dus nazorg) ingezet worden. Personen met 'psychosociale problemen' worden geholpen bij Maatschappelijk Werk. Er wordt advies gegeven, informatie verstrekt en begeleiding gegeven zowel individueel als in groepen. Tevens participant in het CJG.

Werk en Inkomen

De gemeentelijke afdeling Werk en Inkomen draagt zorg voor inwoners die langdurig op een minimuminkomen zijn aangewezen. Voorkomen moet worden dat zij in een sociaal isolement terechtkomen. Ook biedt de afdeling informatie en advies over landelijke en gemeentelijke regelingen op het gebied van inkomen en inkomensondersteuning.

Gemeenten

De dertien gemeenten zijn verantwoordelijk voor het jeugdbeleid dat gevoerd wordt in de gemeente. Iedere gemeente heeft haar eigen jeugdbeleid. De gemeenten worden

¹⁰⁹ Instituut voor Jeugd en Welzijn Landelijke Werkgroep Ontwikkelingsproject Jongerenwerk.

¹¹⁰ Dit zijn met name jongeren die, vanwege een gering probleembesef, een geringe motivatie en/of een negatieve kijk op de reguliere voorzieningen, zelf moeilijk de weg naar deze voorzieningen weten te vinden.

vertegenwoordigd door de RMC-coördinator, Brabant Wonen en de afdeling Werk en Inkomen.

GGZ

De vereniging GGZ Nederland is de brancheorganisatie van de instellingen voor de geestelijke gezondheids- en verslavingszorg. De GGZ richt zich op vier zaken:

- Het voorkomen van psychische aandoeningen;
- Het behandelen en genezen van psychische aandoeningen;
- Het zo goed mogelijk laten deelnemen van mensen met een chronische psychische aandoening aan de samenleving;
- Het bieden van (ongevraagde) hulp aan mensen die ernstig verward en/of verslaafd zijn en die uit zichzelf geen hulp zoeken.

8.3.2 Strafrechtelijk

JJI/ DJI

In een justitiële jeugdinrichting (JJI) verblijven jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar, met een uitloop naar maximaal 23 jaar. Jongeren kunnen in een jeugdinrichting komen omdat ze iets gedaan hebben waarvoor ze straf verdienen (strafrechtelijk). Maar ook kan het zijn dat het voor de jongere of de omgeving beter is dat deze uit huis wordt geplaatst (civielrechtelijk).

Mensen die zijn opgesloten in de justitiële inrichting (DJI) zijn veroordeeld voor een misdrijf of zijn nog niet veroordeeld en in afwachting van het vonnis van hun rechtszaak. Een gevangenisstraf kan alleen worden opgelegd als er sprake is van een misdrijf (diefstal, geweldsdelicten, zedendelicten, doodslag of moord).

Bij beide inrichtingen worden er programma's aangeboden die betrekking hebben op resocialisatie en nazorg.

Novadic-Kentron

Novadic-Kentron biedt hulp bij problemen door gebruik van of verslaving aan alcohol, drugs, medicijnen, gokken internetten of gamen. Een speciaal onderdeel van Novadic-Kentron is de verslavingsreclassering (VR). De verslavingsreclassering begeleidt verslaafden die strafbare feiten hebben begaan. De inzet is primair gericht op het terugdringen van het delictgedrag. VR informeert en adviseert de Rechterlijke Macht en begeleidt cliënten in een verplicht kader naar hulpverlening binnen en buiten Novadic-Kentron. Speciale aandacht is er voor veelplegers. Deze is erop gericht het patroon van verslavingsgedrag en het plegen van delicten te doorbreken en zodoende te voorkomen dat de cliënten terugvallen. De VR voert tevens taakstraffen uit.¹¹¹

Wijkagent

Een wijkagent besteedt een groot deel van de werktijd aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Hij is voor de burgers het eerste aanspreekpunt indien er problemen ontstaan. De wijkagent houdt daarnaast contact met instanties werkend in de wijk. De wijkagent concentreert zich op wat er lokaal gebeurt en werkt daarbij dicht bij de mensen. De wijkagent weet welke problemen er spelen.

¹¹¹ www.novadic-kentron.nl

Reclassering

De reclassering begeleidt personen die als gevolg van het (vermoeden) van het plegen van een strafbaar feit met de politie/justitie in aanraking zijn gekomen. De reclassering kan vanaf aanhouding tot en met de terugkeer in de maatschappij na detentie betrokken worden. De reclassering voert daarbij verscheidene taken uit:

- geven van advies aan de rechterlijke macht;
- het uitvoeren van taakstraffen;
- het uitvoeren van re-integratieprogramma's.

Daarnaast voert de reclassering het dader-slachtoffer-project uit. Hierbij worden de dader geconfronteerd met de effecten van hun gedrag op het slachtoffer. Dit project kan tevens opgelegd worden door de rechter. Jeugdreclassering loopt tot de leeftijd van 18 jaar. Indien de jongere 18 jaar of ouder is, komt hij in de (volwassen) reclassering.

Politie en het Openbaar Ministerie

De politie en het OM zijn uitgebreid aan bod geweest bij het volwassen strafrecht. Er wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

8.3.3 Nazorg

Nazorg coördinator ex-gedetineerden

Op dit moment is er een nazorg coördinator ex-gedetineerden werkzaam in het Regionaal Veiligheidshuis. Deze nazorg coördinator stuurt de nazorg met betrekking tot de persoon die uit detentie komt. Het belangrijk dat de gedetineerde zich tijdens detentie al voorbereidt op terugkeer in de maatschappij. Met nazorg wordt beoogd al tijdens detentie een nazorgtraject op te starten zodat de gedetineerde tijdig kan beschikken over bijvoorbeeld geldige identiteitspapieren, onderdak, inkomen en wellicht hulp van een zorginstelling.

Brabant Wonen

Indien er nazorg geboden wordt na een verblijf in detentie, dient er woonruimte beschikbaar te zijn. Brabant Wonen kan als partner hierbij helpen.

8.4 Eventuele knelpunten

Een aantal punten verdienen extra aandacht.

Preventieve partners

Er komen voornamelijk preventieve partners naar voren als nieuwe partner, dit is logisch aangezien bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar de meeste zorg wegvalt. Het doel is voorkoming van recidive. Veel partners inzetten die voornamelijk vooraf problemen kunnen constateren, kunnen de recidive verminderen. Preventief werken heeft als nadeel dat niet alle strafbare feiten daarmee voorkomen kunnen worden. Jongeren kunnen alsnog uit beeld verdwijnen en het criminele pad opgaan.

De leerplicht en de startkwalificatieplicht

De leerplicht loopt tot het einde van het schooljaar (31 juli van elk kalenderjaar) waarin je 16 wordt. Na het 16de levensjaar geldt de startkwalificatie. Tot het einde van het schooljaar waarin ze zestien jaar worden blijven alle jongeren volledig leerplichtig.

Daarna is de kwalificatieplicht van toepassing voor jongeren die:

- nog geen 18 jaar zijn;
- nog geen startkwalificatie behaald hebben; en
- de volledige leerplicht achter de rug hebben.

Jongeren zijn startkwalificatieplichtig tot zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt of tot het moment dat zij een startkwalificatie hebben behaald. Dit houdt in dat de preventie afneemt. Jongeren worden opgemerkt door de leerplichtambtenaar in een vroeg stadium. Deze mogelijkheid valt af aangezien de jongeren vanaf 18 jaar niet meer leerplichtig zijn volgens de Nederlandse wetgeving.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin

In het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn verschillende organisaties werkzaam. Er moet voor gewaakt worden dat het Regionaal Veiligheidshuis en het CJG niet hetzelfde werk verrichten of bij elkaar het werk weghalen. Goede communicatie tussen beide is van groot belang.

Communicatie

Doordat er sprake is van veel verschillende partners moet de communicatie goed verlopen. Duidelijk moet zijn wie welke taak heeft in het geheel.

Juridische instrumenten

Er kunnen weinig tot geen nieuwe juridische instrumenten ingezet worden. Dit kan een probleem vormen voor met name de jongere. Jongeren kunnen via de wet verplichtingen opgelegd krijgen waardoor ze zich bijvoorbeeld aan de voorwaarden dienen te houden. Indien er geen sprake is van verplichtingen, kan de jongere zijn eigen weg kiezen. De partners kunnen de jongere geen nieuwe wettelijke verplichtingen opleggen.

8.5 Samenvatting

Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven zou een casusgerichte afstemming voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar op de volgende wijze ingevuld kunnen worden:

- Reeds betrokken partners:
 - Openbaar Ministerie 's-Hertogenbosch;
 - Politie Brabant-Noord district Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk;
 - Novadic-Kentron;
 - Reclassering Nederland;
 - Dertien gemeenten;
 - Stichting Maatschappelijk Werk;
 - GGZ.
- 'Nieuwe' partners:
 - RMC-coördinator;
 - jongerenwerk;
 - wijkagent;
 - JPW;
 - Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG);
 - JJI en DJI;
 - nazorg coördinator jeugd;
 - Brabant Wonen;
 - gemeenten, afdeling Werk en Inkomen.

Deze partners kunnen geen nieuwe juridische instrumenten inzetten. Op basis van de werkwijze van de organisatie zal bekeken moeten worden of zij al dan niet in het casusoverleggen dienen te participeren. De partners worden ingedeeld in drie perspectieven.

- Preventief:
 - RMC-coördinator
 - Jongerenwerk
 - Jeugd Preventie Werk
 - Centrum voor Jeugd en Gezin
 - Stichting Maatschappelijk Werk
 - Werk en Inkomen
 - GGZ
 - Gemeenten
- Strafrechtelijk:
 - JJI/ DJI
 - Politie en Openbaar Ministerie
 - Novadic-Kentron
 - Wijkagent
 - Reclassering
- Nazorg:
 - Brabant Wonen
 - Nazorg coördinator ex-gedetineerden.

Er dient rekening gehouden te worden met een aantal aspecten, namelijk:

- Er komen voornamelijk preventieve partners bij het overleg. Dit is illogisch aangezien bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar de meeste zorg wegvalt. Het doel is de recidive verminderen. Preventief werken is moeilijker werken.
- De leerplicht geldt niet meer bij jongeren boven de 18 jaar. Hierdoor zijn ze moeilijker in beeld te houden.
- Het CJG en het Veiligheidshuis dienen duidelijke afspraken te maken. Beide organisaties werken namelijk met meerdere organisaties samen. Communicatie is belangrijk.
- Er kunnen geen nieuwe juridische instrumenten worden ingezet waardoor er geen wettelijke verplichtingen opgelegd kunnen worden aan de jongere. Hierdoor kan hij makkelijker uit beeld verdwijnen.

9 Het ontwikkelen van nieuwe (juridische) instrumenten 18-23 jaar

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal er gekeken worden naar de vraag of het mogelijk is om nieuwe instrumenten te ontwikkelen voor de deelnemende partners in het casusoverleg voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. De laatste deelvraag van het onderzoek zal in dit hoofdstuk beantwoordt worden.

“Welke (juridische) instrumenten kunnen ontwikkeld worden voor een betrokken partner in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?”

Juridische instrumenten zijn instrumenten die in de wet vast liggen of komen te liggen. Dit hoofdstuk is opgenomen in het onderzoek aangezien er op lange termijn wel aangegeven kan worden dat een wetswijziging eventueel van belang kan zijn voor de procedure.

Daarnaast zijn er instrumenten die aangepast kunnen worden die niet juridische van aard zijn. Dit heeft voornamelijk betrekking op het signaleren en daarmee de preventieve kant van de jongere die het criminele pad opgaat.

9.2 Aangepaste en vernieuwde instrumenten

Na bestudering van het CRJ komt naar voren dat er veel aandacht uitgaat naar de juridische partners. Op zich is het logisch dat de werkwijze zo verloopt. Justitiële partners dienen zich uiteraard te houden aan de wet, hiermee hebben zorgpartners minder van doen. Door het aanpassen van het gebruik van de juridische instrumenten kunnen justitiële partners dichterbij de zorgpartners komen.

De juridische kant kan aangepast worden. Hierbij kan men aan de volgende aanpassingen/ vernieuwingen:

- Zoals eerder aangegeven kan het OM een voorwaarde opleggen wat inhoudt dat de jongeren zich in het geval van het jeugdstrafrecht onder toezicht staat bij de jeugdreclassering en bij het volwassen strafrecht onder toezicht staat bij de reclassering. Deze voorwaarde wordt niet bij iedere jongere opgelegd. Indien deze voorwaarden bij het volwassen strafrecht altijd opgelegd wordt, dan blijft de veroordeelde beter in beeld. De zorg blijft voort bestaan waardoor de veroordeelde minder snel uit beeld verdwijnt.
- Daarnaast kan een rechter een voorwaardelijke straf opleggen. Aanpassing aan het gebruik van de verscheidene instrumenten kan daarin liggen dat het OM vaker een voorwaardelijke straf oplegt in plaats van direct te straffen. Indien de verdachte zich niet houdt aan de gestelde voorwaarden dan kan de rechter alsnog de voorwaardelijke straf ten laste leggen. Voordeel hiervan is dat de zorgpartners meer ruimte krijgen voor het aanbieden van zorg.

- Eventueel een nieuw instrument zou kunnen zijn dat de jongere langer onder toezicht blijft staan bij een organisatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verhogen van de leeftijdsgrens bij Bureau Jeugdzorg of bij de Raad. Hierdoor staan de jongeren tussen de 18-23 verplicht onder toezicht van een zorgaanbieder waardoor deze goed begeleid kunnen worden en niet uit het zicht verdwijnen.

Ook de niet juridische kant kan van belang zijn om instrumenten te ontwikkelen. Een grote rol kan worden weggelegd in de signalering of ook wel de preventieve kant. Hierbij kan men denken aan:

- Het inzetten van een partner die dichtbij de jongeren staat. Een leerplichtambtenaar is niet meer van toepassing aangezien de jongeren tot 18 jaar leerplichtig zijn. Wel kan een andere organisatie ingezet worden die laat zien hoe belangrijk een diploma is waardoor jongeren bijvoorbeeld langer naar school gaan. Hierbij kan men denken aan het RMC. Deze partner kan een grote rol gaan spelen op het preventieve gedeelte.
- JPW en het jongerenwerk kunnen meerdere taken opgelegd krijgen. Hierdoor kunnen zij signaleren hoe de jongeren zich gedragen en of ze op het juiste pad blijven.
- Het Regionaal Veiligheidshuis kan een nieuwe partner creëren. Een nazorg coördinator jeugd tot 23 jaar. Deze nazorg coördinator werkt nauw samen met de nazorg coördinator voor personen boven de 18 jaar. De overgang van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht wordt hierdoor gevuld. Communicatie tussen beide coördinatoren is hierbij van groot belang.
- De wijkagent kan gekoppeld worden aan een jeugdagent. De jeugdagent werkt in principe met jongeren tot 18 jaar. De wijkagent met personen van alle leeftijden. De jeugdagent attendeert de wijkagent op de jongeren die tot nu toe voor problemen zorgen of onder de term risicojongeren vallen.

9.3 Eventuele knelpunten

Het grootste knelpunt blijft de samenwerking. Iedere partners werkt vanuit zijn eigen organisatie. Iedere organisatie heeft andere wensen en doelen. De partners zullen met elkaar moeten samenwerken en niet altijd vanuit de eigen organisatie denkend. De communicatie moet helder en duidelijk zijn en afspraken dienen nagekomen te worden. Om toezicht te houden op het geheel zal er een casusregisseur ingesteld worden.

10 Conclusie

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de centrale vraagstelling van het onderzoek "Tussen wal en schip". De centrale vraagstelling luidt:

"Welke (juridische) instrumenten kunnen, door de partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf, toegepast of ontwikkeld worden om een casusgerichte afstemming op te zetten voor de doelgroep risicojongeren tussen de 18-23 jaar?"

Vanuit verschillende perspectieven kunnen al dan niet partners ingezet worden voor een casusgerichte afstemming voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Deze perspectieven zijn:

- strafrechtelijk perspectief;
- civielrechtelijk perspectief;
- preventief perspectief;
- nazorg perspectief.

Alle perspectieven worden nader toegelicht. De instrumenten van de verschillende partners, vanuit een ander perspectief gezien, kunnen tegelijkertijd ingezet worden.

Vanuit **strafrechtelijk** perspectief gezien hebben de verschillende partners weinig nieuwe instrumenten om in te zetten. De huidige partners in het Regionaal Veiligheidshuis die zullen participeren bij jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar zijn onder andere de politie en het OM. Deze beide partners kunnen geen nieuwe instrumenten inzetten, maar wel op een andere manier. De politie kan de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar aanhouden als verdachte van het plegen van een strafbaar feit. Tevens kan er aangifte gedaan zijn tegen de jongere. De eisen hiervoor zijn bij jongeren tussen de 12-18 en bij jongeren tussen de 18-23 jaar hetzelfde. De politie mag jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar wel langer vasthouden dan jongeren onder de 18 jaar. Het OM kan nog steeds straffen en/of maatregelen opleggen, maar indien er sprake is van jongeren boven de 18 jaar, kan zij hogere straffen en/of maatregelen opleggen. Het OM dient rekening te houden met de strafmaat zoals deze omschreven is in het delictsartikel. De rechter kan de straffen en/of maatregelen op andere wijze opleggen.

Strafrechtelijk gezien kunnen de huidige partners geen nieuwe instrumenten inzetten. Wel kunnen er strafrechtelijk gezien een aantal nieuwe partners ingezet worden met betrekking tot jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. De JJI en DJI, de Reclassering en de wijkagent zijn nieuwe partners. Een maatregel die opgelegd kan worden door de rechter is een plaatsing in een inrichting. Daarnaast kan de rechter opleggen dat de persoon onder reclasseringstoezicht komt te staan. De JJI en DJI beogen een goede terugkeer van de persoon in de samenleving. Verscheidene projecten worden aangeboden om hier aan te werken. De reclassering begeleidt personen die als gevolg van het (vermoeden) van het plegen van een strafbaar feit met de politie/justitie in aanraking zijn gekomen. De wijkagent is hierbij een juridische en

tevens preventieve partner. Door dichtbij jongeren te staan kunnen zij eventuele problemen vroeg signaleren en aangeven in het overleg. Tevens kan zij de jongeren aanspreken op het gedrag. Juridisch gezien heeft de wijkagent de functie van politieagent en kan, indien nodig, de jongere aanhouden indien de jongere verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit.

Vanuit **civielrechtelijk** perspectief gezien vallen er een aantal huidige partners weg. Bureau Jeugdzorg, die civielrechtelijke gevolgen zoals een uithuisplaatsing of een ondertoezichtstelling kan opleggen, zal dit niet meer kunnen op het moment dat jongeren 18 jaar of ouder zijn. Het toezicht op de jongere en zijn thuissituatie wordt hierdoor aanzienlijk verminderd. Tevens valt de Raad voor de Kinderbescherming weg, waardoor juridisch gezien deze partner geen inspraak meer heeft. In de casusgerichte afstemming voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar zal er geen partner zijn die deze partners kan vervangen.

Vanuit **preventief** perspectief gezien zullen er instrumenten ingezet kunnen worden. Aangezien er strafrechtelijk en civielrechtelijk gezien een aantal partners anders participeren of zelfs wegvallen, zal er bij jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar voornamelijk preventief gewerkt moeten worden. Een groot aantal partners kan aanschuiven bij een casusgerichte afstemming voor de doelgroep 18-23 jaar. Deze partners kunnen instrumenten inzetten waardoor jongeren geholpen kunnen worden. Overigens zijn dit niet enkel juridische instrumenten. Er zal hieronder nader ingegaan worden op de instrumenten die verschillende partners kunnen inzetten.

Preventief gezien zijn er een groot aantal partners die kunnen bijdragen aan een goede zorg voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Hierbij moet men denken aan:

- een RMC-coördinator;
- een jongerenwerker;
- het Jeugd Preventie Werk (JPW);
- het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Een RMC-coördinator, een JPW'er, het jongerenwerk en het CJG zijn voorbeelden van partners die niet perse juridische instrumenten in moeten zetten om een casusgerichte afstemming mogelijk te maken. Voornamelijk contact leggen en contact houden met jongeren is hierbij van groot belang. Vertrouwen en respect zijn belangrijk voor de verstandhouding tussen de hulpverlener en de jongere. Verschillende hulpverleners kunnen problemen signaleren door gesprekken te voeren met jongeren, met hun ouders of met personen uit de omgeving van de jongere. Indien er problemen gesignaleerd worden kan dit aangegeven worden in het overleg. Meerdere partners kunnen hiermee aan het werk gaan. Doel is om te voorkomen dat jongeren een strafbaar feit plegen door vooraf een (risico)jongere in beeld te hebben.

Vanuit het perspectief **nazorg** kunnen er tevens partners aanschuiven. Belangrijke partners hierbij zijn bijvoorbeeld Brabant Wonen, de gemeenten (afdeling Werk en Inkomen) en de nazorg coördinator. Zij participeren op het moment dat een jongere na detentie vrij komt. Op dit moment is enkel nazorg voor personen boven de 18 jaar gerealiseerd. Belangrijk is dat de nazorg opgezet gaat worden voor de personen onder de 18 jaar. Het onderzoek richt zich op de leeftijdscategorie 18-23 jaar, maar geconstateerd moet worden dat er geen overgang plaatsvindt op het moment dat

jongeren onder de 18 jaar vrijkomen. Belangrijk is dat er bij de overgang van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht een dichte overgang opgezet wordt. Het is van belang om jongeren goed in de maatschappij terug te laten keren aangezien dit de recidive kan verminderen. Hiervoor is zowel in de leeftijdscategorie 12-18 als 18-23 een coördinator nodig.

In het volgende hoofdstuk zal op basis van de conclusie enkele aanbevelingen worden gedaan voor het Regionaal Veiligheidshuis.

11 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk zullen er enkele aanbevelingen gedaan worden op basis van de gegevens die uit het onderzoek gekomen zijn. Er zullen meerdere aanbevelingen gedaan worden aangezien er gekeken moet worden naar de best mogelijke oplossing.

Het verdient aanbeveling om een casusgerichte afstemming op te zetten voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Jongeren vanaf 18 jaar zijn volgens de wet volwassen, maar is dit in werkelijk ook zo? De kans dat jongeren onder de 18 jaar recidiveren is behoorlijk groot, zoals eerder aangegeven één op de twee jongeren recidiveert. Het wil niet zeggen dat indien jongeren boven de 18 jaar zijn, zij ineens niet meer recidiveren. Een jongere van bijvoorbeeld 19 jaar komt na detentie vrij en moet het in principe maar uitzoeken. Geen zorginstelling die zicht heeft op wat de jongere doet. Om deze reden is het van belang dat een goede begeleiding en dus een goede casusgerichte afstemming opgezet wordt voor de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar.

Vanuit verschillende perspectieven kunnen er aanbevelingen gedaan worden. Evenals in hoofdstuk 10 zal er gekeken worden naar de strafrechtelijke kant, de preventieve kant en de nazorg kant. De volgende aanbevelingen sluiten elkaar niet uit, waardoor de aanbevelingen gelijktijdig meegenomen kunnen worden.

1. Goede nazorg

Bij de overstap van 17 naar 18 jaar verandert er veel voor jongeren. Van belang is de nazorg in het Regionaal Veiligheidshuis voor jongeren. Indien jongeren een goede begeleiding krijgen om terug te keren in de maatschappij, zal de recidive kans verminderen. Goede nazorg is de start.

De nazorg wordt op dit moment enkel aangeboden voor personen boven de 18 jaar. Deze nazorg verloopt op dit moment goed. Voor jongeren onder de 18 jaar is op dit moment geen nazorgtraject. Jongeren kunnen hierdoor gemakkelijk terugkeren naar oude leefgewoonten en hiermee sneller recidiveren.

Tevens is het van belang dat de overgang tussen minderjarig- en meerderjarig goed geregeld wordt. Op dit punt verdwijnen namelijk veel jongeren uit beeld. De overgang moet dit voorkomen. De nazorg voor jongeren onder de 18 jaar moet opgezet worden.

De nazorg coördinator ex-gedetineerden zal in samenwerking met de nazorg coördinator jeugd de jongeren moeten opvangen na detentie. De nazorg coördinator jeugd kan tot de leeftijd van 18 jaar participeren. Indien jongeren boven de 18 jaar zijn, worden deze overgedragen aan de nazorg coördinator ex-gedetineerden. Hierdoor verdwijnen jongeren niet uit beeld aangezien jongeren worden overgedragen.

2. Preventieve partners inzetten

Aangezien er een aantal belangrijke partners zoals Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming wegvallen op het moment dat jongeren boven

de 18 jaar zijn en hier geen 'nieuwe' partners voor in de plaats komen, is het moeilijk om jongeren in beeld te houden. Het doel is om het plegen van het strafbare feit te voorkomen en niet pas in te grijpen indien jongeren het strafbare feit al gepleegd hebben. Het is van belang dat er preventief gewerkt gaat worden. Indien er gesignaleerd wordt in hoeverre een bepaalde jongere of een bepaalde groep jongeren zich gedragen kunnen zij hierop aangesproken worden. De JPW'er kan hierbij een belangrijke taak vervullen. De JPW'er legt namelijk contact met jongeren en ouders naar aanleiding van een melding, bijvoorbeeld vanuit de politie, bureau Halt, de RMC-coördinator en/of het jongerenwerk. De JPW'er heeft intensief contact met jongeren en hun leefomgeving. Hierdoor kan de JPW'er inspringen op het gedrag van jongeren en hiermee zonodig voorkomen dat jongeren het criminele pad opgaan. Van belang is dat onder andere genoemde partners samenwerken en overleg voeren met betrekking tot de jongeren.

3. Goede afweging straf en/of maatregel

Het is van belang dat er een overweging gemaakt wordt of een andere afdoening dan een strafvervolgning mogelijk of wenselijk is. Hiermee wordt bedoeld dat de rechter een goede afweging dient te maken of hij bijvoorbeeld een vrijheidsstraf oplegt of niet.

Een (lange) gevangenisstraf wil niet perse zeggen dat dit de recidive vermindert. Het is nooit bewezen dat dit namelijk effectief is. De rechter dient bij het opleggen van de straf en/of maatregel rekening te houden met de persoonlijke situatie van de verdachte. Hier kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een first-offender of een veelpleger, de ernst van het strafbare feit en op welke wijze het strafbare feit gepleegd is. Daarnaast kan de rechter de straf en/of maatregel voorwaardelijk opleggen waardoor jongeren de kans krijgen om zich nog te bewijzen door zich te houden aan de voorwaarden. Indien jongeren zich niet houden aan de voorwaarden kan de straf en/of maatregel alsnog ten uitvoer worden gelegd. Gestreefd moet worden naar de beste sanctiemogelijkheid, dit in samenwerking met de overige partners in het overleg.

4. Koppelen van partners

De wijkagent kan bijvoorbeeld gekoppeld worden aan een jeugdagent. De jeugdagent werkt in principe met jongeren tot 18 jaar. De wijkagent met personen van alle leeftijden. De jeugdagent attendeert de wijkagent op de jongeren die tot nu toe voor problemen zorgen of onder de term risicojongeren vallen. Meerdere partners kunnen op deze wijze gekoppeld worden aan elkaar waardoor er een betere overdracht plaatsvindt.

Met in achtneming van bovenstaande aanbevelingen, kan het casusoverleg er als volgt uitzien:

- Er wordt een casusoverleg opgezet waarin alle besproken partners participeren omtrent de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Dit komt neer op:
 - *Openbaar Ministerie 's-Hertogenbosch;*
 - *Politie Brabant-Noord district Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk;*
 - *Novadic-Kentron;*
 - *Slachtofferhulp Nederland;*
 - *Reclassering Nederland;*

- *Dertien gemeenten;*
- *Stichting Maatschappelijk Werk;*
- *GGZ;*
- *RMC-coördinator;*
- *jongerenwerk;*
- *wijkagent;*
- *JPW;*
- *Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG);*
- *JJI en DJI;*
- *nazorg coördinator jeugd;*
- *nazorg coördinator ex-gedetineerden;*
- *Brabant Wonen;*
- *Gemeenten, afdeling Werk en Inkomen.*

Er zal één casusregisseur aangewezen worden. Daarnaast kunnen de partners die niet ieder casusoverleg inbreng hebben, aanschuiven indien gewenst. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Brabant Wonen, de GGZ, Stichting Maatschappelijk Werk, Novadic-Kentron en Slachtofferhulp. De casusregisseur bepaald dit mede met de desbetreffende partner.

Er zal een thema toegevoegd moeten worden bij het Regionaal Veiligheidshuis, namelijk 'jongeren 18-23 jaar'.

- Er wordt een apart zorgoverleg en justitieel overleg opgezet. Hierbij worden de partners ingedeeld in de zorg kant en de justitiële kant. De zorgkant (voornamelijk preventieve partners) geeft aan welke jongeren onder risicojongeren vallen en daarmee wordt aangegeven op welke jongere gelet dient te worden. Dit wordt door de casusregisseur zorg (JPW) aan de casusregisseur justitie (OM) overgedragen. Deze beide casusregisseurs hebben op afgesproken tijden overleg met betrekking tot de jongere. Deze informatie wordt teruggekoppeld naar beide overleggen.

12 Evaluatie

12.1 Inleiding

Tot slot wordt in dit hoofdstuk het onderzoek geëvalueerd. Aan de hand van het onderzoeksproces en het onderzoeksresultaat zal dit gebeuren. In de laatste paragraaf volgt de evaluatie van het onderzoeksresultaat.

12.2 Het onderzoeksproces

Het onderzoek is zonder al te veel problemen uitgevoerd. Het onderzoeksplan is enkele malen gewijzigd en hiermee ook de centrale vraag van het onderzoek. Tevens zijn enkele deelvragen tijdens het onderzoek veranderd. Hiermee ontstond er een betere afbakening van het onderzoek. Uiteindelijk is het onderzoek nog redelijk groot geworden. Het strafrecht en jeugdrecht in Nederland is moeilijk af te bakenen. Toch is er gekeken of enkel het belangrijkste vermeld kon worden. In principe is het onderzoek voor het Regionaal Veiligheidshuis vanaf hoofdstuk zeven interessant. De hoofdstukken ervoor zijn voornamelijk beschrijvend. De partners die op dit moment participeren of gaan participeren, kennen hun eigen taken en bevoegdheden. Deze beschrijvende hoofdstukken zijn voornamelijk geschreven zodat de partners van elkaar weten wie welke taken en bevoegdheden heeft. Ook voor de casusregisseur is het van belang om te weten welke partners wat mag doen. Vanaf hoofdstuk zeven is het antwoord geven op de vragen die het Regionaal Veiligheidshuis voornamelijk had, de vraag of er een casusgerichte afstemming kan komen en hoe die er kan komen.

12.3 Het onderzoeksresultaat

Met deze scriptie is voor het Regionaal Veiligheidshuis en de daarbij aangesloten partners duidelijk geworden in hoeverre een casusgerichte afstemming voor jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar zinvol is. Daarnaast is er onderzocht op welke wijze het casusoverleg vorm dient te krijgen. Er is daarbij vanuit verschillende perspectieven naar de partners gekeken. Naar aanleiding van de conclusie en aanbevelingen zou het Regionaal Veiligheidshuis een casusgerichte afstemming kunnen opzetten voor jongeren tussen de 18-23 jaar.

12.4 Vervolgonderzoek

In principe behoeft deze scriptie geen vervolgonderzoek, wel is het raadzaam indien de casusgerichte afstemming opgezet gaat worden deze te evalueren. Het is een nieuw op te zetten thema waar nog geen enkel Veiligheidshuis ervaring mee heeft. Hierdoor is het van belang dat het overleg goed in de gaten gehouden wordt.

13 Bronnen- en literatuurlijst

Literatuur

- Arts 2006
N. Arts, B. Beke, M. Giesberts, *Veelplegers geweld*, Amsterdam: BV Uitgeverij SWP 2006.
- Bartels 2003
J.A.C. Bartels, *Jeugdstrafrecht*, Deventer: Kluwer 2003.
- Bastiaans e.a. 2004
M.H. Bastiaans e.a., *Leidraad voor juridische auteurs*, Deventer: Kluwer 2004.
- Boksem e.a. 2006
J. Boksem, D.V.A. Brouwer, R. van der Hoeven, T.N.B.M. Spronken, *Strafprocesrecht*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2006.
- De Jong & Knigge 2003
D.H. de Jong & G. Knigge, *Teksten Strafvordering*, Deventer: Kluwer 2003.
- Enschedé 2002
Ch.J. Enschedé, *Beginnelsen van strafrecht*, Deventer: Kluwer 2002.
- Grit 2000
R. Grit, *Projectmanagement*, Groningen: Wolters-Noordhoff bv 2000.
- Mali 2005
S.R.F. Mali, *Effectieve aanpakken jeugdige veelplegers*, Amsterdam: Reed business 2005.
- Muller & Vegter 2005
E.R. Mjuller & P.C. Vegter, *Detentie, gevangen in Nederland*, Alphen aan den Rijn: Kluwer 2005.
- Stolwijk 2005
S.A.M. Stolwijk, *Een inleiding in het strafrecht in 13 hoofdstukken*, Deventer: Kluwer 2005.
- Van der Linden e.a. 2005
A.P. van der Linden, F.G.A. Ten Siethof, e.a., *Jeugd en Recht*, Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2005.

Jurisprudentie

HR 14 februari 1916, NJ 1916, 681 (Melk en Waterarrest)

Wetteksten

- Burgerlijk Wetboek
- Leerplichtwet
- Politiewet
- Wet maatschappelijke Ondersteuning
- Wet OM-afdoening
- Wet op de jeugdzorg
- Wetboek van Rechtsvordering
- Wetboek op de Ruimtelijke Ordening
- Wetboek van Strafrecht
- Wetboek van Strafvordering

Elektronische bronnen

- www.rechtspraak.nl / 04-09-'08 12.45u
- www.justitie.nl / 04-09-'08 12.56u
- www.om.nl / 13-09-'08 16.05u
- www.politie.nl / 29-09-'08 11.00u
- www.rvml.nl / 29-09-'08 11.55u
- www.bureaujeugdzorg-nb.nl 05-10-'08 14.11u
- www.jeudzorg.nl / 06-10-'08 09.06u
- www.nji.nl / 06-10-'08 09.37u
- www.wodc.nl / 06-10-'08 10.01u
- www.wetten.overheid.nl / 06-10-'08 14.20u
- www.postbus51.nl / 08-10-'08 11.42u
- www.jeugdzorgenreclassering.nl / 08-10-'08 15.03
- www.kinderbescherming.nl / 18-10-'08 09.00
- www.veiligheidshuizen.nl / 18-10-'08 09.32u
- www.dichterbij.nl / 29-10-'08 11.05u
- www.jeugdreclassering.nl / 11-11-'08 16.37u
- www.novadic-kentron.nl / 18-11-'08 10.55u
- www.samenvoorveilig.nl / 18-11-'08 11.33u

Documenten

- B. Scheffelaar Klots, *Samenwerken aan veiligheid, wat kunnen we nu écht doen?* (afstudeerscriptie Tilburg Juridische Hogeschool) 2008.
- J. Bloemzaad en M. Gardeniers, *Veiligheidshuizen in Brabant; een verkenning* (afstudeerscriptie Tilburg UvT) 2008.
- Jeugdbeleid gemeente Mill en St. Huber, *De jeugd in beeld*, 2005-2009.
- Jeugd- en onderwijsbeleid gemeente Oss, *Op-groeien met beleid*, 2006-2010.
- Startnotitie preventief jeugdbeleid gemeente Landerd, *Jongeren in Landerd, ons een zorg!*, 2008.

- Beleidskader Jeugd gemeente Boxmeer, *Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen*, 2006-2010.
- Visiedocument Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf 2006 (Hezelburcht consultancy BV).
- Ministerie van Justitie, *Aanwijzing Wet OM-afdoening*, College van Procureurs-Generaal, februari 2008.
- Ministerie van Justitie, *Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken jeugdigen*, College van Procureurs-Generaal, maart 2005.
- COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Quick scan veiligheidshuizen, Den Haag: 2008.
- Staatscourant, *Aanwijzing Halt-afdoening*, College van Procureurs-Generaal, december 2004.
- Ministerie van Binnenlandse Zaken, *nota Naar een veiliger samenleving*, Den Haag: oktober 2002.
- Brief Ministerie van Justitie, *Visie Modernisering Sanctietoepassing*, 2004.
- Jaarverslag 2007 & Activiteitenplan 2008-2009, Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf (via www.rvml.nl in te zien).
- Ministerie van Justitie, *Naar een landelijk dekkend netwerk van Veiligheidshuizen*, Den Haag: 2008.

14 Bijlagen

1. Jeugdstrafrecht; Halt-traject, GAMMA-zaak en politiesepot
2. Combinatiemogelijkheden in het jeugdstrafrecht
3. Civielrechtelijke maatregelen
4. Schematisch overzicht instrumenten Bureau Jeugdzorg
5. Schematisch overzicht instrumenten overige partners
6. Voorarrest
7. Formele en materiele vragen in het strafrecht
8. Onderzoeksplan

Bijlage 1 Jeugdstrafrecht; Halt-traject, GAMMA-zaak en politiesepot

Na het verhoor en het opstellen van een proces-verbaal, kunnen de volgende situaties zich voordoen:

4. De verdachte is een first-offender en er is sprake van een licht strafbaar feit. De politie kan een Halt- / Stop-afdoening aanbieden.
5. De verdachte is al eerder in aanraking geweest met de politie en/of er is sprake van een zwaarder strafbaar feit.
6. Politiesepot.¹¹²

In dit geval wordt enkel de Halt-afdoening besproken aangezien deze afdoening voor de jongeren tussen de 12-18 jaar geldt. De Stop-afdoening is voor de jongeren onder de 12 jaar. In bovenstaande volgorde zullen de mogelijkheden besproken worden.

Halt-traject

Het aanbieden van een Halt-afdoening¹¹³ is een niet-strafrechtelijke vorm van afdoening. Voorwaarden voor een Halt-traject zijn:

- de persoon is 12 tot 18 jaar;
- de jongere heeft bekend dat hij het feit heeft gepleegd;
- de jongere is maximaal éénmaal eerder bij Halt geweest en dat is minstens een jaar geleden;
- de veroorzaakte schade bedraagt maximaal €900,- en indien er sprake is van groepsverband bedraagt de schade maximaal €4500,- per groep;
- de vermogensdelicten waarvan de waarde van de goederen maximaal €150,- mag bedragen;
- er mag geen verzekeringstelling hebben plaatsgevonden;
- er mag geen inbeslagname hebben plaatsgevonden.

Mocht de jongere de Halt-afdoening met toestemming van zijn ouders aannemen, dan zal de politie het proces-verbaal niet naar de officier van justitie sturen. De Halt-afdoening zal overgeheveld worden naar een Halt-bureau. De Halt-afdoening mag maximaal 20 uur duren.¹¹⁴ Bij het goed doorlopen van de maatregel, wordt door de jongere geen strafblad opgebouwd. De Halt-afdoening is hiermee een snelle, duidelijke en vroegtijdige reactie op onaanvaardbaar gedrag van jongeren. Mocht de verdachte het Halt-traject niet goed doorlopen of er is geen toestemming verleend voor de Halt-afdoening dan komt de jongere weer bij de politie terecht die hem door zal sturen naar het Openbaar Ministerie.

GAMMA-zaak

Er is sprake van een GAMMA-zaak indien de verdachte al eerder in aanraking is geweest met de politie en/of er is sprake van een zwaarder strafbaar feit. Verdachten die een GAMMA aanpak krijgen, zijn:

- verdachten van 12 tot 18 jaar die niet in aanmerking komen voor een Halt-afdoening;

¹¹² De OvJ vervolgd niet verder of legt zelf een straf op (bijv. een geldboete eventueel met één of meer voorwaarden). Indien de straf is voldaan dan zal de zaak geseponeerd worden, indien er niet aan de straf voldaan wordt dan moet de verdachte alsnog voor de rechter verschijnen.

¹¹³ Artikel 77 e Sr.

¹¹⁴ Artikel 77 e lid4 Sr. De Halt-maatregel kan bijvoorbeeld bestaan uit het herstellen van aangerichte schade, het aanbieden van excuses aan de benadeelde, werkzaamheden verrichten bij een gemeentelijke dienst, etc.

- verdachten van 12 tot 18 jaar die aangehouden of in verzekering zijn gesteld;
- verdachten van 12 tot 18 jaar die worden voorgeleid voor de officier van justitie.

Indien er sprake is van een GAMMA-zaak zal de politie het proces-verbaal opsturen naar de officier van justitie van het Openbaar Ministerie. De officier onderzoekt of de verdachte vaker met justitie in aanraking is gekomen of niet. Zaken waarbij het gaat om jongeren tussen de 12-18 jaar zal de Raad voor de Kinderbescherming om advies gevraagd worden.

Tot de rechter uitspraak doet, verblijven jongeren dan in een justitiële jeugdinrichting. Bij voorlopige hechtenis is het mogelijk dat jongeren alleen 's avonds en 's nachts in een inrichting verblijven, de zogenaamde nachtdetentie. De rechter bepaalt of een jongere in aanmerking mag komen voor nachtdetentie. Nachtdetentie is bestemd voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een strafbaar feit hebben gepleegd waarvoor qua zwaarte en ernst voorlopige hechtenis kan worden gevorderd. Het heet nachtdetentie omdat de jongere tijdens de voorlopige hechtenis overdag gewoon naar school of werk gaat en alleen 's avonds en in de weekeinden in een inrichting verblijft. De bedoeling is om schadelijke effecten van het (voorlopig) vastzitten zoveel mogelijk te beperken en de relatie met de omgeving zoveel mogelijk intact te houden.¹¹⁵

Politiesepot

De politie volstaat met het toespreken van de jongere en het overdragen van de jongere aan zijn ouder(s). De ouder wordt tevens geïnformeerd door de politie over het gepleegde strafbare feit.

Dit gebeurt om verschillende redenen:

- het belang van de aangifte is te klein;
- er is geen opsporingsindicatie, dat wil zeggen dat er te weinig zicht is op de dader;
- er is al te veel tijd verstreken sinds het strafbare feit gepleegd is.

Er wordt in principe geen proces-verbaal opgemaakt en er wordt geen nader onderzoek ingesteld. De politie volstaat met een aantekening in een dagrapport.

Bijlage 2 Combinatiemogelijkheden in het jeugdstrafrecht

Artikel 9, 36b, 36 e, 36f, 77g, 77h en 77x Sr laten de volgende combinatiemogelijkheden toe:

- geldboete + (deels) voorwaardelijke jeugddetentie;
- geldboete + voorwaardelijke PIJ-maatregel;
- geldboete + taakstraf;
- taakstraf + (voorwaardelijke) jeugddetentie, waarvan het onvoorwaardelijk deel niet groter is dan drie maanden;
- jeugddetentie + (voorwaardelijke) PIJ-maatregel;
- combinatie van taakstraffen, onbetaalde arbeid en leerproject(en);
- elke straf of maatregel of schuldigverklaring zonder oplegging van straf + ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen;
- elke straf of maatregel of schuldigverklaring zonder oplegging van straf + onttrekking aan het verkeer;
- elke straf of maatregel of schuldigverklaring zonder oplegging van straf + ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel;
- elke straf of maatregel of schuldigverklaring zonder oplegging van straf + schadevergoeding.

Artikel 77g lid 2 en lid3 en artikel 77x lid 2 Sr sluiten de volgende combinatiemogelijkheden uit:

- geldboete + PIJ-maatregel;
- taakstraf + PIJ-maatregel;
- taakstraf + jeugddetentie, waarvan het onvoorwaardelijke deel meer dan drie maanden bedraagt;
- voorwaardelijke jeugddetentie + voorwaardelijke PIJ.¹¹⁶

¹¹⁶ Bartels 2003, p. 38-39.

Bijlage 3 Civielrechtelijke maatregelen

Bureau Jeugdzorg kan op juridische basis een aantal civielrechtelijke gevolgen opleggen met het oog op de jeugdbescherming. Het volgende kan enkel opgelegd worden indien duidelijk is dat jeugdzorg in het vrijwillige kader niet mogelijk is en de rechter van de minderjarige ernstig (dreigen te) worden geschonden. De volgende gevolgen kunnen opgelegd worden:

- **ondertoezichtstelling (OTS);**
deze maatregel is het minst vergaand en komt hierdoor het meeste voor. Er wordt hulp en steun verleend aan de ouders en kinderen omdat de ontwikkeling van het kind bedreigd wordt. De band tussen ouders en kinderen dient hersteld te worden om een betere opvoedingssituatie te creëren. Door de rechter wordt een gezinsvoogdij-instelling aangewezen. Ouders houden het gezag over de kinderen, maar dienen belangrijke beslissingen te overleggen met de instelling. De rechter legt de ondertoezichtstelling op voor maximaal een jaar, maar kan deze verlengen indien daar om verzocht wordt.
- **voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS);**
een voorlopige ondertoezichtstelling wordt ingesteld indien er nog te weinig informatie is voor een ondertoezichtstelling, maar in het belang van het kind toch ingegrepen dient te worden. De ouders houden met deze maatregel het gezag over het kind, maar de rechter kan een machtiging tot uithuisplaatsing geven. De voorlopige ondertoezichtstelling duurt maximaal drie maanden. De Raad onderzoekt ondertussen of een andere maatregel na het verstrijken van de drie maanden nodig is.
- **ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing;**
deze maatregel is in principe vergelijkbaar met de OTS, enkel wordt het kind uit huis geplaatst voor de veiligheid van het kind.
- **onthefing uit het ouderlijk gezag;**
de rechter kan ouders uit het ouderlijk gezag ontzetten, indien ouders ongeschikt of onmachtig zijn om hun plicht te vervullen hun kind te verzorgen en op te voeden. De ouders verliezen hiermee het gezag over het kind. Het gezag wordt overgenomen door de voogdij-instelling (meestel BJZ). Het kind wordt uit huis geplaatst en gaat voor onbepaalde tijd naar een pleeggezin of een tehuis. Indien mogelijk worden de ouders wel bij de ontwikkeling van het kind betrokken.
- **ontzetting uit het ouderlijk gezag;**
de rechter kan ouders uit het ouderlijk gezag ontheffen, indien ouders hun kind heel ernstig verwaarlozen of hun ouderschap misbruiken. Het kind wordt uit huis geplaatst en ouders verliezen het gezag over hun kind. Deze maatregel kan enkel opgelegd worden, indien de ouders niet meewerken aan een oplossing voor de problemen van het kind.
- **voorlopige voogdij.**
De rechter kan, in geval van een crisissituatie, een kind onder voorlopige voogdij van een voogdij-instelling plaatsen. Dit kan hij voorafgaand aan de ontzetten of ontheffing doen. Het gezag over het kind komt bij de voogdij-instelling te liggen. De maatregel duurt zes weken of zolang de procedure voor een verdergaande maatregel nog niet is afgerond.

In geval van ontheffing of ontzetting uit het ouderlijk gezag kunnen de ouders na verloop van tijd de rechter vragen om in hun gezag hersteld te worden. De Raad kan dit tevens voorstellen. Indien de rechter ervan overtuigd is dat de ouders weer voor hun kind kunnen zorgen en dit in het belang van het kind is, zal hij hun het gezag over hun kind teruggeven.¹¹⁷

¹¹⁷ www.justitie.nl

Bijlage 4 Schematisch overzicht instrumenten Bureau Jeugdzorg

Maatregel	Op verzoek van	Hoe lang?	Verantwoordelijkheid	Einde
VOTS	- ouders - verzorgers - BJZ - RvdK - OM	Maximaal 3 maanden	Ouders samen met gezinsvoogd	Indien er geen acuut gevaar meer bestaat en daarmee de crisissituatie voorbij is
OTS	- ouders - verzorgers - BJZ - RvdK - OM	Maximaal 1 jaar, verlenging met maximaal 1 jaar mogelijk	Ouders samen met gezinsvoogd	Er is geen gevaar meer voor de verzorging en/of ontwikkeling van het kind
OTS met uithuisplaatsing	- vrijwillig - BJZ - RvdK - OM	Maximaal 1 jaar, verlenging met maximaal 1 jaar mogelijk	Ouders samen met gezinsvoogd	- geen verlenging van de OTS - op verzoek van de ouders - op verzoek van de voogdij-instelling - indien het kind meerderjarig wordt (18+)
Ontheffing Ontzetting¹¹⁸	- BJZ - RvdK - OM	Onbeperkt	Voogd, is tevens gezagsdrager	Indien het gezag is hersteld door de rechtbank
Voorlopige voogdij	- BJZ - RvdK - OM	Maximaal 6 weken, verlenging mogelijk tot maximaal 12 weken	Tijdelijk BJZ, is tevens gezagsdrager	- indien het kind meerderjarig wordt (18+) - indien één van de ouders het gezag over het kind terug krijgt

¹¹⁸ Indien er sprake is van ontheffing of ontzetting verliest de gezagsdrager (meestal de ouders) het gezag over het kind. Het gezag gaat over op de voogd.

Bijlage 5 Schematisch overzicht instrumenten overige partners

Partner	Wanneer RVML?	(Juridische) instrumenten	Grondslag	Leeftijd
GGZ <i>Justitieel/ Vrijwillig</i>	Jeugdigen met persoonlijkheids/psychiatrische stoornissen met delinquent gedrag. Tevens verslavingszorg.	Wordt opgelegd door het OM. Een speciale straf voor jongeren met een ernstige psychosociale problematiek.		Jeugd 12-18 jaar, volwassenen 18-65 en ouderen 65+.
Novadic-Kentron <i>Justitieel/ Vrijwillig</i>	Jongeren waarbij het delinquent gedrag in verband staat met verslavingsproblematiek.	Verslavingsreclassering. Opgelegd door het OM.		Aanbod behandeling jeugd 12-18 jaar en volwassen 18+.
AMW/ JPW <i>Vrijwillig</i>	Jongeren die risicogedrag vertonen en dreigende schooluitval. Zie voorwaarden JPW.	Geen juridische instrumenten, wel voert de JPW'er trajecten uit gericht op motivering. Daarnaast het aanbieden van lichte hulp voor de jongere.		Jongeren tussen de 11 en 23 jaar.
Leerplicht-ambtenaar	Er is niet voldaan aan de Leerplichtwet.	- Halt-traject - strafrechtelijke afdoening (taakstraf/geldboete)	Wetboek van strafrecht en leerplichtwet.	Leerplichtige kinderen tussen de 12-18 jaar.
Bureau Halt <i>Justitieel</i>		- coördineren van het Halt-traject - coördineren van de STOP-reactie - Indien niet voldaan wordt aan het traject, overdragen aan het OM.	Artikel 77 e Sr. Daarnaast de Kalsbeeknormen. ¹¹⁹	Verdachten onder de 12 jaar Stop-reactie en verdachten tussen de 12-18 jaar Halt-traject.

Voorwaarden JPW:

- Nog geen ingang bij de reguliere zorg;
- De jongere heeft geen ervaring met problemen en dus ook niet met de hulpvraag;
- Er is sprake van delictgedrag of dreigend delictgedrag;
- Toestemming van de ouders;
- Er is een melding gedaan bij JPW door een andere organisatie, de jongere is hiervan op de hoogte.

¹¹⁹ Kalsbeeknormen: streeftijden voor de afdoening van jeugdstrafzaken (voor politie, Halt-afdoeningen, de Raad en voor afdoening via het OM).

Volgens deze normen is een afdoening het meest effectief als de tijd tussen het moment dat een jeugdige wordt aangehouden voor het plegen van een strafbaar feit en het opleggen van een straf of maatregel zo kort mogelijk is.

Bijlage 6 Voorarrest

Wat?	Door wie?	Tijd	Plaats
Aanhouding door de politie (voor verhoor)	politie	maximaal 6 uur (de tijd tussen 00.00u en 09.00uur wordt niet meegerekend), eventueel verlenging van het verhoor met maximaal 6 uur	politiebureau
Inverzekeringstelling	(hulp)officier van justitie	Maximaal 6 dagen (in beginsel 3 keer 24 uur, eventueel verlenging nogmaals 3 keer 24 uur)	Politiebureau
Verhoor rechter-commissaris (zie 1)	Rechter-commissaris	-	Rechtbank
Bewaring¹²⁰	Rechter-commissaris	Maximaal 14 dagen (geen verlenging mogelijk)	Huis van bewaring of politiebureau
Gevangenhouding (zie 2)	Rechtbank	Maximaal 90 dagen	Huis van bewaring of gevangenis (na veroordeling in eerste aanleg)

Het totaal van de vastgezeten dagen vóór de eventuele veroordeling heet voorarrest. Indien de verdachte veroordeeld wordt, zullen de dagen die men in voorarrest heeft gezeten van de staf worden afgetrokken.

Ad. 1:

Na de inverzekeringstelling kan de officier van justitie beslissen om de verdachte vrij te laten indien de verdachte in het belang van het onderzoek niet langer vastgehouden hoeft te worden. Indien het onderzoek ver genoeg is gevorderd om een beslissing te nemen, zal de officier de verdachte voorgeleiden. De officier zal tijdens de voorgeleiding de nodige vragen stellen. Na de voorgeleiding zijn er twee mogelijkheden:

- Het is niet langer nodig dat de verdachte vastgehouden wordt. De verdachte wordt in vrijheid gesteld.
- De verdachte dient langer vastgehouden te worden. Er zal een bevel tot bewaring af worden gegeven.

Ad. 2:

Indien de termijn van 90 dagen gevangenhouding verstreken is of indien de officier van justitie de zaak wil voorleggen aan de rechter, dan wordt de verdachte verder vervolgd. Hij krijgt een dagvaarding om voor de rechter te verschijnen.

¹²⁰ Begin van de voorlopige hechtenis.

Bijlage 7 Formele en materiele vragen in het strafrecht

348 Sv	Geldigheid dagvaarding	voldoet de dagvaarding aan de eisen van artikel 261 Sv en is zij geldig betekend (artikel 588 Sv)?	Zo nee: nietigheid dagvaarding
	Bevoegdheid van de rechter	o.a. volstreekte bevoegdheid en betrekkelijke bevoegdheid (zaak bij juiste rechter?)	Zo nee: niet onbevoegdheid
	Ontvankelijkheid van het OM	bijv. geen rechtsmacht (artikel 2-8 Sv), feit verjaard, overschrijding van de termijn, e.d.	Zo nee: niet ontvankelijk
	Schorsing	is er reden om de zaak te schorsen?	Zo nee: zaak geschorst

350 Sv	Feit bewezen?	Zo ja: volgende vraag	Zo nee: vrijspraak
	Feit strafbaar?	Zo ja: hoe luidt de kwalificatie? daarna: volgende vraag	Zo nee: ontslag van rechtsvervolg
	Dader strafbaar?	Zo ja: volgende vraag	Zo nee: ontslag van rechtsvervolg
	Welke straf of maatregel dient te worden opgelegd? Of kan daarvan worden afgezien (artikel 9a Sr)		

Indien alle materiele vragen positief beantwoord zijn kan er overgegaan worden tot de veroordeling (vraag 4).¹²¹

¹²¹ Enschedé 2002, p. 137.

Bijlage 8 Onderzoeksplan

Onderzoeksplan

Casusgerichte afstemming risicojongeren 18-23 jaar; mogelijk of niet?

Student:
Evelien Schurink 9952906

Organisatie:
Regionaal Veiligheidshuis Maas en
Leijgraaf

Stagebegeleidster:
Mevrouw A. de Winter - de Groot

1. Inleiding

*"Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf is een huis waarin een groot aantal organisaties samenwerken rondom de thema's Jeugd, Huiselijk Geweld, Veelplegers en Nazorg van ex-gedetineerden. Het biedt een omgeving waarin partners elkaar ontmoeten om casusgericht een aanpak af te stemmen en concrete afspraken te maken. Een belangrijk doel van het Regionaal Veiligheidshuis is het koppelen van zorg aan repressie wanneer dit nodig is; met andere woorden niet alleen straffen of straf voorkomen, maar ook naar achterliggende problemen kijken en zorgen dat iemand zijn of haar leven weer goed op de rit krijgt. Naast de daderbespreking is het zeker zo belangrijk ook aandacht te hebben voor de slachtoffers."*¹²²

1.1 Achtergrond

In de regio Brabant zijn er in totaal zeven Veiligheidshuizen. Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf is er daar één van. Een Veiligheidshuis is een samenwerkingsverband tussen diverse organisaties. Deze organisaties worden partners genoemd en kunnen onderverdeeld worden in zorgpartners, al dan niet vallend onder gemeentelijke regie, en justitiële partners. Het Veiligheidshuis biedt een omgeving waarin partners elkaar ontmoeten om casusgericht een aanpak af te stemmen en concrete afspraken te maken.

Het Regionaal Veiligheidshuis richt zich op een gebied van dertien gemeenten in het stroomgebied van de Maas en de Leijgraaf. Hieronder vallen de districten Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk. De volgende partners zijn verbonden aan het Regionaal Veiligheidshuis:

- Openbaar Ministerie 's-Hertogenbosch
- Politie Brabant-Noord district Maasland, De Leijgraaf en Land van Cuijk
- Raad voor de Kinderbescherming
- Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant
- Reclassering Nederland
- Bureau Halt Oost-Brabant
- Stichting Maatschappelijk Werk
- Novadic-Kendron
- GGZ

Eén van de thema's binnen het Veiligheidshuis is 'jeugd'. In het Regionaal Veiligheidshuis worden jongeren besproken in de leeftijd van 12 tot 18 jaar binnen de kaders van het jeugdstrafrecht. Naast voorkoming van recidive wordt ook de thuissituatie van de jongere bekeken door de partners. Na hun 18de jaar vindt rondom diezelfde jongeren geen casusgerichte afstemming meer plaats binnen het Regionaal Veiligheidshuis. Vanaf dat moment vormt het volwassen strafrecht de basis voor een strafrechtelijke aanpak. Partners die een belangrijke rol vervullen in de zorg, zoals Bureau Jeugdzorg, de Raad van de Kinderbescherming, de Leerplichtambtenaar, Maatschappelijk Werk en de Reclassering spelen dan geen rol meer zoals bij de afstemming bij het thema 'jeugd'. De partners blijven enkel een belangrijke rol spelen in het Veiligheidshuis wanneer de jongere in beeld is bij 'huiselijk geweld' en/of bij 'veelplegers'.

¹²² www.rvml.nl

2. Het onderzoek

2.1 Aanleiding onderzoeksonderwerp

Uit bovenstaande inleiding blijkt dat het Regionaal Veiligheidshuis een jeugdbeleid voert voor jongeren tussen de 12-18 jaar. In het Coördinatiepunt Risicojeugd (CRJ) wordt per district gekeken naar de best mogelijke aanpak met betrekking tot risicjongeren. De politie is tot nu toe de belangrijkste toeleverancier van te bespreken casuïstiek. Daarnaast kan er in het kader van het Veiligheidshuis gesproken worden van 'ernstige zorgzaken' (wegloper, slachtoffer loverboy, e.d.). Het betreffen zaken waarbij jongeren dreigen het verkeerde pad op te gaan of waarbij (justitiële) interventies nodig kunnen zijn om die jongeren op het rechte pad te houden.¹²³

Bij de dertien gemeenten, waarop het Regionaal Veiligheidshuis zich richt, wordt in het kader van het jeugdbeleid voor een jongere de leeftijdsnorm gehanteerd van 12-23 jaar. De coördinatie in het Regionaal Veiligheidshuis stopt na het 18de levensjaar. Dat betekent concreet dat de jongeren van 18-23 jaar tussen wal en schip vallen voor wat betreft de koppeling van zorg aan de repressie. Met name op verzoek van de dertien gemeenten is binnen het activiteitenplan 2008-2009 van het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf gevraagd om te kijken of een coördinerende aanpak, zoals deze nu voor de doelgroep 12-18 jaar bestaat, ook kan blijven bestaan tot de jongere de leeftijd van 23 jaar bereikt heeft.

Om bovenstaande redenen acht het Regionaal Veiligheidshuis een onderzoek naar de koppeling van zorg aan repressie voor de jongere in de leeftijd van 18-23 jaar van belang. Concreet zal gekeken worden welke rol het Regionaal Veiligheidshuis kan vervullen voor de doelgroep risicjongeren 18-23 jaar. Het Regionaal Veiligheidshuis zal niet dezelfde casusgerichte afstemming kunnen hanteren als bij de jongere tot 18 jaar, aangezien de Nederlandse wetgeving voor de jongere boven de 18 jaar anders geregeld is. Het onderzoek zal zich onder andere richten op de wettelijk te hanteren kaders. Het jeugdstrafrecht in Nederland loopt tot 18 jaar, boven de 18 jaar komt de jongere terecht in het volwassen strafrecht. De dertien gemeenten hanteren een jeugdbeleid tot 23 jaar en de justitiële partners en partners in de jeugdzorg hanteren een beleid voor jongeren tot 18 jaar. Er zal gekeken moeten worden in hoeverre het Regionaal Veiligheidshuis hulp kan bieden aan jongeren tussen de 18-23 jaar wat past binnen het Nederlandse jeugdstrafrecht en volwassen strafrecht, binnen het eugdbeleid van de 'aangesloten' gemeenten en binnen het jeugdbeleid van het Regionaal Veiligheidshuis. Daarnaast richt het onderzoek zich ook op de mogelijke zorg die verbonden kan worden aan de strafrechtelijke overtredingen die jongeren begaan hebben.

¹²³ Jaarverslag 2007 & Activiteitenplan 2008-2009, Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf

2.2 Doel- en vraagstelling

Naar aanleiding van bovenstaande informatie, is de doelstelling van het onderzoek als volgt geformuleerd:

Door alle betrokken partners binnen het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf (juridische) instrumenten laten toepassen of ontwikkelen om een geschikte casusgerichte afstemming op te zetten voor de doelgroep risicojongeren tussen de 18-23 jaar.

De hoofdvraag die hieruit geformuleerd wordt, luidt als volgt:

Welke (juridische) instrumenten kunnen, door de partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf, toegepast of ontwikkeld worden om een casusgerichte afstemming op te zetten voor de doelgroep risicojongeren tussen de 18-23 jaar?

Alvorens de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, is het van belang om inzicht te krijgen in het te onderzoeken onderwerp. De volgende onderzoeksvragen zijn hierbij geformuleerd:

1. Wat houdt het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf in?
2. Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 12-18 jaar binnen het Nederlandse jeugdstrafrecht?
3. Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 12-18 jaar bij de dertien gemeenten en de betrokken partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?
4. Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 18-23 jaar binnen het Nederlandse strafrecht?
5. Welke (juridische) kaders bestaan er op dit moment voor jongeren tussen de 18-23 jaar bij de dertien gemeenten en de betrokken partners in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?
6. Welke veranderingen vinden er plaats indien er een overstap wordt gemaakt van het jeugdstrafrecht naar het volwassen strafrecht in Nederland bekeken vanuit het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?
7. Welke (juridische) instrumenten kun je inzetten als partner van het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf bij de casusgerichte afstemming met betrekking tot jongeren tussen de 18-23 jaar ?
8. Welke (juridische) instrumenten kunnen ontwikkeld worden voor een betrokken partner in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf?

2.3 Afbakening onderzoek

Het onderzoek wordt als volgt afgebakend:

- het onderzoek wordt uitgevoerd in de dertien gemeenten waarop het Regionaal Veiligheidshuis zich richt, met als districten District Maasland, District De Leijgraaf en District Land van Cuijk;
- het onderzoek wordt uitgevoerd enkel in het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf en de daarbij behorende partners vallend onder het thema 'jeugd';

- het onderzoek richt zich op de jongeren tussen de 12-18 jaar en op de jongeren tussen de 18-23 jaar;
- het onderzoek zal lopen van 1 september 2008 tot en met 4 december 2008.

2.4 Onderzoeksopzet

Waar?

Het onderzoek zal voornamelijk plaatsvinden op de locatie van het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf te Oss.

Wanneer?

Het onderzoek start op 1 september 2008 en zal op 4 december 2008 afgerond zijn. Er wordt vier dagen per week aan het onderzoek gewerkt op de locatie van het Regionaal Veiligheidshuis.

Wie of wat?

Ik zal de eerste paar weken voornamelijk meelopen met de partners en bij de verschillende besprekingen aanwezig zijn. Daarna zullen er gesprekken plaatsvinden met de partners en met de gemeenten (of met de districtshoofden). Het onderzoek heeft met name betrekking op de jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 jaar.

Hoofdstukken?

- Samenvatting
- Inleiding
- Hoofdstuk 1 Het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf
- Hoofdstuk 2 Jeugdbeleid
- Hoofdstuk 3 Juridische kaders
- Hoofdstuk 4 Aan te bieden zorg
- Hoofdstuk 5 De casusgerichte afstemming
- Hoofdstuk 6 Conclusie en Aanbevelingen
- Hoofdstuk 7 Literatuurlijst
- Bijlagen

2.5 Belanghebbenden

De volgende personen en/of organisaties zijn belanghebbende:

- het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf;
- de dertien gemeenten waarop het Regionaal Veiligheidshuis zich richt;
- alle betrokken organisaties die per thema 'jeugd' en 'jeugdige veelplegers' participeren, dit zijn:
 - het Openbaar Ministerie;
 - de Politie;
 - de Raad voor de Kinderbescherming;
 - Bureau Jeugdzorg;
 - het Algemeen Maatschappelijk Werk;
 - Halt;
 - de Jeugdreclassering/ Reclassering Nederland.
- de jongere tussen de 18 en 23 jaar.

2.6 Planning

Week	Wat te doen?	Belangrijk
Week 36	Start afstudeerstage. Schrijven onderzoeksplan. Inlezen onderzoek. Mee naar netwerkberaad Justitiële Jeugdinrichting Den Hey-Acker Vught. Aanschrijven gemeenten m.b.t. jeugdbeleid.	01-09 Start afstudeerstage.
Week 37	Afbakening maken welke informatie nodig zou kunnen zijn voor het onderzoek. Zoeken van informatie wat betrekking heeft op het onderwerp. Lezen en ordenen van de informatie. Plannen van afspraken met partners om een dag mee te lopen. Definitief onderzoeksplan klaar (maandag). Gesprek stagebegeleidster. Meelopen casusoverleg.	08-09 Afspraak stagebegeleidster. 12-09 Inleveren onderzoeksplan.
Week 38	Zoeken van informatie wat betrekking heeft op het onderwerp. Lezen en ordenen van de informatie. Plannen van afspraken met partners om een dag mee te lopen. Contact opnemen met de gemeenten. Meelopen casusoverleg.	
Week 39	Zoeken van informatie wat betrekking heeft op het onderwerp. Lezen en ordenen van de informatie. Plannen van afspraken met partners om een dag mee te lopen. Terugblik afgelopen weken. Eerste indeling maken van hoofdstukken scriptie. Meelopen casusoverleg. Hoofdstuk 1 schrijven scriptie (begin).	22-09 Uiterlijke inleverdatum onderzoeksplan. Week 39 Bezoek docent op stage en tussentijdse bespreking.
Week 40	Zoeken van informatie wat betrekking heeft op het onderwerp. Lezen en ordenen van de informatie. Afspraken maken met de gemeenten. Meelopen casusoverleg. Hoofdstuk 2 schrijven scriptie (begin).	03-10 Beoordeling definitief onderzoeksplan. 02-10 Afspraak stagebegeleidster.
Week 41	Afspraken uitwerken en uitkomst afspraak uitwerken. Meeloopdagen uitwerken (terugblikken). Casusoverleg uitwerken (terugblikken).	07-10 1 ^{ste} Terugkomdag.
Week 42	Afspraken maken met gemeenten en partners. Afspraken uitwerken. Hoofdstukken 1 en 2 scriptie uitwerken/ bijwerken.	
Week 43	Afspraken maken met gemeenten en partners. Afspraken uitwerken. Mogelijkheden aan te bieden zorg bekijken.	24-10 Inleveren 'hoofdstuk'
Week 44	Hoofdstukken 1 en 2 definitief af. Verder gaan met schrijven scriptie.	31-10 Uiterlijke inleverdatum 'hoofdstuk'.
Week 45	Laatste afspraken maken waarmee nog niet meegelopen is. Laatste afspraken maken met de gemeenten. Verder gaan met schrijven scriptie.	
Week 46	Schrijven scriptie.	11-11 2 ^{de} Terugkomdag. 11-11 Uiterste beoordeling 'hoofdstuk'
Week 47	Schrijven scriptie.	
Week 48	Scriptie af.	27-11 Scriptie inleveren stagebegeleidster.
Week 49	Laatste stageweek.	04-12 Laatste dag aanwezig stage.
Week 51	Conclusies en aanbevelingen incl. vraagstelling inleveren. Evaluaties per mail naar afstudeermentoren.	15-12 Conclusies, aanbevelingen, evaluaties opsturen.
Week 2	Inleveren scriptie via urkund. Inleveren scriptie bij stafmedewerker afstuderen en bij gecommiteerden.	05-01 Inleveren scriptie urkund. 06-01 (voor 13.00u) Inleveren scriptie!! 06-01 Evaluatie afstuderen invullen. Vanaf 06-01 telefonische bespreking.